

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

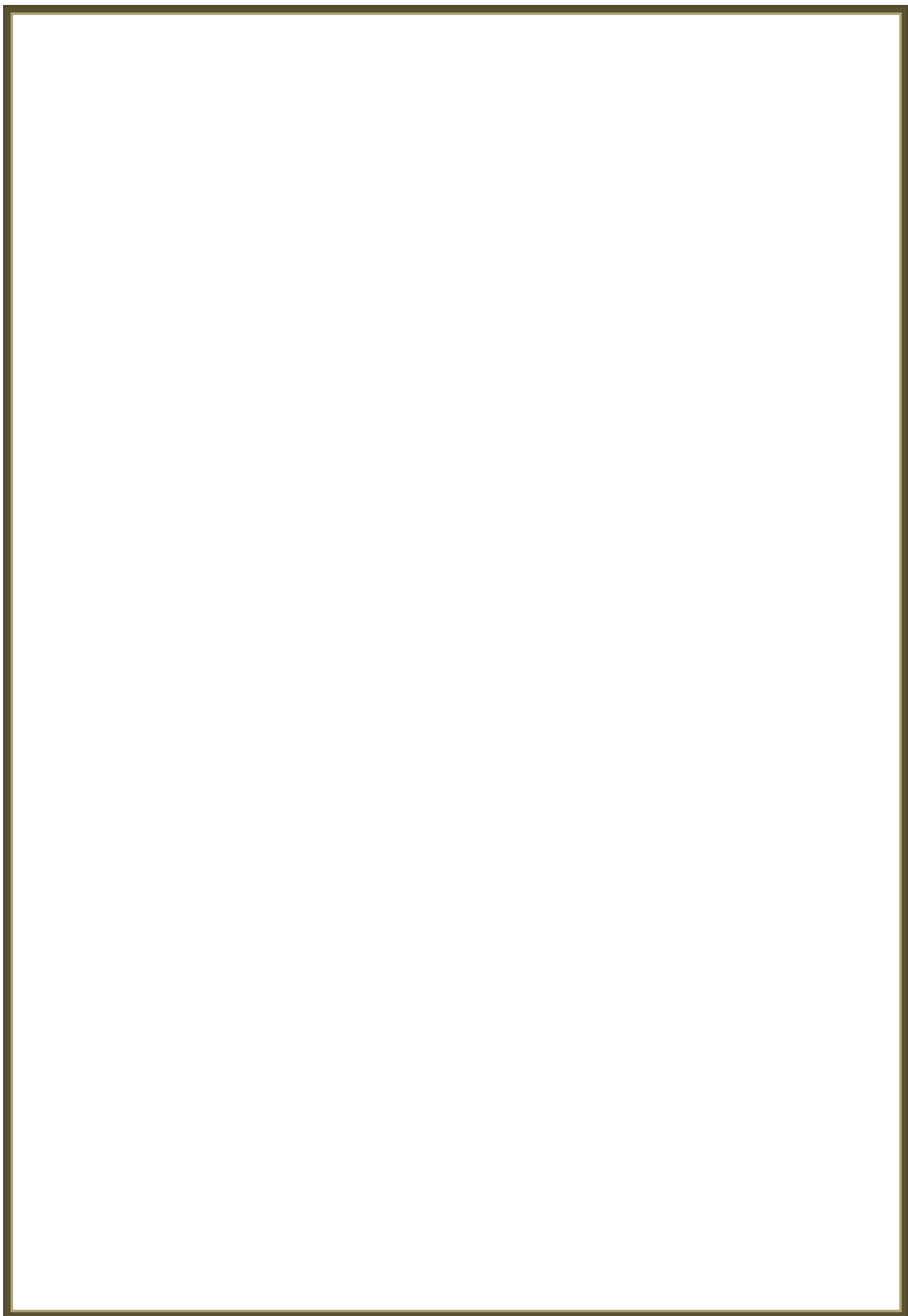
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Κα. Τζαγκαράκη Αικατερίνη

Εισηγήτρια: Κουναλάκη Σοφία Α.Μ 8262

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Η εργασία αυτή αφιερώνεται
στον σύζυγο μου και στα παιδιά μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν και με στήριξαν όλο αυτό το διάστημα.

Αρχικά, ευχαριστώ τον Κύριο Ιησού Χριστό για την Χάρη, την Δύναμη και την Υπομονή που μου χάρισε καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον σύζυγο μου για την υπομονή και την στήριξη του, καθώς και την μητέρα μου με την πεθερά μου για όλη την φροντίδα τους το διάστημα αυτό σε εμένα και την οικογένεια μου.

Επίσης ευχαριστώ την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Τζαγκαράκη Αικατερίνη για την καθοδήγηση και την πολύτιμη βοήθεια της.

Κατάλογος Πινάκων

Σελ.

Πίνακας 1.2.1 Διάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.....	9
Πίνακας 2.2.2.1 Αριθμός καταστημάτων τραπεζών (2007-2011).....	14
Πίνακας 2.2.3.1 Αποτελέσματα Χρήσεως Ελληνικών Εμπορικών Τραπεζών και Τραπεζικών Ομίλων.....	15

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 2.3 Δομή Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.....	19
Διάγραμμα 6.4.2.1 Λειτουργία ενέγγυου πίστωσης.....	77

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 2.2.3.1 Δείκτης Αποδοτικότητας Τραπεζών και Τραπεζικών Ομίλων.....	16
---	----

Κατάλογος Συντμήσεων

Ε.Τ.Ε.	Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
Ο.Β.Α.	Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης
Ε.Τ.Β.Α.	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
Ε.Τ.Ε.Β.Α.	Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Α.Τ.Μ.	Αυτοματοποιημένες Ταμειολογιστικές Μηχανές
Ε.Σ.Τ.Ε.	Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος
Τ.Τ.	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο
ΤΠ&Δ	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και Δανείων
Κ.Λ.Σ.Τ.	Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών
Δ.Λ.Π.	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
Δ.Π.Χ.Π.	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Παρουσίασης
I.A.S	International Accounting Standards
Φ.Π.Α	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
Ε.Φ.Τ.Ε	Ειδικός Φόρος Τραπεζικών Εργασιών
Ε/Ε	Εγγυητική Επιστολή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 Οι Πρώτες Κινήσεις Τραπεζικών Συναλλαγών.....	3
1.2 Έναρξη Και Εξέλιξη Του Τραπεζικού Συστήματος Στην Ελλάδα Έως Και Σήμερα.....	4
1.2.1 Πρώτη Περίοδος (1828 – 1927).....	4
1.2.2 Δεύτερη Περίοδος (1928 – 1945).....	6
1.2.3 Τρίτη Περίοδος (1946 -1992).....	7
1.2.4 Τέταρτη Περίοδος (1993-Σήμερα).....	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο – ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

2.1 Έννοια.....	11
2.2 Χαρακτηριστικά Τραπεζικής Επιχείρησης.....	12
2.2.1 Ανταγωνισμός Ελληνικών Τραπεζών.....	12
2.2.2 Δομή Και Βαθμός Συγκέντρωσης Τραπεζικού Συστήματος.....	13
2.2.3 Αποδοτικότητα Και Αποτελεσματικότητα Ελληνικών Τραπεζών.....	14
2.2.4 Τεχνολογική Υποστήριξη.....	16
2.3 Κατηγορίες Τραπεζών.....	18
2.4 Κεντρική Τράπεζα.....	19
2.4.1 Εμπορικές Τράπεζες.....	21
2.4.2 Συνεταιριστικές Τράπεζες.....	24
2.4.3 Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί.....	26
2.4.4 Ταμείο Παρακαταθηκών Και Δανείων.....	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

3.1 Εισαγωγή.....	28
3.2 Ομαδοποίηση Λογαριασμών Του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου.....	28
3.3 Κωδικοποίηση Λογαριασμών Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου.....	29
3.4 Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζών.....	30
3.5 Λογιστική Παρακολούθηση Των Δοσοληψιών Μεταξύ Διοίκησης - Καταστημάτων Και Μεταξύ Καταστημάτων Της Τράπεζας.....	33
3.6 Λογιστική Των Τραπεζικών Εργασιών Σε Συνάλλαγμα.....	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο – ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

4.1 Εισαγωγή.....	37
4.2 Παθητικές Εργασίες Τραπεζών.....	37
4.2.1 Καταθέσεις Όψεως.....	38
4.2.2 Καταθέσεις Ταμιευτηρίου.....	39
4.2.3 Καταθέσεις Προθεσμίας-Τραπεζικά Ομόλογα.....	40
4.2.4 Άλλες Κατηγορίες Καταθέσεων.....	41
4.3 Ενεργητικές Εργασίες Τραπεζών.....	43
4.3.1 Χορηγήσεις.....	44
4.3.1.1 Οι Προεξοφλήσεις Τίτλων Του Χαρτοφυλακίου Της Επιχείρησης.....	45
4.3.1.2 Προκαταβολές Έναντι Φορτωτικών Εγγράφων.....	45
4.3.1.3 Τραπεζική Ενέγγυος Πίστωση.....	46
4.3.1.4 Δάνεια Διαφόρων Μορφών.....	46
4.3.2 Υπολογισμός Τόκων Χορηγήσεων.....	47
4.4 Μεσολαβητικές Εργασίες Τραπεζών.....	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο – ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥΣ

5.1 Εισαγωγή.....	48
5.2 Εγγυητικές Επιστολές.....	49
5.2.1 Γενικά.....	49
5.2.2 Κατηγορίες Εγγυητικής Επιστολής.....	50
5.2.3 Λογιστική Ανάλυση Εγγυητικής Επιστολής.....	51
5.3 Εργασίες Κίνησης Κεφαλαίων.....	52
5.3.1 Γενικά.....	52
5.3.2 Έκδοση Επιταγών Και Εντολών	53
5.3.2.1 Λογιστική Ανάλυση Επιταγών Και Εντολών.....	53
5.3.3 Έκδοση Πιστωτικής Επιστολής.....	54
5.3.3.1 Λογιστική Ανάλυση Πιστωτικής Επιστολής.....	54
5.4 Αξίες Προς Είσπραξη.....	56
5.4.1 Γενικά.....	56
5.4.2 Φορτωτικές Για Είσπραξη.....	56
5.4.2.1 Λογιστική Ανάλυση.....	57
5.5 Εργασίες Φύλαξης Τίτλων.....	59
5.5.1 Γενικά.....	59
5.5.2 Λογιστική Ανάλυση.....	60
5.6 Αγοραπωλησία Χρεογράφων Για Λογαριασμό Τρίτων.....	62
5.6.1 Γενικά.....	62
5.6.2 Λογιστική Ανάλυση.....	62
5.7 Ενοικίαση Θυρίδων Χρηματοκιβωτίων.....	66
5.7.1 Γενικά.....	66
5.7.2 Λογιστική Ανάλυση.....	67
5.8 Εργασίες Πιστωτικών Καρτών.....	68
5.8.1 Γενικά.....	68
5.8.2 Λογιστική Ανάλυση.....	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο –ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

6.1 Εισαγωγή.....	71
6.2 Ο Ρόλος Των Εμπορικών Τραπεζών Στις Εισαγωγές – Εξαγωγές.....	72
6.3 Διεθνείς Εμπορικοί Όροι.....	72
6.4 Εισαγωγές Εμπορευμάτων Από Το Εξωτερικό.....	74
6.4.1 Στάδια Εισαγωγικών Εργασιών.....	74
6.4.2 Εισαγωγές Με Ενέγγυες Πιστώσεις.....	76
6.4.2.1 Τρόπος Λειτουργίας.....	76
6.4.2.2 Είδη Ενέγγυων Πιστώσεων.....	77
6.4.3 Εισαγωγές Έναντι Φορτωτικών Εγγράφων.....	79
6.4.3.1 Διαδικασία Εισαγωγής Έναντι Φορτωτικών Εγγράφων.....	79
6.4.4 Εισαγωγές Με Προέμβασμα Συναλλαγματος.....	80
6.5 Εξαγωγές Εμπορευμάτων Στο Εξωτερικό.....	81
6.5.1 Γενικά.....	81
6.5.2 Εξαγωγές Με Ενέγγυες Πιστώσεις.....	82
6.5.3 Προχρηματοδότηση Εξαγωγών.....	83
6.5.4 Εξαγωγές Έναντι Φορτωτικών Εγγράφων.....	84
6.5.5 Εξαγωγές Με Προεισαγωγή Συναλλάγματος (Προέμβασμα).....	84
Επίλογος.....	86
Παράρτημα.....	88
Βιβλιογραφία.....	94
Ηλεκτρονικές Πηγές.....	95

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το τραπεζικό σύστημα μεσολαβεί στην ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών στις αγορές, επηρεάζοντας ολόκληρη την οικονομική ζωή και τις συναλλαγές μιας κοινωνίας.

Στην Ελλάδα η χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση, έχει αναπτυχθεί γρήγορα τα τελευταία χρόνια, ανάπτυξη η οποία οφείλεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην επίδραση της ευρωπαϊκής και νομισματικής ενοποίησης. Αποτέλεσμα, η ολοκληρωτική αναμόρφωση του τραπεζικού συστήματος και η ενεργοποίηση των μηχανισμών του ανταγωνισμού βελτιώνοντας έτσι τις παρεχόμενες υπηρεσίες αλλά και την παραγωγικότητα των τραπεζών.

Η αποτελεσματικότητα της τραπεζικής διαμεσολάβησης μπορεί να διατυπωθεί, ως η εισροή επαρκών πλεονασματικών κεφαλαίων (με την μορφή τιτλοποίησης- καταθέσεις, ομολογίες, μετοχές κ.α.) και η διανομή τους (χορήγηση δανείων) με τρόπο που θα προάγει την επενδυτική και αναπτυξιακή πορεία μιας χώρας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε τον ιδιόμορφο χώρο των τραπεζών, οι οποίες αποτελούν κερδοσκοπικές επιχειρήσεις που δέχονται καταθέσεις με σκοπό να δανείσουν ή να επενδύσουν ενώ παράλληλα μεσολαβούν και σε οικονομικές πράξεις τρίτων.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν έγινε μια προσπάθεια να καλυφθεί όσο το δυνατό μεγαλύτερο μέρος της έννοιας αλλά και της λογιστικής παρακολούθησης των τραπεζικών εργασιών και πιο συγκεκριμένα των μεσολαβητικών εργασιών.

Ξεκινώντας, λοιπόν, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια συνοπτική αναφορά της έναρξης και της εξέλιξης των τραπεζικών συναλλαγών στον ελληνικό χώρο.

Στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται η παρουσίαση της έννοιας, των γενικών χαρακτηριστικών του τραπεζικού συστήματος καθώς και των φορέων εκπροσώπησης και διαμεσολάβησης στην ελληνική τραπεζική αγορά.

Συνεχίζοντας στο τρίτο κεφάλαιο και με στόχο τη διερεύνηση του μεσολαβητικού ρόλου του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, παρουσιάζουμε τις ιδιομορφίες της τραπεζικής λογιστικής και την ιδιαίτερη αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών των τραπεζικών συναλλαγών όπως προβλέπεται από το Κ.Λ.Σ.Τ.

Τέλος, στο τέταρτο κεφαλαίο επικεντρωνόμαστε τις πηγές άντλησης αλλά και τις χρήσεις των κεφαλαίων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ειδικότερα στο πέμπτο και έκτο κεφάλαιο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην τεχνική της λογιστικής παρακολούθησης των τραπεζικών μεσολαβητικών εργασιών περιγράφοντας με απλότητα την τεχνική και κυρίως την λογιστική ανάλυση τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 Οι πρώτες κινήσεις τραπεζικών συναλλαγών

Από πολύ παλιά οι άνθρωποι προσπαθούσαν να καλύψουν τις ανάγκες τους ανταλλάσσοντας προϊόντα που μπορούσαν να παράγουν οι ίδιοι. Η διαδικασία όμως του αντιπραγματισμού παρουσίαζε μεγάλες δυσκολίες, που στην συνέχεια ξεπεράστηκαν με την χρησιμοποίηση του χρήματος. Χώρισε την ανταλλαγή σε πώληση και αγορά, μετατρέποντας τις ανταλλαγές σε συναλλαγές.

Από πολύ νωρίς οι αναπτυγμένες οικονομίες, όπως η αρχαία Αθήνα, οδηγήθηκαν στην χρησιμοποίηση προϊόντων (κοπή νομισμάτων) που εξασφάλιζαν διαιρετότητα, ευκολία στην χρήση και σταθερότητα στην αξία. Τέτοια προϊόντα ήταν ο χρυσός και ο άργυρος.

Εικόνα 1.1

Άργυρός στατήρας Αίγινας (480 π.χ.)

Σάμος, Στατήρας από ήλεκτρο

Πηγή: <http://el.wikipedia.org>

Έτσι οι πρώτες πραγματικές τραπεζικές εργασίες εμφανίζονται στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό με τους λεγόμενους «τραπεζίτες» και στο ρωμαϊκό με τους «argentarii» οι οποίοι πρόσφεραν διαμεσολαβητικές εργασίες στους πελάτες τους, π.χ. δεχόταν καταθέσεις, χορηγούσαν δάνεια και παράλληλα έκαναν πληρωμές για λογαριασμό τρίτων.

Αργότερα το 18^ο αιώνα κάνουν την εμφάνιση τους, στην Αγγλία, τα πρώτα τραπεζογραμμάτια που αφορούσαν αποδείξεις κατάθεσης σταθερών ποσών. Έτσι σιγά-σιγά με την ανταλλαγή τραπεζογραμματίων οι τράπεζες απέκτησαν το ρόλο που κατέχουν και σήμερα στην σύγχρονη οικονομία.

Οι πρώτες οργανωμένες τράπεζες οι οποίες κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα εργασιών εμφανίζονται για πρώτη φορά στις ιταλικές πόλεις – κράτη κατά την περίοδο της Αναγέννησης. Η εμφάνισή τους συνέβαλε σημαντικά στην ραγδαία ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

1.2 Έναρξη και εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα έως και σήμερα

Ουσιαστικά η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος θα μπορούσε να χωριστεί σε τέσσερις χρονικές περιόδους.

1.2.1 Πρώτη περίοδος (1828 -1927)

Η πρώτη περίοδος ξεκινάει με την ίδρυση της πρώτης χρηματιστικής τράπεζας στην Αίγινα στις 2 Φεβρουαρίου 1828 με δημοψήφισμα από τον Ιωάννη Καποδίστρια.

Εικόνα 1.2.1

Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα

Πηγή: <http://national-pride.org>

Το πρώτο χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα με την επωνυμία *Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα* ασκούσε αρμοδιότητες του Υπουργείου Οικονομικών. Η βασικότερη λειτουργία της νέας Κρατικής Τράπεζας ήταν η έκδοση έντοκων ομολόγων έναντι παρεχόμενων κεφαλαίων όπως δωρεές και καταθέσεις εύπορων Ελλήνων και αλλοδαπών κεφαλαιούχων, ενώ δεν κατείχε το εκδοτικό προνόμιο, δηλαδή, το δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων.

Η απορρόφηση όλων των διαθέσιμων της από το Κράτος για να καλύψει τα τεράστια ελλείμματα του προϋπολογισμού του, ανάγκασαν την Τράπεζα να διακόψει την λειτουργία της, το 1834, χωρίς να έχει καταφέρει να προβεί σε καμία εμπορική πράξη.

Μετά το κλείσιμο της Εθνικής χρηματιστικής Τράπεζας ιδρύθηκαν και άλλες Τράπεζες που κύρια χαρακτηριστικά τους ήταν: α) η άσκηση τραπεζικής πίστης και β) η παραχώρηση εκδοτικού προνομίου.

Οι κυριότερες ήταν:

- η *Ιονική Τράπεζα* η οποία ιδρύθηκε το 1839 και κατείχε το εκδοτικό προνόμιο έως το 1920,
- η *Τράπεζα Ήπειρο-Θεσσαλίας* που ιδρύθηκε στο Βόλο το 1881, είχε 5 υποκαταστήματα και κατείχε το εκδοτικό προνόμιο έως το 1899,
- η *Τράπεζα Κρήτης* που ιδρύθηκε το 1889 στα Χανιά και είχε δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων έως το 1919. Το δικαίωμα αυτό το ανάλαβε η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος το 1920.
- Το 1841, οχτώ χρόνια μετά το κλείσιμο της Εθνικής Χρηματιστικής Τράπεζας, ιδρύθηκε η *Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Ε.Τ.Ε)*. Η Τράπεζα με την καλά οργανωμένη πίστη και την μεγαλύτερη κυκλοφορία χαρτονομισμάτων, αναπτύχθηκε πολύ γρήγορα και στα τέλη του 19^{ου} αιώνα έφτασε στο σημείο να εκτελεί όλες τις τραπεζικές εργασίες και να λειτουργεί ως εμπορική, κτηματική, βιομηχανική και εκδοτική Τράπεζα συγχρόνως. Η Ε.Τ.Ε αποτελεί μια από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις στον τραπεζικό τομέα έως και σήμερα.
- Τέλος, το 1893 ιδρύεται μια καθαρά εμπορική Τράπεζα, η *Τράπεζα Αθηνών*, η οποία αποτελεί ουσιαστικά και τον μοναδικό ανταγωνιστή της Εθνικής

Τράπεζας στην Ελλάδα μέχρι 1953 όπου και συγχωνεύτηκαν. Η Τράπεζα Αθηνών ήταν η πρώτη Τράπεζα που συγκέντρωσε και αξιοποίησε τις τραπεζικές καταθέσεις, δημιούργησε ιδιαίτερες σχέσεις στην βιομηχανία και ναυτιλία, και εισήγαγε νέα λογιστική οργάνωση.

Μέχρι το τέλος της περιόδου αυτής υπήρχαν 45 συνολικά τραπεζικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, αριθμός δυσανάλογος με την πυκνότητα του πληθυσμού. Έτσι πολλές τράπεζες αναγκάστηκαν να διακόψουν την λειτουργία τους και άλλες μικρότερες να συγχωνευτούν με μεγαλύτερες. Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής είναι η έλλειψη κυβερνητικής μέριμνας και οικονομικής πολιτικής στον πιστωτικό τομέα.

1.2.2 Δεύτερη περίοδος (1928 – 1945)

Η δεύτερη περίοδος είναι συνδεδεμένη με την οικονομική κρίση και την εγκατάλειψη του Κανόνα Ανταλλαγής Χρυσού (Gold Exchange Standard). Τα τεράστια οικονομικά προβλήματα που παρουσίαζε τότε η χώρα (τα μεγάλα δημόσια ελλείμματα ,η νομισματική αστάθεια, τα εκκρεμή πολεμικά χρέη κ.α.) είχαν σαν αποτέλεσμα τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις με επακόλουθο την συνεχή υποτίμηση της δραχμής. Όπως αναμενόταν το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα επηρεάστηκε σοβαρά. Επιβαλλόταν η εισαγωγή και εφαρμογή νέων ρυθμιστικών μέτρων από τον κρατικό φορέα.

Έτσι με βάση ενός παραρτήματος του Πρωτοκόλλου της Γενεύης το 1927 ιδρύεται η Τράπεζα της Ελλάδος¹ με έδρα την Αθήνα. Η Τράπεζα αποτελούσε μια ανώνυμη εταιρία υπό τον έλεγχο του κράτους. Στις 15 Μαΐου 1928 ξεκινάει η λειτουργία της αναλαμβάνοντας αρμοδιότητες Κεντρικής Τράπεζας.

Με την ένταξη της χώρας στο Ευρωπαϊκό-κοινό νόμισμα, το έτος 2001, η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του Ευρωπαϊκού συστήματος. Βασικός στόχος της Τράπεζας Ελλάδος, είναι η εφαρμογή νομισματικής πολιτικής και η διαφύλαξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας.

¹ Η Τράπεζα της Ελλάδος παρουσιάζει μια παράξενη ιδιομορφία όσον αφορά το θεσμικό και ιδιοκτησιακό της καθεστώς. Δεν είναι ούτε καθαρά κρατική ούτε καθαρά ιδιωτική.

Σύμφωνα με το καταστατικό, παραχωρείται από το κράτος στην Τράπεζα Ελλάδος το αποκλειστικό προνόμιο έκδοσης τραπεζογραμματίων και η διεξαγωγή όλων των συναλλαγών του Δημοσίου.

Την ίδια περίοδο ιδρύθηκαν ακόμα δύο μεγάλες Τράπεζες που παρουσίασαν συνεχή και γρήγορη ανάπτυξη εργασιών και δραστηριοτήτων. Αυτές ήταν α) η Εμπορική Τράπεζα που ιδρύεται το 1907 και αποτελεί και το δεύτερο σημαντικό στήριγμα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και β) η Τράπεζα Πειραιώς που ιδρύθηκε το 1916.

Σε αντίθεση με την πρώτη περίοδο στην φάση αυτή παρατηρούμε, για πρώτη φορά, την ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος καθώς και την εισαγωγή νομοθετικής ρύθμισης όσον αφορά την οργάνωση των τραπεζικών επιχειρήσεων. Σύμφωνα με το νόμο 5076/1931 περί Ανώνυμων Εταιριών και Τραπεζών καθορίζονται, ποιες επιχειρήσεις είναι Τράπεζες, ποία είναι τα όρια τους και ποιες είναι οι υποχρεώσεις τους.

1.2.3 Τρίτη περίοδος (1946 – 1992)

Αυτό που χαρακτηρίζει την περίοδο αυτή είναι η έντονη, συστηματική παρέμβαση του κρατικού φορέα όσον αφορά την άσκηση τραπεζικής πίστης με μοναδικό σκοπό την σταθερή οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Στις αρχές της περιόδου αυτής, το κράτος δημιούργησε ειδικούς μηχανισμούς (π.χ. ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης-ΟΒΑ, η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης-ΕΤΒΑ, η Τράπεζα επενδύσεων κ.α.), που σαν στόχο είχαν την προώθηση μακροπρόθεσμης πίστης καθώς και την ζήτηση δανειακών κεφαλαίων από ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, σημεία που αποτελούσαν τον βασικό μοχλό για την εκτέλεση συγκεκριμένης νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής (όπως η άσκηση ποιοτικών και ποσοτικών ελέγχων στις εμπορικές Τράπεζες, ο καθορισμός επιτοκίων, χορηγήσεων και ιδιαίτερα καταθέσεων κ.α.).

Η αισθητή αυτή παρουσία του κράτους στον τραπεζικό τομέα μείωνε αισθητά την ανάπτυξη των εργασιών και τον ανταγωνισμό. Λόγω της αυστηρής αυτής καθοδήγησης, το τραπεζικό σύστημα έπασχε από έλλειψη παραγωγικότητας και τεχνολογικής προόδου .

Από το 1981 με την πλήρη ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) ξεκάνει η σταδιακή εισαγωγή επενδυτικών κεφαλαίων στην Ελληνική αγορά (ίδρυση υποκαταστημάτων ξένων Τραπεζών). Οι θεσμικές αυτές αλλαγές στο χώρο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είχαν σαν αποτέλεσμα τον πλήρη και ελεύθερο ανταγωνισμό στον ευρύτερο διεθνή οικονομικό περίγυρο. Παράγοντας, μέσω του οποίου άρχισε σταδιακά να μεταβάλλει ολοκληρωτικά το θεσμικό και λειτουργικό πλαίσιο λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ελλάδα π.χ. αποκρατικοποιήσεις Τραπεζικών επιχειρήσεων, εκσυγχρονισμός², διεθνοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων κ.α.

Η βασικότερη αλλαγή επήλθε με τον Ν.1266/1982 όπου, καταργείται η Νομισματική Επιτροπή και οι αρμοδιότητες της μεταβιβάζονται στην Τράπεζα Ελλάδος. Στα πλαίσια αυτά, η Τράπεζα της Ελλάδος έλαβε μια σειρά μέτρων όσον αφορά τον έλεγχο της ρευστότητας και της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών καθώς και την ενίσχυση της νομισματικής πολιτικής π.χ. απελευθέρωση επιτοκίων, κατάργηση πιστωτικών περιορισμών και ελέγχων σχετικά με τις χρηματοδοτήσεις, ρύθμιση δάνειων Τραπεζών με τους πελάτες τους κ.α.

Σκοπός της, η αποτελεσματική λειτουργία των Τραπεζών αλλά και την σταθεροποίηση της οικονομίας.

1.2.4 Τέταρτη περίοδος (1993 – σήμερα)

Η περίοδος αυτή εκτείνεται από το 1993 έως και σήμερα και σηματοδοτεί σημαντικές αλλαγές στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Με την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος παρατηρείται:

- είσοδος ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα (ίδρυση υποκαταστημάτων ξένων Τραπεζών),
- ίδρυση νέων ιδιωτικών Τραπεζών,
- μεγέθυνση ελληνικών Τραπεζών (μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών),
- διεύρυνση των ελληνικών τραπεζικών δραστηριοτήτων στην διεθνή αγορά,

² εννοώντας τεχνολογικές, οργανωτικές και εργασιακές καινοτομίες.

- μείωση των επιτοκίων,
- ανάπτυξη νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών,
- κατάργηση διοικητικών παρεμβάσεων και ρυθμίσεων,
- άρση συναλλαγματικών περιορισμών καθώς και,
- προώθηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων για μεγαλύτερη ανάπτυξη πιστωτικών ιδρυμάτων κ.α.

Ο μετασχηματισμός αυτός συνέβαλε τόσο στο στρατηγικό προγραμματισμό και έλεγχο των πιστωτικών Ιδρυμάτων για την ανάπτυξη νέων αγορών και τραπεζικών υπηρεσιών, σαν επακόλουθο την αύξηση κερδοφορίας, όσο και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και τον εκσυγχρονισμό της αγοράς.

Σύμφωνα με πληροφορίες από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών η διάρθρωση του ελληνικού συστήματος, ως προς τον αριθμό συγκέντρωσης Τραπεζικών επιχειρήσεων στην ελληνική αγορά στο τέλος του 2009, αποτυπώνεται ως εξής στον παρακάτω πίνακα³.

Πίνακας 1.2.1

Διάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31/12/2009		
	ΤΡΑΠΕΖΕΣ 2009	ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ 2009
ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΜΕ ΕΔΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	20	3644
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ	29	327
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	16	126
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ *		65
ΣΥΝΟΛΟ	65	4162

*:στα υποκαταστήματα περιλαμβάνονται πρακτορεία & θυρίδες.

Σε αντίθεση με σήμερα όπου η διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος έχει αλλάξει σημαντικά και συνεχίζει να εξελίσσεται τους τελευταίους μήνες.

Ξεκινώντας από το 2010 οι Τράπεζες καταγράφουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας, απόρροια των επενδύσεων τους στα κρατικά ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου. Το πρόβλημα οξύνθηκε όταν τον Ιούνιο του 2012 δημιουργήθηκαν σενάρια εξόδου της Ελλάδας από το Ευρώ, με αποτέλεσμα πλήθος

³Πηγή: <http://www.hba.gr>

καταθετών απέσυραν τις καταθέσεις τους, μεγάλο μέρος των οποίων οδηγήθηκε σε Τράπεζες του εξωτερικού.

Προκειμένου, λοιπόν, να διασφαλιστεί η σταθεροποίηση της οικονομικής κατάστασης στην χώρα έχει ξεκινήσει η διαδικασία ανασυγκρότησης και συγκέντρωσης του τραπεζικού τομέα⁴, διαδικασία απαραίτητη για την βιωσιμότητα των τραπεζικών επιχειρήσεων που θα δημιουργήσει μεγάλες και υγιείς επιχειρήσεις που θα μπορούν να έχουν καλύτερη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου.

Η ολοκλήρωση της διαδικασίας ανασυγκρότησης έχει ορισθεί έως τον Απρίλιο του 2013.

⁴ Πηγή: <http://reviews.in.gr/finance/banks2012/article/?aid=1231225219>

Παραδείγματα εξαγορών: η Τράπεζα Πειραιώς εξαγόρασε τα υγιή στοιχεία ενεργητικού της Αγροτικής και απέκτησε το (99,08%) της Γενικής Τράπεζας, η Alpha Bank εξαγόρασε το σύνολο των μετοχών της Εμπορικής Τράπεζας, και η Εθνική Τράπεζα εξαγόρασε το σύνολο των μετοχών της Τράπεζας Euro bank.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2⁰-ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

2.1 Έννοια

Η έννοια της επιχείρησης που έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τις απόψεις διάφορων οικονομολόγων και φέρεται αποδεκτή έως και σήμερα στην οικονομική επιστήμη διατυπώνεται ως εξής:

«**Επιχείρηση**⁵» ονομάζεται η ποριστική οικονομική μονάδα που αποτελεί αυτοτελή και υπεύθυνη οργάνωση παραγωγικών συντελεστών καθώς και την διαχείριση συναλλαγών με τις οποίες επιδιώκει το μέγιστο δυνατό κέρδος.

Συνεπώς **Τράπεζα** είναι μια επιχείρηση με κύρια δραστηριότητα τις χρηματικές και πιστωτικές συναλλαγές και ανάλογα με το είδος της, δέχεται καταθέσεις, χορηγεί δάνεια αναλαμβάνει την φύλαξη και την διαχείριση αξιόγραφων καθώς και να αναλαμβάνει την πληρωμή για λογαριασμό του πελάτη.

Η σημαντικότερη λειτουργία της τραπεζικής επιχείρησης είναι η μεταφορά δανειακών κεφαλαίων από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες (καταθέτες) προς στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες, (επενδυτές και καταναλωτές).

Μοναδικός σκοπός της τράπεζας είναι η δημιουργία κέρδους. Η κερδοφορία της τράπεζας επιτυγχάνεται με την αύξηση των καταθέσεων έτσι ώστε να επιτευχθεί αύξηση των χορηγούμενων δανείων με σκοπό την μεγιστοποίηση της απόδοσης του μετοχικού κεφαλαίου. Οι τράπεζες βέβαια αποκομίζουν και από αλλού χρήματα όπως προμήθειες ή συμμετοχές και επενδύσεις. Όμως η κύρια λειτουργία της είναι ο δανεισμός (χορηγήσεις, καταθέσεις).

Τα δάνεια αποδίδουν ένα πραγματικό επιτόκιο (r) για κάθε περίοδο και αντίστοιχα οι καταθέσεις αποδίδουν τόκο (c) για κάθε περίοδο, ο οποίος αποτελεί κόστος για την τράπεζα.

⁵<http://el.wikipedia.org>

Αν για παράδειγμα, μια τράπεζα χορηγεί ένα δάνειο με επιτόκιο ($r = 11\%$) και δέχεται κατάθεση με ($c = 3\%$) η διαφορά αυτή (8%) αποτελεί το κέρδος της τράπεζας.

2.2 Χαρακτηριστικά τραπεζικής επιχείρησης

2.2.1 Ανταγωνισμός ελληνικών τραπεζών

Οι Ελληνικές τράπεζες κατά την τελευταία δεκαετία κατάφεραν να υπερπηδήσουν μεγάλα εμπόδια και να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα που δημιουργήθηκαν (απελευθέρωση επιτοκίων, κατάργηση άμεσων πιστωτικών περιορισμών, εκσυγχρονισμό της αγοράς χρήματος και κεφαλαίου κ.α.) ως αποτέλεσμα να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα τους σε τοπική και διεθνή αγορά.

Η έντονη αυτή αύξηση του ανταγωνισμού σε συνδυασμό με το ευρώ είχε ως επακόλουθο κόστος την εμφάνιση πιέσεων στα κέρδη των τραπεζών. Έτσι μεταξύ των άλλων, οι τράπεζες προσπάθησαν να διατηρήσουν ή να αυξήσουν το μερίδιο αγοράς στα κέρδη τους, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην ποιότητα των υπηρεσιών τους.

Στα πλαίσια αυτά, η διοίκηση κάθε τραπεζικής επιχείρησης προσπαθεί να βελτιώσει την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών έτσι ώστε να έχει ευνοϊκή επίδραση στους πελάτες της.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη είναι:

- **Εξυπηρέτηση** (μικρός χρόνος αναμονής, έλλειψη καθυστερήσεων λόγω γραφειοκρατίας),
- **Αποτελεσματικότητα** (γνωριμία του πελάτη σε προσωπική βάση, εχεμύθεια, εμπιστοσύνη),
- **Σύγχρονο περιβάλλον** (διακόσμηση και καθαρότητα χώρου, ποικιλία προϊόντων, σύγχρονος εξοπλισμός),
- **Αξιοπιστία** (ακρίβεια στην τήρηση λογαριασμών, απουσία λαθών, τήρηση συμφωνιών, καλά εκπαιδευμένο προσωπικό) και
- **Επιβαρύνσεις** (μικρές επιβαρύνσεις, ανάλυση επιβαρύνσεων, προτάσεις για καλύτερες λύσεις).

Η βελτίωση της ποιότητας των τραπεζικών υπηρεσιών αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία του ανταγωνισμού, αυξάνοντας τις επιδόσεις της κάθε τράπεζας ως προς τα μερίδια αγοράς, την αποδοτικότητα και την κερδοφορία.

2.2.2 Δομή και βαθμός συγκέντρωσης τραπεζικού συστήματος

Η απελευθέρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος ξεκινάει από την δεκαετία του '90 ενισχύοντας τα μερίδια αγοράς των ιδιωτικών τραπεζών (ιδιωτικοποιήσεις μικρών κρατικών τραπεζών, αυτόνομη ανάπτυξη των εργασιών τους κ.α.), δίνοντας το κίνητρο για περαιτέρω συγκέντρωση του κλάδου μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών . Σήμερα ο εγχώριος τραπεζικός τομέας συγκαταλέγεται από τους πιο συγκεντρωμένους στην Ευρώπη με τις πέντε μεγαλύτερες εμπορικές τράπεζες να ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου του ενεργητικού του τραπεζικού κλάδου.

Με πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούσαν στην Ελλάδα μειώθηκε σημαντικά. Όπως παρατηρούμε και στον παρακάτω πίνακα (Πίνακα 2.2.2.1) στο τέλος του 2011 ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων ανήλθε στα επίπεδα του 2007 (3.845 τραπεζικά καταστήματα). Ο βαθμός συγκέντρωσης του τραπεζικού συστήματος τα έτη (2007-2011) ήταν αρνητικός στην Ευρωπαϊκή ένωση και Ευρωζώνη (-4,35%, -3,78% αντίστοιχα), αντίθετα με την Ελλάδα. Όμως το τελευταίο έτος (2010-2011) ο βαθμός συγκέντρωσης στην Ελλάδα ήταν υψηλότερος κατά (-3,99%) έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης (-3,12%) και Ευρωζώνης (-3,08%). Όπως επισημαίνεται στην μελέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Τραπεζών η τάση συρρίκνωσης των τραπεζικών καταστημάτων στην Ελλάδα αναμένεται να συνεχιστεί για τα επόμενα δύο έτη (2012 και 2013), αποτέλεσμα μιας σειράς συγχωνεύσεων και εξαγορών που θα πραγματοποιηθούν έως τις αρχές του 2013.

Η δραστηριότητα αυτή των εξαγορών και των συγχωνεύσεων αλλάζει ουσιαστικά τη δομή της τραπεζικής αγοράς δημιουργώντας νέα σχήματα και προκαλώντας ευρύτερες ανακατατάξεις.

Πίνακας 2.2.2.1

Αριθμός καταστημάτων τραπεζών (2007-2011)							
	2007	2008	2009	2010	2011	Μεταβολή% (2011-2007)	Μεταβολή % (2011-2010)
Ελλάδα	3.850	4.098	4.078	4.005	3.845	0,00	-3,99
Ευρωπαϊκή Ένωση	233.333	237.647	232.424	230.387	223.188	-4,35	-3,12
Ευρωζώνη	183.673	186.256	183.608	182.350	176.722	-3,78	-3,08
Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα EU Structural Indicators for the EU Banking Sector, October 2012							

2.2.3 Αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα ελληνικών τραπεζών

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι ενώ ο βαθμός συγκέντρωσης της ελληνικής τραπεζικής αγοράς έχει αυξηθεί την τελευταία διετία, η κερδοφορία στον τραπεζικό τομέα παρουσιάζει πτώση. Η πτώση αυτή σχετίζεται με το αυξημένο κόστος προσαρμογής στην νέα κατάσταση. Οι αυξημένες δαπάνες κατά την διαδικασία της συγχώνευσης (ενοποίηση συστημάτων, αναβάθμιση λειτουργικών και μηχανογραφικών συστημάτων, αποχώρηση προσωπικού κ.α.) δεν επιτρέπουν την μείωση των λειτουργικών εξόδων ως προς τα έσοδα των τραπεζών.

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακα 2.2.3.1) εμφανίζονται τα αποτελέσματα χρήσης των εμπορικών τραπεζών και τραπεζικών ομίλων του πρώτου εννιαμήνου του έτους 2010 και 2011.

Παρατηρώντας λοιπόν, το πρώτο εννεάμηνο του 2011 βλέπουμε ότι τα λειτουργικά έξοδα των τραπεζών εμφάνισαν μια μικρή υποχώρηση κατά 7,1% (μειώθηκαν από 4.134 σε 3.839 δισ. ευρώ) και κατά 5,4% τα λειτουργικά έξοδα των τραπεζικών ομίλων (μειώθηκαν από 5.909 σε 5.591 δισ. ευρώ). Κατά την διάρκεια του 2011 λόγω των έντονων πιέσεων που δέχτηκε ο τραπεζικός κλάδος (κυρίως της μείωσης της αξίας των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου) οι τράπεζες εμφάνισαν ζημιές ύψους 7,413 δισ. ευρώ και αντίστοιχα οι τραπεζικοί όμιλοι 7,271 δισ. ευρώ. Οι πιέσεις αυτές παρέμειναν έντονες και τους πρώτους μήνες του 2012.

Πίνακας 2.2.3.1

Αποτελέσματα Χρήσεως Ελληνικών Εμπορικών Τραπεζών και Τραπεζικών Ομίλων (2010-2011)*

	Τράπεζες			Τραπεζικοί όμιλοι		
	Ιαν.-Σεπτ. 2010	Ιαν.-Σεπτ. 2011	Μεταβολή (%)	Ιαν.-Σεπτ. 2010	Ιαν.-Σεπτ. 2011	Μεταβολή %
Λειτουργικά έσοδα	6.465	6.545	1,2	10.160	9.890	-2,7
Καθαρά έσοδα από τόκους	6.094	6.002	-1,5	8.807	8.436	-4,2
- Έσοδα από τόκους	12.654	13.595	7,4	16.142	16.765	3,9
- Έξοδα τόκων	6.559	7.593	15,8	7.335	8.329	13,5
Καθαρά έσοδα από μη τοκοφόρες εργασίες	371	543	46,3	1.353	1.454	7,5
- Καθαρά έσοδα από προμήθειες	857	617	-28,0	1.402	1.175	-16,2
- Έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	-617	-372	-	-324	-204	-
- Λοιπά έσοδα	131	298	127,6	275	483	75,7
Λειτουργικά έξοδα	4.134	3.839	-7,1	5.909	5.591	-5,4
Δαπάνες προσωπικού	2.480	2.279	-8,1	3.412	3.184	-6,7
Διοικητικά έξοδα	1.381	1.297	-6,1	2.004	1.891	-5,6
Αποσβέσεις	231	254	10,0	439	461	5,1
Λοιπά έξοδα	42	9	-78,9	53	56	4,3
Καθαρά έσοδα (λειτουργικά έσοδα - λειτουργικά έξοδα)	2.331	2.707	16,1	4.251	4.299	1,1
Προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο	3.874	5.245	35,4	4.678	6.178	32,1
Προβλέψεις για τη Συμμετοχή του Ιδιωτικού Τομέα ¹		5.926	-		6.264	-
Κέρδη / ζημιές από συμμετοχές			-	-12	-53	-
Κέρδη προ φόρων	-1.542	-8.465	-	-439	-8.195	-
Φόροι	178	-1.052	-	439	-924	-310,5
Κέρδη μετά από φόρους	-1.720	-7.413	-	-878	-7.271	-

*Πηγή: <http://www.hba.gr/Index.asp?Menu=4>

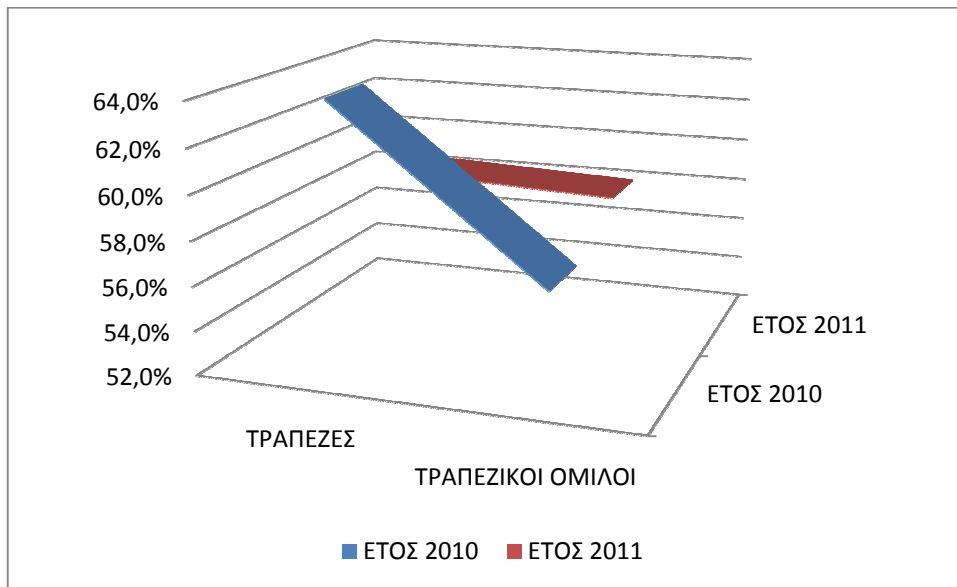
Ειδικότερα παρατηρούμε ότι:

Ο δείκτης αποτελεσματικότητας = (λειτουργικά έξοδα \ λειτουργικά έσοδα) διαμορφώθηκε ως εξής:

- στις τράπεζες για το έτος 2011 σε 58,6% (σε σχέση με το 2010 - 63,9%) και
- στους τραπεζικούς ομίλους για το έτος 2011 σε 58,2 (σε σχέση με το 2010 – 56,5%) . (Γράφημα 2.2.3.1)

Γράφημα 2.2.3.1

Δείκτης Αποδοτικότητας Τραπεζών και Τραπεζικών Ομιλών

2.2.4 Τεχνολογική υποστήριξη

Η τεχνολογική πρόοδος στην πληροφορική και στις τηλεπικοινωνίες είναι μια από τις βασικότερες μεταρρυθμίσεις στον τραπεζικό τομέα. Παράγοντας ο οποίος ασκεί σημαντική επίδραση στο οικονομικό περιβάλλον του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η εφαρμογή της στο τομέα αυτό, έχει οδηγήσει στην παραγωγή μιας νέας σειράς εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων όπως swaps, futures (προθεσμιακά συμβόλαια), τις ομολογίες υψηλού κινδύνου (junk bonds) κ.α. αλλά και στην δημιουργία πολλαπλών μέσων διανομής προς τον πελάτη.

Τα μέσα διανομής ή μορφές επικοινωνίας βασίζονται στην ανάπτυξη του Internet, η οποία σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας εποχής στο χώρο των τραπεζικών επιχειρήσεων. Σήμερα, οι περισσότερες τράπεζες έχουν υιοθετήσει την ηλεκτρονική

τραπεζική (e-banking)⁶, στοχεύοντας στην μείωση του λειτουργικού κόστους και στην απελευθέρωση ανθρώπινου δυναμικού σε άλλες πιο παραγωγικές θέσεις (πωλήσεις, συμβουλευτικές υπηρεσίες, κ.α.).

Οι τρόποι με τους οποίους οι πελάτες μπορούν να πραγματοποιούν ηλεκτρονικές συναλλαγές είναι οι εξής:

1. Συναλλαγές μέσω **Αυτοματοποιημένων Ταμειολογιστικών Μηχανών (Α.Τ.Μ.)**. Ευρύτερα γνωστό μέσο ηλεκτρονικής τραπεζικής και πραγματοποιείται μέσω τερματικών που είναι εγκατεστημένα σε καταστήματα τραπεζών ή σε διάφορα μέρη της πόλης. Χρησιμοποιώντας, λοιπόν, οι πελάτες ένα ΑΤΜ τους δίνεται η δυνατότητα να διεκπεραιώνουν οικονομικές συναλλαγές σε δημόσιο χώρο χωρίς την ανάγκη παρουσίας υπαλλήλου ή ταμιά όλο το εικοσιτετράωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα.
2. Συναλλαγές μέσω **Σταθερού Τηλεφώνου (Phone Banking)**. Οι τραπεζικές και χρηματιστηριακές συναλλαγές πραγματοποιούνται καλώντας από οποιαδήποτε σταθερό τηλέφωνο. Η εξυπηρέτηση των πελατών γίνεται ή από το κέντρο κλήσεων μέσω αντιπροσώπου ή από συστήματα μαγνητοφωνημένων μηνυμάτων. Συνήθως χρησιμοποιείται από πελάτες που έχουν μικρή εξοικείωση με την τεχνολογία.
3. Συναλλαγές μέσω **Κινητού τηλεφώνου (Mobile Banking)**. Οι πελάτες έχουν την δυνατότητα να πραγματοποιούν τραπεζικές συναλλαγές στέλνοντας κωδικοποιημένα μηνύματα (SMS) οποιαδήποτε στιγμή επιθυμούν και αντίστοιχα η τράπεζα να στέλνει ειδοποιήσεις για τραπεζικά και χρηματιστηριακά θέματα. Το Mobile banking στηρίζεται στο WAP, η ασύρματη επικοινωνία που παρέχει την δυνατότητα μεταφοράς σελίδων από το Internet και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές.
4. Συναλλαγές που γίνονται μέσω **Ηλεκτρονικού Υπολογιστή (PC Banking)**. Απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση αυτών των συναλλαγών είναι η δυνατότητα σύνδεσης στο Internet και η προμήθεια προσωπικών κωδικών πελατών από τις τράπεζες . Υπάρχουν δύο είδη PC Banking

⁶Εννοώντας την δυνατότητα που δίνεται στο πελάτη μέσω ΗΥ να πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές χωρίς την φυσική του παρουσία σε κάποιο τραπεζικό κατάστημα. Η πραγματοποίηση των συναλλαγών μπορεί να γίνει οποιαδήποτε στιγμή επιθυμεί ο πελάτης.

α) **το Online Banking** το οποίο απευθύνεται κυρίως σε επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται για αύξηση της παραγωγικότητας τους και αναζητούν ευκολία και ταχύτητα εξυπηρέτησης.

και β) **το Internet Banking** το οποίο απευθύνεται κυρίως σε ιδιώτες και παρέχει τις ίδιες σχεδόν υπηρεσίες με το home banking.

Σύμφωνα με δημοσίευμα 11/02/2011 στο τεύχος Banker's Review οι τράπεζες το 2010 εμφανίζουν μια μείωση κατά 3,5% στον όγκο συναλλαγών μέσω ταμείου και κατά το ίδιο χρονικό διάστημα σημειώνεται αύξηση 11% στις συναλλαγές μέσω Α.Τ.Μ και κατά 15% στις συναλλαγές μέσω Διαδικτύου. Επίσης στο ίδιο τεύχος αναφέρεται ότι το 58% των πελατών διαθέτει mobile internet banking, και το 27% σχεδιάζει να εφαρμόσει την υπηρεσία για πρώτη φορά.

Χρησιμοποιώντας λοιπόν οι τράπεζες τις συνεχώς αυξανόμενες δυνατότητες των πληροφοριακών συστημάτων στοχεύουν σε ένα ταχύτερο αναπτυσσόμενο τμήμα της αγοράς το οποίο θα μπορεί να προσφέρει προϊόντα και υπηρεσίες με πολύ χαμηλό κόστος βελτιώνοντας έτσι τα κέρδη τους.

2.3 Κατηγορίες τραπεζών

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί την καρδιά του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας. Η αποτελεσματικότητα της συμβολής του εξαρτάται από το θεσμικό πλαίσιο που το διέπει.⁷ Επομένως, με βάση τις νομοθετικές διατάξεις, το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδος χωρίζεται στις ακόλουθες κύριες κατηγορίες:

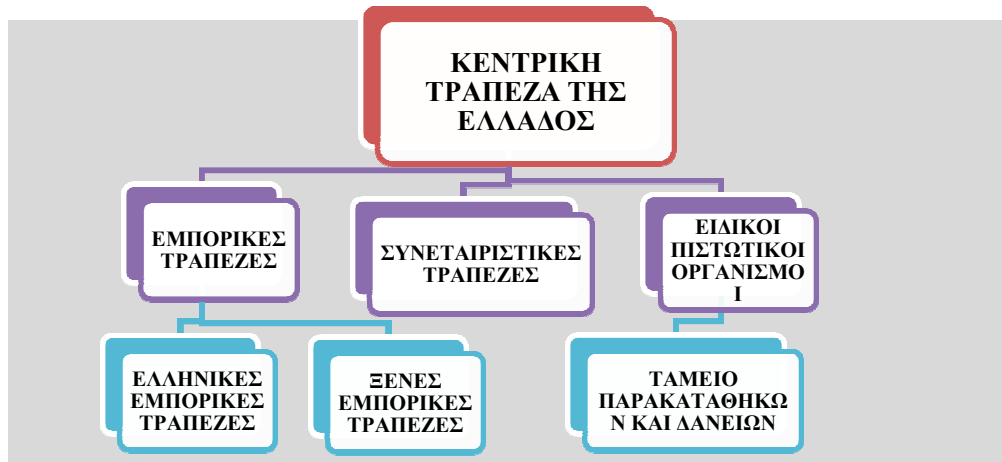
1. **Στις εμπορικές τράπεζες** (ξένες και ελληνικές)
2. **Στις συνεταιριστικές τράπεζες** και
3. **Στους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς** (ταμείο παρακαταθηκών και δανείων).

Όμως ο κύριος συντονιστής όλων των εγχώριων τραπεζών είναι **η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος**. (Διάγραμμα 3.1.1)

⁷ Το καθεστώς λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος διέπεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας περί ανώνυμων εταιρειών και τραπεζών (Ν.5076/1931) και συμπληρωματικά από τις ειδικές διατάξεις της τραπεζικής νομοθεσίας (Ν.2076/1992).

Διάγραμμα 2.3

Δομή Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

2.4 Κεντρική τράπεζα

Σε κάθε χώρα υπάρχει μια Κεντρική Τράπεζα που δίνει την γραμμή πλεύσης και στις υπόλοιπες τράπεζες. Η Κεντρική τράπεζα αποτελεί το βασικότερο όργανο της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

Οι βασικές αρμοδιότητες της είναι οι ακόλουθες:

- Ελέγχει την ποσότητα χρήματος (νομισματική πολιτική),
- Συγκεντρώνει πληροφορίες για τη χρηματαγορά,
- Μεριμνά για τη σταθερότητα των τιμών,
- Εποπτεύει τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος και
- Είναι δανειστής έσχατης ανάγκης.

Συγκεκριμένα, η Κεντρική τράπεζα κάθε χώρας είναι εκείνη η οποία καθορίζει τα επιτόκια δανεισμού της, οριοθετώντας έτσι τα επιτόκια των εμπορικών τραπεζών. Επίσης είναι η μόνη τράπεζα που δικαιούνται να εκδώσει και να θέσει σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια που κυκλοφορούν σε ένα κράτος ή να δεσμεύσει τα υπάρχοντα που κινούνται στην αγορά.

Ο τρόπος με τον οποίο πετυχαίνει αύξηση της ποσότητας χρήματος στην αγορά είναι, αγοράζοντας κρατικά ομόλογα από το κοινό μέσω χρηματιστηρίου και αντίστοιχα μειώνει την ποσότητα χρήματος πουλώντας κρατικά ομόλογα προς το κοινό.

Όμως ο έλεγχος της προσφοράς χρήματος από την Κεντρική Τράπεζα δεν είναι απόλυτα ακριβής και αυτό προκύπτει:

1. από την ποσότητα χρήματος που επιλέγουν να κρατήσουν τα νοικοκυριά σε καταθέσεις,
2. τα κεφάλαια που επιλέγουν να διατηρήσουν οι εμπορικές τράπεζες και
3. και από τις μακροχρόνιες ληξιπρόθεσμες χορηγήσεις σε αντιστοιχία με τις βραχυχρόνιες καταθέσεις.

Παραδείγματα Κεντρικών Τραπεζών στην χώρα μας είναι η Τράπεζα της Ελλάδος και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η Κεντρική Τράπεζα της χώρας μας είναι η Τράπεζα της Ελλάδος και άρχισε να λειτουργεί από το Μάιο 1928. Από 01/01/2001 συμμετέχει στο σύστημα κεντρικών τραπεζών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με 11 εθνικές Κεντρικές Τράπεζες.

Σήμερα σε ολόκληρη την Ελλάδα διατηρεί,

- 17 υποκαταστήματα,
- 35 πρακτορεία και
- 9 θυρίδες

Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζα της Ελλάδος ως αναπόσπαστο τμήμα του Ευρωσυστήματος είναι:

- Να συμμετέχει στη χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ και να την εφαρμόζει στην Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής τράπεζας,
- Να προωθεί ρυθμίσεις για την διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την αποτελεσματική διαχείριση χρηματοπιστωτικών κρίσεων,

- Να κατέχει και διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας, τα οποία περιλαμβάνονται τα σε συνάλλαγμα και χρυσό διαθέσιμα της Τράπεζας της Ελλάδος και του Ελληνικού Δημοσίου,
- Να εκδίδει τραπεζογραμμάτια ευρώ και είναι αρμόδια για την κυκλοφορία και την διαχείριση τους,
- Να εποπτεύει τα πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας,
- Να προωθεί ρυθμίσεις για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της χώρας,
- Να πραγματοποιεί στατιστικές έρευνες και να διεξάγει πορίσματα σχετικά με την πορεία του κράτους και
- Τέλος να εγγυάται ότι η κυβέρνηση θα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της όταν παρουσιάζει δημοσιονομικό έλλειμμα.

Επίσης, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της η Τράπεζα της Ελλάδος έχει κατοχυρώσει τη θεσμική, προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία της αλλά και την άσκηση δημοκρατικού ελέγχου εκ μέρους της Βουλής.

2.4.1 Εμπορικές τράπεζες

Είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να γίνει διάκριση από μια τράπεζα επενδύσεων, αν και τα τελευταία χρόνια η διαφορά των δύο τραπεζών έχει ελαττωθεί, δεδομένου ότι οι εμπορικές τράπεζες προσφέρουν όλο και περισσότερες επενδυτικές υπηρεσίες. Με τον όρο, λοιπόν, «εμπορική» αναφερόμαστε σε μία τράπεζα ή ένα τμήμα της τράπεζας που ασχολείται με εταιρείες και μεγάλες επιχειρήσεις που ανάλογα με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους διακρίνονται σε δημόσιες και ιδιωτικές. Σκοπός τους είναι η ικανοποίηση των συναλλαγματικών αναγκών των καταναλωτών καθώς και η διαχείριση των συναλλαγματικών διαθέσιμων κεφαλαίων με τον καλύτερο τρόπο.

Τα βασικά στοιχεία του ενεργητικού της είναι τα δάνεια και τα χρεόγραφα και του παθητικού της οι καταθέσεις. Μια εμπορική τράπεζα αποτελεί τον κύριο οικονομικό μεσάζοντα που συλλέγει κεφάλαια από καταθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων και εν συνεχεία χορηγεί δάνεια σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Μέσω των χορηγήσεων οι εμπορικές τράπεζες δημιουργούν χρήμα διατηρώντας όμως ένα υποχρεωτικό ποσοστό

διαθεσίμων⁸ και αυτό για λόγους ασφαλείας. Το ποσό των χρημάτων που δημιουργεί το τραπεζικό σύστημα για κάθε μονάδα χρήματος της αρχικής κατάθεσης ονομάζεται **τραπεζικός πολλαπλασιαστής (money multiplier)** και ισούται με το λόγο της μονάδας προς το ποσοστό των ρευστών διαθεσίμων⁹.

$$M = 1 \div R$$

Παράδειγμα:

Έστω ότι το ποσοστό υποχρεωτικών ρευστών διαθέσιμων της τράπεζας X είναι $R=20\%$ ή $1/5$. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε €100 καταθέσεων η τράπεζα θα πρέπει να κρατήσει €20 ως υποχρεωτικά διαθέσιμα και τα υπόλοιπα €80 να χορηγήσει σε δάνεια. Άρα η συνολική ποσότητα χρήματος που θα κυκλοφορεί στην οικονομία είναι αξίας €180 (αρχική κατάθεση €100 + €80 δάνεια τράπεζας X).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ X	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ €20	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ €100
ΔΑΝΕΙΑ €80	

Εν συνεχεία αν οι δανειζόμενοι αγοράσουν πράγματα αξίας €80 και οι επιχειρήσεις καταθέτουν σε μια άλλη τράπεζα Ψ €80. Η τράπεζα Ψ θα κρατήσει €16 και θα χορηγήσει σε δάνεια τα €64. Συνεπώς η συνολική ποσότητα χρήματος που θα

⁸ Η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος δέχεται ένα ετήσιο ποσοστό εισφοράς από τις άλλες τράπεζες που χρησιμοποιείται για κάλυψη εξαιρετικών περιπτώσεων. Αν μια τράπεζα έχει αυξημένες υποχρεώσεις, τις οποίες δεν δύναται να εκπληρώσει με άλλο τρόπο, τις αναλαμβάνει η Κεντρική Τράπεζα

⁹ <http://www.euretirio.com>

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

κυκλοφορεί τώρα στην οικονομία είναι €244 (αρχική κατάθεση €100 + €80δάνεια τράπεζας X + €64δάνεια τράπεζας Ψ).

Η διαδικασία αυτή συνεχίζεται έως ότου το τραπεζικό σύστημα εξαντλήσει τη βάση για δανεισμό και το σύνολο φθάνει τα €5000 δηλαδή το πενταπλάσιο της αρχικής κατάθεσης.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ Ψ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ €16	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ €80
ΔΑΝΕΙΑ €64	

Εκτός από τις χορηγήσεις δανείων, οι εμπορικές τράπεζες αντλούν κέρδη και από άλλες τραπεζικές υπηρεσίες όπως την έκδοση και διαχείριση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών, την φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών, την εκμίσθωση θυρίδων, την προεξόφληση εμπορικών γραμματίων, την έκδοση επιταγών κ.α.

Στην ελληνική επικράτεια δραστηριοποιούνται τόσο ελληνικές όσο και ξένες εμπορικές τράπεζες. Οι σημαντικότερες που δραστηριοποιούνται σήμερα είναι:

- Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
- Τράπεζα Eurobank Ergasias
- Alpha Bank
- Τράπεζα Πειραιώς
- CITIBANK
- HSBC BANK

2.4.2 Συνεταιριστικές τράπεζες

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες είχαν και εξακολουθούν να έχουν ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας μας καθώς και των ευρωπαϊκών χωρών. Ιστορικά, ο θεσμός τους ξεκινάει στα μέσα του 19^{ου} αιώνα από την Κεντρική Ευρώπη με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες επιβίωσης των αγροτών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπου η πρόσβαση τους στην πίστωση σε εμπορικές τράπεζες ήταν περιορισμένη. Η δυσκολία αυτή πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα καθώς και η άνθηση της τοκογλυφίας ώθησαν στην δημιουργία πιστωτικών συνεταιρισμών που ανταποκρίνονταν στις ανάγκες και στις προσδοκίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και νοικοκυριών.

Γνωρίζοντας λοιπόν, καλύτερα τις εκάστοτε τοπικές ανάγκες και οικονομικές συνθήκες και συνδυάζοντας την ευελιξία και το χαμηλό λειτουργικό κόστος, καταφέρνουν να διευρύνουν το δίκτυο τους και να αυξήσουν το μερίδιο στην τραπεζική αγορά. Σήμερα, οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί έχουν μετεξελιχθεί σε Συνεταιριστικές Τράπεζες οι οποίες έχουν καταφέρει να διενεργούν τις περισσότερες τραπεζικές εργασίες.

Στην χώρα μας, η Συνεταιριστική Πίστη αναπτύσσεται κατά την τελευταία εικοσαετία με βάση το Νόμο 2076/92¹⁰. Όπως ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία τα Συνεταιριστικά ιδρύματα είναι Αστικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί οι οποίοι αφού συγκεντρώσουν το ελάχιστο κεφάλαιο και εκπληρώσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις λαμβάνουν άδεια λειτουργίας Πιστωτικού Ιδρύματος από την Τράπεζα της Ελλάδος και διενεργούν όλες τις τραπεζικές εργασίες που αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των Εμπορικών Τραπεζών, αλλά μόνο σε επίπεδο του Νομού που δραστηριοποιούνται. Επίσης, κατόπιν έγκρισης της Τράπεζας της Ελλάδας οι Συνεταιριστικές Τράπεζες μπορούν να συναλλάσσονται και με μη μέλη μέχρι ποσού που δεν πρέπει να υπερβαίνει σε καμία περίπτωση το ποσοστό 50% επί των χορηγήσεων τους ή των καταθέσεων τους.

Σήμερα, στην Ελλάδα λειτουργούν 13 Συνεταιριστικές Τράπεζες, με την μορφή Πιστωτικού Ιδρύματος:

¹⁰ Ο Νόμος αυτός αναθεωρήθηκε το 2007 σε Ν.3601/2007 περί πιστωτικών ιδρυμάτων με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην Ελληνική Τραπεζική Νομοθεσία οι διατάξεις της Β΄ Τραπεζικής Οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 77/78 και την ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.1993.

1. Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας
2. Συνεταιριστική Τράπεζα Δυτικής Μακεδονίας
3. Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου
4. Συνεταιριστική Τράπεζα Έβρου
5. Συνεταιριστική Τράπεζα Εύβοιας
6. Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου
7. Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας
8. Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσα
9. Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα
10. Συνεταιριστική Τράπεζα Πελοποννήσου
11. Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας
12. Συνεταιριστική Τράπεζα Σερρών
13. Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων

Στις 22/07/1995 οι Συνεταιριστικές Τράπεζες και οι Πιστωτικοί Οργανισμοί ίδρυσαν την ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (Ε.Σ.Τ.Ε.) που όπως αναφέρεται στην επίσημη ιστοσελίδα της, αποτελεί όργανο εκπροσώπησης, υποστήριξης και ανάπτυξης της Συνεταιριστικής Πίστης στην χώρα μας.

Όμως με τις διαρκείς ανακατατάξεις που δημιουργούνται στον τραπεζικό τομέα (π.χ. είσοδος της χώρας μας στην Οικονομική Νομισματική Ένωση, χαμηλά επιτόκια κ.α.) οι πηγές κερδοφορίας των τραπεζικών επιχειρήσεων συρρικνώθηκαν, δημιουργώντας έτσι την ανάγκη για αναδιοργάνωση στην προσέγγιση και εξυπηρέτηση πελατείας. Επομένως, τον Απρίλιο του 2001 οι Συνεταιριστικές Τράπεζες και σύμφωνα με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος (Ν^ο 99/20.04.2001) ίδρυσαν την Πανελλήνια Τράπεζα Α.Ε. όπου παράλληλα με τις δραστηριότητες της, παρέχει στις τράπεζες αυτές υποστήριξη, τεχνογνωσία, εξειδικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες που λόγω του μεγέθους και κόστους δεν μπορεί από μόνη της η κάθε τράπεζα.

Με αυτή την δομή οι Συνεταιριστικές Τράπεζες αρχίζουν να αποκτούν τα πλεονεκτήματα ενός μεγάλου τραπεζικού ομίλου π.χ. αύξηση του μεγέθους, εξεύρεση κεφαλαίων κ.α. βελτιώνοντας έτσι την ανταγωνιστική τους θέση.

2.4.3 Ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί

Οι ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί δημιουργήθηκαν από το κράτος για να καλύψουν, με διάφορα προγράμματα μακροπρόθεσμων χορηγήσεων, ορισμένους τομείς της οικονομίας όπως γεωργία, βιομηχανία, τουρισμό και ναυτιλία, που κατά κύριο λόγο είχαν την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Τέτοιοι οργανισμοί ήταν:

- η Αγροτική Τράπεζα η οποία είχε αναλάβει τον τομέα της αγροτικής πίστης,
- η Κτηματική, η Στεγαστική και η Ασπίς Τράπεζα (ιδιωτική) που είχαν αναλάβει τον τομέα της στεγαστικής πίστης,
- Ακόμα υπήρχαν Ναυτιλιακές εταιρίες με στόχο την χρηματοδότηση Ναυτιλιακών επιχειρήσεων και
- οι Επενδυτικές Τράπεζες, όπως η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α), η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.Β.Α), η Τράπεζα Επενδύσεων, που μέσα από επενδυτικά προγράμματα προωθούσαν την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
- Επίσης εκτός από τους παραπάνω ειδικούς οργανισμούς είναι και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο (Τ.Τ) και το Ταμείο Παρακαταθηκών Δανείων (ΤΠ&Δ).

Σήμερα, μετά από μια σειρά εξελίξεων στο τραπεζικό τομέα (απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς, συγχωνεύσεις κ.α.), έχουν παραμείνει μόνο το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο σαν εμπορική τράπεζα και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σαν αυτόνομος ειδικός οργανισμός.

2.4.4 Ταμείο παρακαταθηκών και δανείων

Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων είναι ένας Αυτόνομος Δημόσιος οργανισμός ελεγχόμενος από το Υπουργείο Οικονομικών και έχει δική του περιουσία, κίνδυνο και πίστη. Ιδρύθηκε με βάση το Ν.1608/1919 με σκοπό την εξυπηρέτηση του Δημόσιου και Κοινωνικού συμφέροντος.

Ως βασική του αρμοδιότητα, είναι η αποκλειστική φύλαξη και διαχείριση κάθε είδους παρακαταθήκης¹¹. Όμως με την εξέλιξη του κράτους και την Εθνικής Οικονομίας το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων έχει αναπτύξει και άλλες δραστηριότητες σχετικά με το όριο και την διάθεση των κεφαλαίων σε διάφορους φορείς του Δημοσίου καλύπτοντας έτσι κοινωνικές ανάγκες που ήταν αναγκαίες και εφικτές.

Από τις καταθέσεις (Όψεως, Ταμειυτηρίου, Προθεσμίας) τις οποίες δέχεται, από ιδιώτες και Νομικά Πρόσωπα κοινωφελούς και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, χρηματοδοτεί μεγάλο μέρος του προγράμματος δημόσιων επενδύσεων συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας .

Ειδικότερα, ο κοινωνικός και αναπτυξιακός ρόλος του εμφανίζεται με τα εξής παραδείγματα:

- Έχει χορηγήσει δάνεια για έργα κοινής ωφέλειας π.χ. έργα ύδρευσης, οδοποιίας, ηλεκτροφωτισμού, κατασκευής λιμένων, ανέγερσης δικαστικών μεγάρων, στρατώνων κ.λπ.
- Δανειοδοτεί τόσο Δημόσιους Υπαλλήλους για τις στεγαστικές τους ανάγκες όσο και την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου για πάσης φύσεως έργα κοινής ωφέλειας,
- Δανειοδοτεί Δημοτικές Επιχειρήσεις και Αναπτυξιακές Εταιρείες συμβάλλοντας έτσι στην τοπική ανάπτυξη του τόπου. Υποστηρίζει Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης καλύπτοντας τους την συμμετοχή για προγράμματα και επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία όπως δίκτυα και βιολογικοί καθαρισμοί Δ.Ε.Υ.Α., Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα κ.α.

Με την παρούσα χρηματοοικονομική κατάσταση της χώρας το ΤΠ&Δ λειτουργεί ως μια ασπίδα ενίσχυσης για την ελληνικής οικονομία.

¹¹ Πρόκειται για λειτουργία κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα που την έχει αναθέσει με συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο στο ΤΠ&Δ (Ν.3646/1928).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

3.1 Εισαγωγή

Η Λογιστική αποτελεί τον κεντρικό άξονα της κάθε επιχείρησης. Χωρίς αυτήν, ο επιχειρηματίας δεν μπορεί να αντιληφθεί την οικονομική κατάσταση και τις υποχρεώσεις της επιχείρησης του.

Οι Τράπεζες υπάγονται στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών αφού ασχολούνται με το εμπόριο του χρήματος. Σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις, παρουσιάζουν πολλές ιδιαιτερότητες και ιδιομορφίες ως προς την φύση και την έκταση των εργασιών τους, π.χ. δέχονται καταθέσεις, χορηγούν δάνεια, ασχολούνται με συμβάσεις κίνησης κεφαλαίων κ.α. Συνεπώς οι επιχειρηματικές δραστηριότητες και οι απαιτήσεις της λογιστικής παρακολούθησης και πληροφόρησης των τραπεζών δημιουργούν την ανάγκη κατάρτισης ενός ιδιαίτερου λογιστικού σχεδίου προσαρμοσμένο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λειτουργίας τους, το **Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών (Κ.Λ.Σ.Τ.)**.

Συγκεκριμένα, το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών καθιερώθηκε σύμφωνα με το Π.Δ. 384/1992 και η εφαρμογή του έγινε υποχρεωτική από 01/01/1994. Ωστόσο, η διασυνοριακή επέκταση των ελληνικών τραπεζών επιβάλλει την ενιαία αντιμετώπιση των λογιστικών γεγονότων έτσι ώστε να επιτρέπεται η ασφαλή σύγκριση των οικονομικών μεγεθών, η ομοιομορφία και η αξιοπιστία των οικονομικών τους καταστάσεων. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, η εισαγωγή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ ή IAS) στην χώρα επιφέρει σημαντικές αλλαγές.

3.2 Ομαδοποίηση λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ.

Οι λογαριασμοί του Κ.Λ.Σ.Τ. μπορούν να χωριστούν σε δύο βασικές ομάδες:

Η **πρώτη** ομάδα περιλαμβάνει τους λογαριασμούς υποχρεωτικής τήρησης που προβλέπονται από το Κ.Λ.Σ.Τ. και

Η **δεύτερη** ομάδα περιλαμβάνει τους λογαριασμούς προαιρετικής τήρησης, στους οποίους περιλαμβάνονται πληροφορίες που θεωρούνται χρήσιμες για την λήψη αποφάσεων τακτικού και στρατηγικού χαρακτήρα.

Το πληροφοριακό υλικό που αποθηκεύεται στους λογαριασμούς των δύο παραπάνω ομάδων δίνεται στους χρήστες αποτυπωμένο σε λογιστικές καταστάσεις.

Οι λογαριασμοί του νέου λογιστικού αυτού σχεδίου ενημερώνονται μηχανογραφικά χρησιμοποιώντας κυρίως τα εξής κριτήρια:

Το **μικτό κριτήριο**, σύμφωνα με το οποίο οι λογαριασμοί του ισολογισμού ταξινομούνται σε ομάδες και ανάλογα με την φύση των περιουσιακών στοιχείων γίνεται συσχέτιση των βαθμών ρευστότητας των στοιχείων του ενεργητικού προς τους αντίστοιχους βαθμούς λήξης των στοιχείων του παθητικού.

Το **κριτήριο του ισολογισμού**, σύμφωνα με το οποίο η ταξινόμηση των λογαριασμών σε ομάδες γίνεται ανάλογα με την φύση των περιουσιακών στοιχείων και την καταχώρηση τους στον ισολογισμό. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται η ανάμειξη των λογαριασμών του ενεργητικού στο παθητικό και αντίθετα (εκτός βέβαια από τους αντίθετους λογαριασμούς).

3.3 Κωδικοποίηση λογαριασμών Κ.Λ.Σ.Τ

Το Κ.Λ.Σ.Τ. τραπεζών περιλαμβάνει το σχέδιο λογαριασμών, δηλαδή τον πίνακα των πρωτοβάθμιων, δευτεροβάθμιων κ.λπ. λογαριασμών, που πρέπει να χρησιμοποιούνται κωδικοποιημένα με βάση το δεκαδικό σύστημα ταξιθέτησης λογαριασμών και με τον περιορισμό ανάλυσης κάθε ομάδας μέχρι 10 πρωτοβάθμιων λογαριασμών.

Στο Υπόδειγμα σελ. 89 βλέπουμε το διάγραμμα διάρθρωσης των πρωτοβάθμιων λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ. το οποίο περιλαμβάνει στους λογαριασμούς του Ενεργητικού (ομάδα 1-3), τους λογαριασμούς του Παθητικού (ομάδα 4-5), τους

λογαριασμούς Εκμετάλλευσης (ομάδα 6-7), τους λογαριασμούς αποτελεσμάτων (ομάδα 8), στους αναλυτικούς λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως (ομάδα 9) και τέλος τους λογαριασμούς τάξεως (ομάδα 0).

Παρατηρούμε ότι η διάρθρωση και η δομή του Κ.Λ.Σ.Τ. έχει ως βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο με κάποιες διαφοροποιήσεις στις παρακάτω ομάδες.

Ομάδα 2 – Αποθέματα-Χορηγήσεις : Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες εμπορικές επιχειρήσεις όπου τα αποθέματα (εμπορεύματα, πρώτες και βοηθητικές ύλες) αποτελούν σημαντικό στοιχείο στο ενεργητικό τους, στις τράπεζες είναι μικρής σπουδαιότητας καθώς τα αποθέματα δημιουργούνται από αναλώσιμα υλικά όπως βιβλιάρια τραπεζικών καταθέσεων, γραφική ύλη, ενημερωτικό υλικό κ.λπ. Αποτέλεσμα όλων αυτών, να διατεθεί η ομάδα 2 στην παρακολούθηση των απαιτήσεων της τράπεζας από χορηγήσεις, που αποτελεί μια από τις κύριες δραστηριότητες της.

Ομάδα 5- Καταθέσεις : Στην ομάδα αυτή οι τραπεζικές επιχειρήσεις απεικονίζουν τις υποχρεώσεις σε καταθέτες ενώ αντίστοιχοι λογαριασμοί δεν υπάρχουν στο Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο¹².

Ομάδα 0 – Λογαριασμοί Τάξεως: Λόγω της ιδιομορφίας της τραπεζικής επιχείρησης το Κ.Λ.Σ.Τ. αντικατέστησε τους λογαριασμούς των εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών με εκείνη των συμβάσεων και συμφωνιών σταθμισμένων κινδύνων.

3.4 Οικονομικές καταστάσεις τραπεζών

Οι οικονομικές καταστάσεις των τραπεζικών επιχειρήσεων παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες τόσο στην Διοίκηση, τους μετόχους, τους δανειστές όσο και στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό. Σκοπός τους είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με την ρευστότητα, τη φερεγγυότητα και τους κινδύνους της τράπεζας, στοιχεία που αφορούν την περιουσία της αλλά και τις υποχρεώσεις της. Οι οικονομικές καταστάσεις που είναι υποχρεωμένες να συντάσσουν και να δημοσιεύουν όλες οι επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένου και των πιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με το I.A.S 1 είναι:

¹² Γεώργιος Κοντός (2007), Λογιστική Τραπεζών και Εταιρειών Leasing & Factoring, Εκδόσεις Διπλογραφία.

1. **Ο Ισολογισμός (Balance sheet)**, είναι ένας λογιστικός πίνακας που εμφανίζει τα Περιουσιακά Στοιχεία και τις Υποχρεώσεις της τραπεζικής επιχείρησης σε μια συγκεκριμένη στιγμή. Χωρίζεται σε δύο μέρη, στο Ενεργητικό και το Παθητικό όπου πάντα ισχύει η εξίσωση $\text{Ενεργητικό} = \text{Καθαρή Θέση} + \text{Υποχρεώσεις}$. Ο ισολογισμός δηλαδή μας δείχνει της χρηματοοικονομικής θέσης της επιχείρησης σε μια δεδομένη στιγμή.
2. **Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης**, εμφανίζει την ροή των εσόδων και εξόδων που πραγματοποιήθηκαν μέσα σε μια χρήση καταλήγοντας έτσι σε ένα αποτέλεσμα.
3. **Η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων**, δείχνει την κίνηση σε αποθεματικό των ιδίων κεφαλαίων όπως αναφέρεται στον ισολογισμό της οικονομικής μονάδας κατά την έναρξη και την λήξη της περιόδου.
4. **Η Κατάσταση Ταμιακών Ροών** μας δείχνει τις πηγές από τις οποίες εισέρευσαν τα μετρητά της επιχείρησης και που διατέθηκαν αυτά μέσα σε μια περίοδο, καθώς και το υπόλοιπο των διαθεσίμων στο τέλος της περιόδου και
5. **Οι Γνωστοποιήσεις – Πρόσθετα στοιχεία**, στις οποίες αναφέρονται πληροφορίες που δεν εμφανίζονται στις παραπάνω καταστάσεις και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι αυτών. Συγκεκριμένα αναφέρονται:
 - Αν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και περιέχουν τις απαραίτητες διερμηνείες,
 - Ποιες λογιστικές αρχές ακολουθήθηκαν από την συγκεκριμένη επιχείρηση για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων π.χ. αρχή της αυτονομίας, αρχή της κατ' είδος συγκεντρώσεως των αποθεμάτων - εξόδων και εσόδων, αρχή της συντηρητικότητας, κ.α.
 - Διάφορες άλλες επιπρόσθετες πληροφορίες (εξαγορές, μεταβιβάσεις, νέες εταιρείες αριθμός προσωπικού κ.α.),
 - Επίσης, θα πρέπει να σημειώνεται το είδος¹³ των οικονομικών καταστάσεων που είναι υποχρεωμένη να συντάσσει μια οικονομική μονάδα και

¹³ **1) Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις:** Όταν μία εταιρεία έχει συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες συντάσσει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, **2) Απλές ή ατομικές οικονομικές Καταστάσεις:** α) Όταν μια εταιρεία έχει συμμετοχές μόνο σε συγγενείς εταιρείες και δεν έχουν χαρακτηριστεί προς πώληση, συντάσσει οικονομικές καταστάσεις στις οποίες αποτιμούν τις συμμετοχές τους με την μέθοδο της καθαρής θέσης σύμφωνα με το ΔΛΠ 28 και β) Όταν μια εταιρεία έχει

- Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί η αναγραφή απαραίτητων πληροφοριών στην πάνω πλευρά του ετήσιου δελτίου όπως, η επωνυμία της επιχείρησης που συντάσσει τις οικονομικές καταστάσεις, αν οι οικονομικές καταστάσεις αφορούν την μητρική εταιρεία μόνο ή τον όμιλο που ηγείται καθώς και η ημερομηνία που συντάχθηκε ο ισολογισμός ή η περίοδος στην οποία πραγματοποιήθηκαν τα αποτελέσματα.

Στο Υπόδειγμα σελ. 90 μπορούμε να δούμε το ετήσιο δελτίο όπου περιλαμβάνονται οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις

- Κατάσταση Ισολογισμού,
- Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης Περιόδου,
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης,
- Κατάσταση Ταμειακών Ροών και
- Κατάσταση Γνωστοποιήσεων - Πρόσθετων Στοιχείων Και Πληροφοριών,

της τραπεζικής επιχείρησης « Alpha Bank A.E και του Ομίλου της» όπως αυτές έχουν αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα της, οι οποίες περιλαμβάνουν την χρήση από 1^η Ιανουαρίου 2012 έως και 31^η Δεκεμβρίου 2012 και έχουν συνταχθεί με βάση του Νόμου 2190/20, άρθρο 135 για επιχειρήσεις που συντάσσουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις ενοποιημένες και μη, κατά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Παρουσίασης- Δ.Π.Χ.Π.

συμμετοχές μόνο σε κοινοπραξίες και δεν έχουν χαρακτηριστεί προς πώληση, συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις στις οποίες είτε ενοποιούν τις συμμετοχές τους με τη μέθοδο της αναλογικής ενοποίησης ή τις αποτιμούν με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. **3) Ιδιαίτερες Οικονομικές Καταστάσεις:** Όταν μια εταιρεία έχει επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες /ή και σε κοινοπραξίες δεν ενσωματώνονται με βάση τη καθαρή τους θέση και τα αποτελέσματά τους, αλλά αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως ή σύμφωνα με το ΔΛΠ 39.

3.5 Λογιστική παρακολούθηση των δοσοληψιών μεταξύ διοίκησης – καταστημάτων και μεταξύ καταστημάτων της τράπεζας.

Η τραπεζική επιχείρηση λόγω του μεγέθους της, του μεγάλου όγκου συναλλαγών και εργασιών της χρησιμοποιεί ένα σύστημα on line που προσφέρει σωστή και έγκυρη ενημέρωση των λογαριασμών της, που είναι δυνατόν να κινούνται από διαφορετικά καταστήματα.

Συνεπώς, η τράπεζα για καθένα κατάστημα της στο εσωτερικό τηρεί ιδιαίτερη σειρά λογαριασμών, ώστε να προκύπτει από αυτούς η περιουσιακή κατάσταση και τα αποτελέσματα κάθε καταστήματος. Επίσης, ιδιαίτερη σειρά λογαριασμών τηρείται και για τη λογιστική της Διοίκησης της τράπεζας, επειδή η Διοίκηση θεωρείται ιδιαίτερη λογιστική μονάδα. Τα καταστήματα εξωτερικού τηρούν αυτοτελή λογιστική και καταρτίζουν δικούς τους ισολογισμούς και λογαριασμούς A/X και στο τέλος κάθε χρήσης γίνεται η ενσωμάτωση των λογαριασμών ισολογισμού και A/X στους αντίστοιχους λογαριασμούς της Διοίκησης, είτε με λογιστικές εγγραφές είτε εξωλογιστικά.

Οι συναλλαγές των καταστημάτων κυρίως με τους πελάτες τους δεν επηρεάζουν τους λογαριασμούς της διοίκησης ή των άλλων καταστημάτων.

Σε συναλλαγές όμως του καταστήματος με άλλα καταστήματα ή με την Διοίκηση της τράπεζας είναι ανάγκη να δημιουργήσουμε λογαριασμούς «συνδέσμου» των λογαριασμών του καταστήματος με τους λογαριασμούς των άλλων καταστημάτων ή της Διοίκησης (κωδ.48 «Λογαριασμοί Συνδέσμου Καταστημάτων»).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι λογιστικές εγγραφές που απεικονίζουν τις δοσοληψίες Διοίκησης – Καταστημάτων και μεταξύ καταστημάτων συγκεντρώνονται στους λογαριασμούς της Διοίκησης και ελέγχονται.

Για παράδειγμα: Καταθέτης «X», που τηρεί λογαριασμό ταμειυτηρίου στο κατάστημα Ηρακλείου, βρίσκεται για διακοπές στην Κέρκυρα, όπου διενεργεί ανάληψη 200€. Για την ανάληψη αυτή πραγματοποιούνται οι εξής λογιστικές εγγραφές:

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Στο κατάστημα Κέρκυρας (η ανάληψη):

48	Λογ. Συνδέσμου Καταστημάτων	500	
48.00	Κατάστημα Εσωτερικού		
	Κεντρικό Λογιστήριο Διοίκησης		
38	Χρηματικά Διαθέσιμα		500
38.00	Ταμείο		

Στο κατάστημα Ηρακλείου (με την παραλαβή του παραστατικού που έγινε η ανάληψη):

51	Καταθέσεις Ταμειυτηρίου	500	
51.00	Απλές		
51.00.00	Πελάτης "Χ"		
48	Λογ. Συνδέσμου Καταστημάτων		500
48.00	Κατάστημα Εσωτερικού		
	Κεντρικό Λογιστήριο Διοίκησης		

Και στο Κεντρικό Λογιστήριο Διοίκησης:

48	Λογ. Συνδέσμου Καταστημάτων	500	
48.00	Κατάστημα Εσωτερικού		
	Κατάστημα Ηρακλείου		
48	Λογ. Συνδέσμου Καταστημάτων		500
48.00	Κατάστημα Εσωτερικού		
	Κατάστημα Κέρκυρας		

Στο τέλος, οι λογαριασμοί Συνδέσμου καταστημάτων θα πρέπει να εμφανίζουν τα εξής υπόλοιπα:

Κατάστημα Ηρακλείου	500
Κατάστημα Κέρκυρας	(500)

Το άθροισμα των υπολοίπων του λογαριασμού 48. «Λογαριασμοί Συνδέσμου Καταστημάτων» είναι πάντα, σε επίπεδο τράπεζας, μηδέν. Συνεπώς, ο λογαριασμός αυτός λόγω του μηδενικού υπολοίπου του, δεν εμφανίζεται ποτέ στον ισολογισμό της τράπεζας.

3.6 Λογιστική των τραπεζικών εργασιών σε συνάλλαγμα

Μετά την απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό, οι πράξεις σε συνάλλαγμα έχουν αυξηθεί σημαντικά με ανάλογο όφελος για τις τραπεζικές επιχειρήσεις. Οι Έλληνες πολίτες μπορούν ελεύθερα να παίρνουν δάνεια σε ξένο νόμισμα, να ανοίγουν λογαριασμούς τραπεζικών καταθέσεων σε ξένο νόμισμα, να εμβάζουν ποσά στο εξωτερικό κ.λπ.

Η λογιστική συναλλάγματος καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της λογιστικής των τραπεζών που σαν σκοπό έχει:

- Την σωστή απεικόνιση των πράξεων που διενεργούνται σε συνάλλαγμα και
- Τον σωστό προσδιορισμό της συναλλαγματικής θέσης των τραπεζών.

Για την παρακολούθηση των πράξεων σε συνάλλαγμα, το Κ.Λ.Σ.Τ. εφαρμόζει την μέθοδο της αυτοτελούς λογιστικής¹⁴.

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή:

1. Οι συναλλαγές σε κάθε νόμισμα παρακολουθούνται ξεχωριστά,
2. Η συναλλαγματική καθαρή θέση της τράπεζας ως προς το συγκεκριμένο νόμισμα εμφανίζεται στους λογαριασμούς
 - 46.00 «Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε Ξ.Ν»
 - 46.00 «Συναλλαγματική θέση σε ίδιο νόμισμα σε ευρώ»
3. Όταν χρεώνεται ο λογαριασμός 46.00 «Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε Ξ.Ν» πιστώνεται ο λογαριασμός 46.00 «Συναλλαγματική θέση σε ίδιο νόμισμα σε ευρώ» και αντίστροφα.
4. Κάθε νόμισμα έχει τα δικά του λογιστικά βιβλία (ημερολόγια, γενικά και αναλυτικά καθολικά κ.α.) και
5. Στο τέλος της χρήσης για να γίνει ο προσδιορισμός των αποτελεσμάτων, το υπόλοιπο του λογαριασμού 46.00 «Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε Ξ.Ν» αποτιμάται σε ευρώ με μια τιμή fixing του νομίσματος αυτού και

¹⁴ Για την παρακολούθηση των πράξεων σε συνάλλαγμα εφαρμόζονται οι εξής μέθοδοι: α) Η μέθοδος του σε ευρώ αντίτιμο β) Η μέθοδος του λογιστικού ισοτίμου και γ) Η μέθοδος της κατ' είδος νομίσματος των λογαριασμών – αυτοτελής λογιστική συναλλάγματος.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

παράλληλα γίνεται προσαρμογή του υπολοίπου του λογαριασμού 46.00 «Συναλλαγματική θέση σε ίδιο νόμισμα σε ευρώ».

Όταν για την προσαρμογή αυτή χρεώνεται ο λογαριασμός 46.00 «Συναλλαγματική θέση σε ίδιο νόμισμα σε ευρώ» τότε πιστώνεται ο υπολογαριασμός 79 «Διαφορές (πιστωτικές) αναπροσαρμογής από πράξεις σε συνάλλαγμα» ενώ, όταν πιστώνεται, χρεώνεται ο υπολογαριασμός 69 «Διαφορές (χρεωστικές) από πράξεις σε συνάλλαγμα».

Παράδειγμα:

Την 12.03 ο έμπορος Σ. Σωτηρίου ζήτησε από το κατάστημα Ηρακλείου να εμβάσει σε Ιάπωνα εξαγωγή, μέσω της Bank of Tokyo, JPY: 2.100.000 σε εξόφληση σχετικού τιμολογίου, καταβάλλοντας το ισόποσο σε ευρώ (τιμή fixing 140 JPY= 1 ευρώ).

Λύση:

Κατάστημα Ηρακλείου:

38.00	Ταμείο	15.000	
48.00	Κατάστημα Εσωτερικού / λογιστήριο Διοίκησης		15.000

Λογιστήριο Διοίκησης:

46.00	Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα JPY σε ευρώ	2.100.000	
38.05	Ανταποκριτές εξωτερικού (Ημερολόγιο JPY)		2.100.000

48.00	Κατάστημα Εσωτερικού	15.000	
46.00	Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα JPY σε ευρώ		15.000

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο - ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

4.1 Εισαγωγή

Οι τράπεζες είναι επιχειρήσεις που παρέχουν χρηματοδοτικές υπηρεσίες στην οικονομία με κύριο χαρακτηριστικό τη χρηματοδοτική μορφή του ενεργητικού τους, στοιχείο που τις διαχωρίζει από τις άλλες παραγωγικές μονάδες¹⁵.

Ένας από τους βασικούς στόχους της τραπεζικής επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση ρευστότητας, αποδοτικότητας, και η βελτίωση λειτουργίας της, η οποία συνδέεται άμεσα με τη άριστη διαχείριση των στοιχείων του Ενεργητικού και Παθητικού.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, οι τραπεζικές επιχειρήσεις διαχωρίζουν τις εργασίες τους σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Τις Παθητικές,
- Τις Ενεργητικές,
- Τις Μεσολαβητικές

4.2 Παθητικές εργασίες τραπεζών

Παθητικές εργασίες είναι οι εργασίες εκείνες που αποβλέπουν στην προσέλκυση κεφαλαίων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν κυρίως οι διάφορες μορφές των καταθέσεων (όψεως, ταμειυτηρίου προθεσμίας κ.λπ.), όπου η τράπεζα λαμβάνει χρήματα από τους καταθέτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) και στην συνέχεια τα χρησιμοποιεί για την ανάπτυξη των πιστωτικών εργασιών της (χορήγηση δανείων).

¹⁵ www.epistimonikomarketing.gr

Η κατάθεση χρημάτων σε τραπεζικό λογαριασμό επιφέρει στον καταθέτη ένα εισόδημα «τόκους» που το ύψος του είναι ανάλογο με το πόσο των χρημάτων και το χρονικό διάστημα παραμονής των χρημάτων στην τράπεζα.

Στην τραπεζική επιχείρηση οι καταθέσεις παρακολουθούνται από την ομάδα 5 «Καταθέσεις και Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» και σύμφωνα με το Κ.Λ.Σ.Τ. μέσω των λογαριασμών:

- Λογ. 50 Καταθέσεις Όψεως
- Λογ. 51 Καταθέσεις Ταμιευτηρίου
- Λογ. 52 Καταθέσεις Προθεσμίας-Τραπεζικά Ομόλογα και
- Λογ. 53 Άλλες Κατηγορίες Καταθέσεων.

Από λογιστική άποψη ο όρος «κατάθεση» χρησιμοποιείται από τον τραπεζικό κλάδο για να περιγράψει την ευθύνη της τράπεζα προς στους καταθέτες της και όχι στα κεφάλαια που κατέχει η τράπεζα. Αποτέλεσμα όμως της κατάθεσης είναι να εμφανίζεται ως περιουσιακό στοιχείο της τράπεζας. Οι καταθέσεις αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος της προσφοράς χρήματος.

Ανάλογα με την χρονική τους διάρκεια διακρίνονται σε:

4.2.1 Καταθέσεις όψεως

Συνήθως αφορούν επαγγελματίες και εταιρείες για να καλύψουν τις τρέχουσες ανάγκες τους και τις περισσότερες φορές συνοδεύεται με τη δυνατότητα έκδοσης καρνέ επιταγών. Θεωρητικά έχουν μεγαλύτερη κίνηση από τους απλούς λογαριασμούς καταθέσεων και μηδενικό ή πολύ μικρό επιτόκιο και αυτό γιατί μέσω των λογαριασμών όψεως με την έκδοση επιταγών διενεργούνται καθημερινά πολλές χρεοπιστώσεις με αποτέλεσμα το κόστος για τις τράπεζες να είναι σημαντικά αυξημένο.

Οι λογαριασμοί «καταθέσεις όψεως» έχουν σημαντική σημασία για τις τράπεζες διότι παρέχουν την δυνατότητα να δημιουργήσουν «λογιστικό χρήμα» δηλαδή οι τράπεζες δανείζουν σε επιχειρήσεις με σημαντικά υψηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο που ισχύει για τις καταθέσεις λογαριασμών όψεως και απ' τη διαφορά μεταξύ των δύο επιτοκίων οι τράπεζες έχουν σημαντικά κέρδη. Γι' αυτό το λόγο οι τράπεζες προσπαθούν να προσεγγίσουν όσες πιο πολλές επιχειρήσεις γίνεται με σκοπό τα

χρήματα να μείνουν στους λογαριασμούς όψεως έτσι ώστε να μπορεί η τράπεζα να αυξήσει το ποσοστό εκμετάλλευσή τους.

Ο λογαριασμός 50: « Καταθέσεις όψεως» αναλύεται σε δευτεροβάθμιους ως εξής:

50.00 Ιδιωτών

50.01 Εταιρειών

50.02 Δημοσίων Οργανισμών

50.03 Δημοσίων Επιχειρήσεων

50.04 Πιστωτικών Ιδρυμάτων

.....

50.11 Τρεχούμενοι λογαριασμοί καταθέσεων

50.98 Λοιπές καταθέσεις

Οι καταθέσεις όψεως είναι αποδοτές σε πρώτη ζήτηση ή με προειδοποίηση μιας εργάσιμης ημέρας.

4.2.2 Καταθέσεις ταμειυτηρίου

Αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα των καταθέσεων και πραγματοποιούνται κυρίως από φυσικά πρόσωπα (νοικοκυριά) τα οποία διατηρούν διαθέσιμες αποταμιεύσεις που τους αποφέρουν κάποιο εισόδημα (τόκους). Ο τόκος στους λογαριασμούς αυτούς υπολογίζεται από τις περισσότερες τράπεζες ανά εξάμηνο (30 Ιουνίου και 31 Δεκεμβρίου), ο οποίος ανατοκίζεται από τις ημερομηνίες αυτές. Επίσης, από τους τόκους υπέρ των δικαιούχων παρακρατείται φόρος με συντελεστή 15% για απόδοση στο Δημόσιο.

Για τις τράπεζες οι καταθέσεις ταμειυτηρίου αποτελούν την κύρια προέλευση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση των χορηγήσεων και των επενδύσεων τους γενικότερα.

Οι καταθέσεις ταμειυτηρίου όπως και οι καταθέσεις όψεως χρησιμεύουν για να έχει κανείς χρήματα σε πρώτη ζήτηση δηλαδή να μπορεί να αντιμετωπίσει κάποια τρέχοντα και έκτακτα έξοδα, ενώ οι αναλήψεις γίνονται μόνο από το δικαιούχο ή το νόμιμο εκπρόσωπο του.

Ο λογαριασμός 51: «Καταθέσεις Ταμειυτηρίου» αναλύεται σε δευτεροβάθμιους ως εξής:

51.00 Καταθέσεις ταμειυτηρίου απλές

51.01 Καταθέσεις ταμειυτηρίου με προειδοποίηση

51.02 Καταθέσεις στεγαστικού ταμειυτηρίου

51.03 Καταθέσεις ταμειυτηρίου νεότητας

.....

51.98 Λοιπές καταθέσεις ταμειυτηρίου

4.2.3 Καταθέσεις προθεσμίας-τραπεζικά ομόλογα

Είναι καταθέσεις με δεσμευτική ημερομηνία λήξης και απευθύνονται σε φυσικά πρόσωπα, επαγγελματίες, ιδιώτες, ατομικές επιχειρήσεις και εταιρείες. Στις καταθέσεις αυτές συμφωνείται μεταξύ του καταθέτη και της τράπεζας ότι η ανάληψη δεν θα γίνει πριν το χρονικό διάστημα που προσυμφωνήθηκε (τριών μηνών, έξι μηνών, ενός έτους ή και περισσότερο). Η κατάθεση ανανεώνεται αυτόματα στην εκάστοτε λήξη, εκτός αν δοθούν διαφορετικές οδηγίες τουλάχιστον δύο εργάσιμες ημέρες πριν την λήξη.

Για τις καταθέσεις αυτές οι τράπεζες εκδίδουν και παραδίδουν στον καταθέτη μια απόδειξη, η οποία καλείται «ομόλογο». Στο ομόλογο αυτό αναγράφονται το ονοματεπώνυμο του καταθέτη, το ποσό, το επιτόκιο, το χρονικό διάστημα της κατάθεσης και η ημερομηνία λήξης της.

Το επιτόκιο των καταθέσεων αυτών είναι αρκετά υψηλότερο έναντι των επιτοκίων για καταθέσεις ταμειυτηρίου και διαφοροποιείται ανάλογα με το ποσό, το χρονικό διάστημα της κατάθεσης και της συνθήκες που επικρατούν στην αγορά για το

συγκεκριμένο νόμισμα. Οι τόκοι κεφαλαιοποιούνται στη λήξη ή μεταφέρονται σε λογαριασμό που ο πελάτης έχει ορίσει.

Για τις τράπεζες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποτελούν πηγή σημαντικών κερδών επειδή δεσμεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα και μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση μακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων, για τα οποία συνήθως υπάρχει μεγάλη ζήτηση και τα επιτόκια δανεισμού διαμορφώνονται σε υψηλά επίπεδα.

Ο λογαριασμός 52 «Καταθέσεις προθεσμίας-τραπεζικά ομόλογα» αναλύεται ως εξής:

52.00 Ιδιωτών

52.01 Εταιρειών

52.02 Δημοσίων Οργανισμών

52.03 Δημόσιων Επιχειρήσεων

52.04 Πιστωτικών Ιδρυμάτων

.....

52.11 «Ειδικές προθεσμιακές καταθέσεις»

.....

52.49 «Λοιπές Καταθέσεις»

52.50 «Τραπεζικά Ομόλογα»

4.2.4 Άλλες κατηγορίες καταθέσεων

Εδώ παρακολουθούνται όσες καταθέσεις δεν εντάσσονται στους λογαριασμούς 50,51,52.

Στον λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται οι δεσμευμένες καταθέσεις, στις οποίες ο καταθέτης δεν μπορεί να αποσύρει το κεφάλαιο του για ένα χρονικό διάστημα, όταν

υπάρχει κώλυμα είτε από αναγκαστικό μέτρο π.χ. μια δικαστική απόφαση ή διάταξη νόμου (ακούσια δέσμευση), είτε από θέληση του καταθέτη ή της τράπεζας (εκούσια δέσμευση). Αναλύεται στους παρακάτω δευτεροβάθμιους λογαριασμούς:

53.00 Δεσμευμένες καταθέσεις ιδιωτών-εταιρειών

53.01 Δεσμευμένες καταθέσεις Δημόσιων Οργανισμών

53.02 Δεσμευμένες καταθέσεις Δημόσιων επιχειρήσεων

53.03 Δεσμευμένες καταθέσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων

53.04 Δεσμευμένες καταθέσεις Οψεως κατοίκων εξωτερικού

53.05 Δεσμευμένες καταθέσεις προθεσμίας κατοίκων εξωτερικού

.....

53.09 Λοιπές δεσμευμένες καταθέσεις

Επίσης στο λογαριασμό 53 παρακολουθούνται τα ποσά που καταθέτονται στην Τράπεζα για εξασφάλιση της, έναντι κινδύνων που αυτή αναλαμβάνει όπως εγγυητικές επιστολές που χορηγεί στους πελάτες της.

53.10 Καταθέσεις για εγγύηση ιδιωτών – εταιρειών

53.11 Καταθέσεις για εγγύηση Δημοσίων Οργανισμών

53.12 Καταθέσεις για εγγύηση Δημόσιων Επιχειρήσεων

.....

53.19 Λοιπές καταθέσεις για εγγύηση

Ακόμα στο λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται οι καταθέσεις των οποίων η δημιουργία, είτε η απόδοση, είτε και τα δύο διέπονται από ειδικές προϋποθέσεις που ορίζονται από Νομισματικές Αρχές ή τους καταθέτες (καταθέσεις με όρο).

53.20 Ειδικές Καταθέσεις Κεντρικής Τράπεζας

Και τέλος, παρακολουθούνται τα ποσά που η Τράπεζα δανείζεται βραχυπρόθεσμα από άλλες τράπεζες, μέσω της «διατραπεζικής αγοράς».

53.30 Καταθέσεις διατραπεζικής αγοράς

Η εγγραφή που πραγματοποιεί η τράπεζα στα βιβλία της για τα ποσά που δανείζεται καθώς και για τους τόκους των ποσών αυτών είναι:

38 38.00	Χρηματικά Διαθέσιμα Ταμείο
53 53.30	Άλλες κατηγορίες καταθέσεων Καταθέσεις διατραπεζικής αγοράς

Ενώ για τα ποσά που αποδίδονται στις δανείστριες τράπεζες για την εξόφληση τους, αναλογίζεται η προηγούμενη εγγραφή, δηλαδή:

53 53.30	Άλλες κατηγορίες καταθέσεων Καταθέσεις διατραπεζικής αγοράς
38 38.00	Χρηματικά Διαθέσιμα Ταμείο

4.3 Ενεργητικές εργασίες τραπεζών

Οι ενεργητικές εργασίες είναι οι εργασίες εκείνες με τις οποίες οι τράπεζες δέχονται χρηματικά διαθέσιμα που προήλθαν από καταθέσεις φυσικών ή νομικών προσώπων και τα αξιοποιούν για να χρηματοδοτήσουν διάφορους τομείς της οικονομίας. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι διαφορές μορφές χορηγήσεων.

Οι χορηγήσεις αποτελούν μια από τις πιο βασικές δραστηριότητες της τραπεζικής λειτουργίας γιατί από αυτές προέρχονται ένα πολύ μεγάλο μέρος των εσόδων τους, με τα οποία:

- ✓ Καλύπτει τα οργανικά της έξοδα (τόκους καταθέσεων, έξοδα διαχείρισης κ.α.),
- ✓ Καλύπτει τα έκτακτα έξοδα και τις έκτακτες ζημιές,
- ✓ Δημιουργεί προβλέψεις και αποθεματικά για την ενίσχυση της οικονομικής της θέσης και
- ✓ Διανέμει μερίσματα και ποσοστά στους μετόχους.

Παρακολουθούνται από την ομάδα 2 του Κ.Λ.Σ.Τ. και διακρίνονται με βάση κάποια κριτήρια:

Με κριτήριο τη ρευστοποίηση. Ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να επιστρέψει το ποσό του δανείου σε ορισμένο ή αόριστο χρόνο (βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες, μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις).

Με κριτήριο τις εξασφαλίσεις. Η τράπεζα λαμβάνει εξασφαλίσεις για να καλυφθεί έναντι των κινδύνων που απορρέουν από τις χρηματοδοτήσεις (ακάλυπτες χορηγήσεις, καλυμμένες με ενοχικές ασφάλειες χορηγήσεις και καλυμμένες με εμπράγματα ασφάλειες χορηγήσεις).

Με κριτήριο τον κλάδο δραστηριότητας των χρηματοδοτούμενων. Η διάκριση αυτή είναι αναγκαία γιατί κάθε κλάδος (εμπόριο, η βιομηχανία, βιοτεχνία, τουρισμός, κ.λπ.) διέπεται από ιδιαίτερους κανόνες και περιορισμούς.

4.3.1 Χορηγήσεις

Ως χορηγήσεις θεωρούνται:

1. Οι Προεξοφλήσεις Τίτλων του Χαρτοφυλακίου της Επιχείρησης,
2. Οι Προκαταβολές έναντι φορτωτικών εγγράφων,
3. Η Τραπεζική ενέγγυος πίστωση και τα
4. Δάνεια διαφόρων μορφών:
 - Δάνεια με ενέχυρο Κινητών πραγμάτων
 - Δάνεια (Πιστώσεις) με ανοικτό λογαριασμό
 - Δάνεια ενυπόθηκα
 - Δάνεια με προσωπική ασφάλεια

4.3.1.1 Οι προεξοφλήσεις τίτλων του χαρτοφυλακίου της επιχείρησης

Τέτοιοι τίτλοι είναι η συναλλαγματική, το γραμμάτιο σε διαταγή, τα ενεχυρόγραφα κ.α. Η επιχείρηση που έχει ανάγκη από μετρητά μεταβιβάζει σε διαταγή της τράπεζας με οπισθογράφιση την συναλλαγματική ή το γραμμάτιο σε διαταγή και συντάσσει το «πινάκιο προεξόφλησης». Η τράπεζα αφού αφαιρέσει τον τόκο, την προμήθεια, και τα έξοδα από το άθροισμα της ονομαστικής αξίας της συναλλαγματικής ή γραμματίου, καταβάλλει το υπόλοιπο στην επιχείρηση.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για να προεξοφληθεί μια συναλλαγματική από την τράπεζα, θα πρέπει α) η λήξη της να μην απέχει περισσότερο από 5 μήνες από την έκδοση της και να συνοδεύεται από αντίγραφο του τιμολογίου πώλησης (ως απόδειξη πώλησης εμπορευμάτων) και β) να εξεταστεί η φερεγγυότητα των υπογραφών όλων των οπισθογράφων καθώς και του εκδότη.

4.3.1.2 Προκαταβολές έναντι φορτωτικών εγγράφων.

Φορτωτικά έγγραφα είναι εκείνα που ακολουθούν την φορτωτική όπως, το εμπορικό τιμολόγιο, το ασφαλιστήριο συμβόλαιο και άλλα πρόσθετα δικαιολογητικά που επιβάλλονται από ειδικές διατάξεις.

Η φορτωτική είναι το σημαντικότερο έγγραφο απ' όλα τα φορτωτικά έγγραφα γιατί εκτός από αποδεικτικό στοιχείο φόρτωσης είναι παραστατικός τίτλος, με τη μεταβίβαση του οποίου μεταβιβάζεται η κυριότητα του μεταφερόμενου εμπορεύματος και αξιόγραφο (πιστωτικός τίτλος).

Τα φορτωτικά έγγραφα ελέγχονται από την τράπεζα (είδος, ποιότητα, ποσότητα και άλλα χαρακτηριστικά του εμπορεύματος) και αν η φορτωτική παρουσιάζει ατέλειες δεν γίνεται δεκτή από την τράπεζα. Η φορτωτική μεταβιβάζεται με οπισθογράφιση στην τράπεζα και αυτή χορηγεί προκαταβολή έναντι της αξίας των εμπορευμάτων που ως συνήθως ανέρχεται στο 60-80% της αξίας των φορτωτικών.

4.3.1.3 Τραπεζική ενέγγυος πίστωση.

Είναι η σύμβαση της τράπεζας με έναν πελάτη της (αγοραστή-εισαγωγέα) να ανοίξει πίστωση υπέρ ενός τρίτου (πωλητή - εξαγωγέα από άλλη χώρα) δεχόμενη να καταβάλλει σ' αυτόν μέσω της ανταποκρίτριας τράπεζας το ποσό της πίστωσης με την παράδοση των φορτωτικών εγγράφων.

Οι ενέγγυες πιστώσεις, κατατάσσονται στις μεσολαβητικές εργασίες. Επειδή όμως στις περισσότερες φορές περιπτώσεις συντρέχει μερική ή ολική χρηματοδότηση αυτών, η εργασία αυτή κατατάσσεται και στις χρηματοδοτήσεις και ειδικότερα στις βραχυπρόθεσμες.

4.3.1.4 Δάνεια διαφόρων μορφών.

Τα δάνεια διακρίνονται σε 4 βασικές κατηγορίες:

- *Δάνεια με προσωπική ασφάλεια (Δάνεια Καταναλωτικής Πίστης).* Η προσωπική ασφάλεια εξαρτάται από τον χαρακτήρα, αν δηλαδή ο δανειζόμενος είναι έντιμος, ειλικρινής, εργατικός και συνεπής της υποχρεώσεις του. Συνήθως η χορήγηση τέτοιων δανείων γίνεται κυρίως στους μισθωτούς.
- *Δάνεια (Πιστώσεις) με ανοικτό λογαριασμό.* Είναι σύμβαση όπου η τράπεζα ορίζει ένα ανώτατο ποσό πίστωσης (plafond) μέσα στο οποίο ο πελάτης μπορεί ν' αποσύρει και να καταθέτει χρήματα με αντίστοιχη χρέωση και πίστωση του λογαριασμού του. Ακόμα μπορεί να κάνει ανάληψη ολόκληρου του ποσού.
- *Δάνεια ενυπόθηκα.* Είναι εκείνα που χορηγούνται από την τράπεζα μετά από εγγραφή υποθήκης σε ακίνητα πράγματα αυτού που δανείζεται. Η χορήγηση των μακροπρόθεσμων αυτών δανείων (5-10 έτη) αφορά τη διενέργεια επενδύσεων όπως η ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων, αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού κ.α.
- *Δάνεια με ενέχυρο Κινητών πραγμάτων.* Εδώ ανήκουν τα δάνεια με ενέχυρο
α) Χρεογράφων (Έντοκα Γραμμάτια Δημοσίου Ομόλογα, Μετοχές,

Συναλλαγματικές και Γραμμάτια σε διαταγή) και β) Εμπορευμάτων, γ) με ενεχυρόγραφα Γενικών Αποθηκών και δ) με τιμαλφή.

4.3.2 Υπολογισμός τόκων χορηγήσεων

Ο τόκος είναι ένα τμήμα των οφειλών και ο υπολογισμός τους γίνεται με βάση μια χρονική περίοδο, κάθε τρίμηνο, κάθε εξάμηνο, κάθε χρόνο, σύμφωνα με τις αρχές της κάθε τράπεζας και είναι ανάλογος του τρόπου εξόφλησης της χορήγησης π.χ. δάνειο απλό ή χρεολυτικό ή τοκοχρεωλυτικό κ.λπ.

Ουσιαστικά ο τόκος καλύπτει τα έξοδα του δανειστή και υπολογίζετε ως ποσοστό επί του δανειζόμενου ποσού.

4.4 Μεσολαβητικές εργασίες

Οι μεσολαβητικές εργασίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι τράπεζες με αμοιβή, με τις οποίες θα ασχοληθούμε και θα δούμε αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο.

Όμως ορισμένες εργασίες είναι δυνατό υπό ορισμένες συνθήκες να ενταχθούν είτε στην κατηγορία των ενεργητικών εργασιών είτε στην κατηγορία των μεσολαβητικών εργασιών. Τις εργασίες αυτές τις ονομάζουμε **μικτές**. Π.χ. Η ενέγγυα πίστωση εντάσσεται στην κατηγορία των μεσολαβητικών εργασιών, αν όμως συντρέχει και χρηματοδότηση του εξαγωγέα εντάσσεται στην κατηγορία των ενεργητικών εργασιών. Το ίδιο συμβαίνει και με τις εγγυητικές επιστολές που υπάγονται στις μεσολαβητικές εργασίες, σε περίπτωση κατάπτωσης όμως, τα καταβαλλόμενα ποσά θεωρούνται χορηγήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο – ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥΣ

5.1 Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια οι λειτουργίες και οι δραστηριότητες των τραπεζικών ιδρυμάτων διευρύνθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Πέρα λοιπόν, από τις βασικές εργασίες τους, την άντληση κεφαλαίων (καταθέσεις) από επιχειρήσεις και νοικοκυριά και η διοχέτευση τους (χορήγηση δανείων) σε διάφορους τομείς στην οικονομία, εκτελούν και άλλες εργασίες έναντι προμήθειας, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως **μεσολαβητικές ή βοηθητικές εργασίες**.

Τα κύρια χαρακτηριστικά των μεσολαβητικών εργασιών είναι τα ακόλουθα:

- Είναι εργασίες χωρίς σημαντικούς κινδύνους (εκτός από περιπτώσεις των εγγυητικών επιστολών και παράγωγων προϊόντων),
- Διενεργούνται μέσω των τραπεζών, επειδή οι τράπεζες παρέχουν εμπορική πίστη, κεφάλαια και οργανωμένες υπηρεσίες,
- Και τέλος, εισπράττονται σημαντικές προμήθειες και συγχρόνως γίνεται εκμετάλλευση κεφαλαίων τρίτων για ορισμένο χρονικό διάστημα χωρίς αντίστοιχο κόστος (π.χ. κίνηση κεφαλαίων, είσπραξη αξιών τρίτων κ.λπ.)

Η προμήθεια που εισπράττει η τράπεζα υπολογίζεται σε ποσοστό «επί της εκατό» (%) που για κάθε περίπτωση προσδιορίζεται με εγκύκλιο της τράπεζας. Εκτός όμως από την προμήθεια η τράπεζα εισπράττει από τον πελάτη τα έξοδα που αφορούν ταχυδρομικά, τηλεγραφικά, τηλεφωνικά κ.α. καθώς και τον Ε.Φ.Τ.Ε ή Φ.Π.Α που αναλογεί στη προμήθεια και στα έξοδα.

Εκτός από τα άμεσα κέρδη (προμήθεια) που προέρχονται από τις μεσολαβητικές εργασίες οι τράπεζες αποκομίζουν και έμμεση ωφέλεια και αυτό γιατί σημαντικά χρηματικά ποσά που προέρχεται από τις εργασίες αυτές παραμένουν στην τράπεζα άτοκα για ορισμένο χρονικό διάστημα και συνεπώς η τράπεζα μπορεί να τα

χρησιμοποιήσει για βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις που θα τις αποφέρουν σημαντικά κέρδη.

Οι μεσολαβητικές εργασίες περιλαμβάνονται στην ομάδα 3 «Απαιτήσεις – Χρεόγραφα – Διαθέσιμα» και ομάδα 4 «Καθαρή Θέση- Προβλέψεις- Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις» του Κ.Λ.Σ.Τ.

Οι κυριότερες μεσολαβητικές εργασίες είναι οι εξής:

- Έκδοση εγγυητικών επιστολών,
- εργασίες κινήσεως κεφαλαίων,
- αξίες προς είσπραξη,
- εργασίες φύλαξης τίτλων (μετοχές, ομολογίες),
- αγοροπωλησίες χρεογράφων για λογαριασμό τρίτων (μετοχές, ομολογίες),
- ενοκίαση θυρίδων χρηματοκιβωτίων,
- εργασίες πιστωτικών καρτών
- εργασίες εσωτερικού - εξωτερικού.

5.2 Εγγυητικές επιστολές

5.2.1 Γενικά

Οι εγγυητικές επιστολές αποτελούν έγγραφες διαβεβαιώσεις των τραπεζών, που εκδίδονται στο όνομα των πελατών τους και απευθύνονται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (πελάτες, προμηθευτές, τρίτες τράπεζες, φορείς του δημόσιου τομέα κ.α.) όπου αναγράφεται ότι εάν προκύψει ανάγκη εντός της χρονικής ισχύος της εγγυητικής επιστολής, η τράπεζα θα πληρώσει μια οικονομική υποχρέωση του πελάτη της υπέρ του οποίου δίνεται η εγγύηση (Υπόδειγμα σελ. 91 - 93).

Δημιουργείται δηλαδή μια τριμερής σχέση, η οποία αποτελείται από τον εγγυητή, τον εντολέα και τον δικαιούχο. Βασικός σκοπός της εγγυητικής επιστολής είναι η ενίσχυση της πίστης μεταξύ των συναλλασσομένων και όχι η χορήγηση δανείου από την τράπεζα.

Το ύψος της εγγυητικής επιστολής εξαρτάται από τις ανάγκες του πελάτη της τράπεζας και από την συγκεκριμένη συμφωνία αυτού και της τράπεζας.

Η τράπεζα για την χορήγηση της εγγυητικής επιστολής εισπράττει προμήθεια τριμήνου σε ποσοστό (%) επί της αξίας της. Το ποσοστό αυτό εξαρτάται από το ποσό της εγγυητικής επιστολής, τη διάρκεια της καθώς και την φερεγγυότητα και πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.

5.2.2 Κατηγορίες E/E

Οι εγγυητικές επιστολές διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- *Συμμετοχής*: αφορά τις περιπτώσεις όπου το Δημόσιο ή ακόμα και ιδιωτικοί φορείς προκηρύσσουν έναν διαγωνισμό για την κατασκευή π.χ. ενός έργου όπου με την προσκόμιση της αποκτάται και το δικαίωμα συμμετοχής σ' αυτόν.
- *Καλής Εκτέλεσης*: αφορά την τήρηση μιας συμφωνίας η οποία έχει γίνει με μια σύμβαση.
- *Πληρωμής*: όπου εξασφαλίζεται η εξόφληση μιας υποχρέωσης.
- *Εξωτερικού*: απευθύνονται σε επιχειρήσεις του εξωτερικού καθώς και σε κρατικές αρχές του εξωτερικού.
- *Ναυτιλίας*: εκδίδονται προς ναυπηγεία για την ναυπήγηση πλοίων για την διάλυση πλοίων και την ανέλκυση ναυαγίου.
- *Αντικατάστασης κρατήσεων*: εκδίδονται για όλα τα δημόσια έργα.
- *Προκαταβολής*: εκδίδονται όταν κερδίζεται ένας διαγωνισμός και δίνεται ένα 10% με εγγυητική επιστολή ότι θα τηρηθούν οι όροι του έργου που αναλαμβάνεται.

Ωστόσο η λειτουργία των E/E ως μέσο χρηματοδότησης των επιχειρηματιών τελεί υπό προϋποθέσεις. Πρώτη και βασική προϋπόθεση είναι ο επιχειρηματίας να είναι πελάτης της τράπεζας η οποία θα εκδώσει την εγγυητική και επιπλέον να πληροί τα πιστοληπτικά κριτήρια (φερεγγυότητα, καλή οικονομική κατάσταση κ.λπ.) έτσι η τράπεζα εξασφαλίζει, ότι δεν θα επωμισθεί η ίδια το κόστος της εγγυητικής επιστολής. Επιπλέον λαμβάνονται κάποιες πρόσθετες εξασφαλίσεις όπως:

- Η προσωπική εγγύηση τρίτου,

- Κατάθεση χρηματικού ποσού ίσο με το ποσό της ε/ε από τον εντολέα ή τον εγγυητή στο λογαριασμό «Καταθέσεις Λόγω Εγγυήσεων»,
- Παροχή υποθήκης ή προσημείωσης ακινήτου και κατάρτιση σύμβασης ανοιχτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού βάσει του οποίου η τράπεζα προβαίνει σε «ειδική» χορήγηση και
- Ενέχυρο εμπορεύματα ή χρεόγραφα ή άλλες κινητές αξίες τα οποία καταχωρούνται σε λογαριασμούς τάξεως.

5.2.3 Λογιστική ανάλυση Ε/Ε

Οι Ε/Ε παρακολουθούνται στον λογαριασμό:

30.00 «Απαιτήσεις από προμήθειες εγγυητικών επιστολών»

Οι Ε/Ε εκδίδονται σε ειδικά αριθμημένα έντυπα. Καταχωρούνται σε ειδικά βιβλία και εκτός από τον αριθμό που αναγράφεται στο έντυπο, παίρνουν και αύξοντα αριθμό έκδοσης. Κατά την έκδοση η τράπεζα προεισπράττει προμήθεια ενός τουλάχιστον τριμήνου.

Το γεγονός της εγγύησης θα πρέπει να παρουσιασθεί με λογαριασμούς τάξεως:

04	Χρεωστικοί λογαριασμοί πληροφοριών
08	Πιστωτικοί λογαριασμοί πληροφοριών

Η τράπεζα υπολογίζει τις προμήθειες για τις ισχύουσες εγγυητικές επιστολές που έχει εκδώσει η τράπεζα ή γι' αυτές που δεν ισχύουν αλλά δεν έχουν ακόμα επιστραφεί ακόμα και καταχωρεί τις ακόλουθες εγγραφές:

30.00	Απαιτήσεις από προμήθειες εγγυητικών επιστολών
74.00	Προμήθειες-Εσοδα εγγυητικών επιστολών

Οι προμήθειες προεισπράττονται και γίνεται η ακόλουθη λογιστική εγγραφή:

38.00	Ταμείο	
30.00		Απαιτήσεις από προμήθειες εγγυητικών επιστολών

Αν ο τρίτος πληρώσει την υποχρέωση που καλύπτει η εγγύηση τότε επιστρέφεται η ε/ε κατά την λήξη της και η τράπεζα αποδεσμεύεται.

Σε περίπτωση όμως που η πληρωμή του ποσού της ε/ε γίνει από την τράπεζα δηλαδή όταν καταπέσει η εγγύηση, τότε το ποσό που καταβάλλεται αντλείται από το κάλυμμα που εμφανίζεται στο λογαριασμό «καταθέσεις λόγω εγγυήσεων» ή «ειδικών καταθέσεων».

Όταν δεν υπάρχει κάλυμμα ή το ποσό του καλύμματος είναι μικρότερο από το ποσό που καταβάλλει η τράπεζα, τότε θα πρέπει να γίνει αντιλογισμός της εγγραφής των λογαριασμών τάξεως και παράλληλα να γίνει μια εγγραφή στην οποία το ποσό της εγγύησης μετατρέπεται άμεσα σε χορήγηση και ο πελάτης χρεώνεται σε λογαριασμό χορήγησης το ποσό της υποχρέωσης και τους σχετικούς τόκους.

5.3 Εργασίες κίνησης κεφαλαίων

5.3.1 Γενικά

Αντικείμενο των τραπεζικών εργασιών «κίνησης κεφαλαίων» είναι η μεταφορά χρημάτων από τόπο σε τόπο ή η μεταβίβαση χρημάτων από πρόσωπο σε πρόσωπο. Τα χρηματικά ποσά που μεταφέρονται ή μεταβιβάζονται καταβάλλονται στην τράπεζα από τους πελάτες της τοις μετρητοίς ή αναλαμβάνονται, ύστερα από εντολή τους, από καταθέσεις τους που βρίσκονται στην τράπεζα.

Τα μέσα τα οποία οι τράπεζες διεκπεραιώνουν τη μεταφορά των χρημάτων είναι:

- Η τραπεζική επιταγή

- Η εντολή πληρωμής και
- Η πιστωτική επιστολή

Η τράπεζα με εγκύκλιο της καθορίζει τους όρους και τους κανόνες των εργασιών που θα πραγματοποιηθούν καθώς και το ύψος των προμηθειών και εξόδων που εισπράττει κ.α.

5.3.2 Έκδοση επιταγών και εντολών

Όταν κάποιος επιθυμεί να αποστείλει ένα ορισμένο ποσό χρημάτων σε άλλο τόπο καταθέτει τα χρήματα σε ένα υποκατάστημα μιας τράπεζας και πληρώνει την σχετική προμήθεια.

Η τράπεζα εκδίδει μια επιταγή σε διαταγή του πελάτη της είτε στο πρόσωπο που υποδεικνύει ο πελάτης, είτε σε βάρος άλλων καταστημάτων, είτε σε βάρος του ανταποκριτή¹⁶ που έχει δοσοληψίες στο τόπο πληρωμής.

Σε περίπτωση που η μεταφορά χρημάτων γίνει με έκδοση εντολής, το υποκατάστημα όπου έγινε η κατάθεση των χρημάτων, ειδοποιεί (ταχυδρομικά, τηλεγραφικά, τηλεφωνικά) το υποκατάστημα της ίδιας ή άλλης τράπεζας που θα γίνει η ανάληψη των χρημάτων ώστε να πληρώσει το ποσό που υποδεικνύει ο πελάτης της.

5.3.2.1 Λογιστική ανάλυση επιταγών και εντολών

Με την έκδοση της επιταγής ή εντολής γίνεται η εξής εγγραφή:

38.00	Ταμείο
57	Επιταγές και εντολές πληρωτέες
74	Έσοδα από προμήθειες

¹⁶ Η τράπεζα διαθέτει ένα εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στο εσωτερικό σε κομποπόλεις και χωριά που δε λειτουργούν υποκαταστήματα της.

Στην συνέχεια χρεώνει τις απαιτήσεις της στον ανάλογο λογαριασμό π.χ. 30.05 «απαιτήσεις από ανταποκριτές εσωτερικού» και η πίστωση της τώρα εξαρτάται από την συγκεκριμένη εργασία που εκτέλεσε εκ μέρους της ο ανταποκριτής. Όταν γίνει η εκκαθάριση μαζί του, υπολογίζει τις προμήθειες και τα έξοδα του και εισπράττει το καθαρό ποσό καταχωρώντας την εγγραφή:

65	Τόκοι και Προμήθειες
65.74	Προμήθειες - έξοδα
65.74.00	Σε ανταποκριτές του εσωτερικού
38	Χρηματικά Διαθέσιμα
38.00	Ταμείο
30	Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων
30.05	Ανταποκριτές εσωτερικού

5.3.3 Έκδοση πιστωτική επιστολής

Πιστωτική επιστολή είναι μια επιστολή που εκδίδεται από την τράπεζα και απευθύνεται στα καταστήματα της ή στους ανταποκριτές της με την οποία τους δίνει την εντολή να καταβάλλουν στο πρόσωπο που αναγράφεται σ' αυτήν ένα ορισμένο χρηματικό ποσό εφάπαξ ή τμηματικά. Τους όρους (ελάχιστο ποσό, προμήθεια κ.α.) της επιστολής τους καθορίζει η Διοίκηση της τράπεζας. Επίσης το κατάστημα εισπράττει ως κάλυμμα το ποσό της πιστωτικής επιστολής έως την στιγμή της εξόφλησης της.

5.3.3.1 Λογιστική ανάλυση πιστωτικής επιστολής

Για την λογιστική απεικόνιση των σχετικών εγγραφών παραθέτουμε ένα παράδειγμα: Ο κ. Παύλου ζητάει από το κατάστημα Ηράκλειου την έκδοση πιστωτικής επιστολής 1000€ εξοφλητέας από το κατάστημα Αθηνών της ίδιας τράπεζας. Το κατάστημα Ηρακλείου εισπράττει το ποσό αυτό ως κάλυμμα και επιπλέον προμήθεια 50€, καθώς και διάφορα έξοδα 20€.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Με την έκδοση της επιστολής:

38.00	Ταμείο	1.070	
57	Πιστωτικές επιστολές (κατάστημα Αθηνών)		1.000
74.03	Προμήθειες - έσοδα από κίνηση κεφαλαίων		50
75.11	Γενικά έξοδα (τηλεφωνικά, τηλεγραφικά κ.α.)		20

Στην συνέχεια όταν γίνει η καταβολή του ποσού η επιστολή παραδίδεται στο κατάστημα και κάνει την παρακάτω εγγραφή:

48.00	Κατάστημα Ηρακλείου	1.000	
38.00	Ταμείο		1.000

Το κατάστημα Ηρακλείου μόλις πάρει το ειδοποιητήριο έγγραφο από το κατάστημα Αθηνών για την πληρωμή του ποσού της πιστωτικής επιστολής κάνει την παρακάτω εγγραφή:

57	Πιστωτικές επιστολές (κατάστημα Αθηνών)	1.000	
48.00	Κατάστημα Αθηνών		1.000

Και στο τέλος της χρήσεως γίνεται η τακτοποίηση του λογαριασμού 48 στο Κεντρικό (Διοίκηση).

48.00	Κατάστημα Αθηνών	1.000	
48.00	Κατάστημα Ηρακλείου		1.000

5.4 Αξίες προς είσπραξη

5.4.1 Γενικά

Οι εργασίες είσπραξης αξιών και γενικά απαιτήσεων που εκχωρούνται στην τράπεζα για είσπραξη εμφανίζονται με την μορφή συναλλαγματικών, γραμματίων, ομολογιών, τοκομεριδίων, φορτωτικών κ.λπ.

Η τράπεζα αναλαμβάνει την είσπραξη των τίτλων για λογαριασμό των πελατών της και ευθύνεται για την ασφαλή φύλαξη τους, την έγκαιρη ειδοποίηση του πληρωτή και τη διάθεση του προϊόντος της είσπραξης σύμφωνα με τις οδηγίες του πελάτη της.

Στην περίπτωση συναλλαγματικής και γραμματίων «εις διαταγή» ο πελάτης δίνει εντολή στην τράπεζα για την είσπραξη των τίτλων με την τεχνική της οπισθογράφησης και η τράπεζα σφραγίζει τους τίτλους με την σφραγίδα «πληρώσατε εις διαταγή της τράπεζας... αξία προς είσπραξη».

Η αμοιβή της τράπεζας για τις υπηρεσίες που προσφέρει στους πελάτες της προβλέπεται με σχετική εγκύκλιο από την τράπεζα και υπολογίζεται πάνω στα εισπραττόμενα ποσά. Είναι ανάλογη με το είδος και την μορφή της αξίας, τον τόπο και τον χρόνο είσπραξης, το ποσό της αξίας κ.α. Σε περίπτωση επιστροφής απλήρωτων αξιών, η προμήθεια υπολογίζεται συνήθως στο μισό της κανονικής. Επίσης η τράπεζα εισπράττει από τον πελάτη της τα διάφορα ταχυδρομικά, τηλεγραφικά κ.λπ. έξοδα που χρειαστήκαν για την αποπεράτωση των συγκεκριμένων εργασιών.

5.4.2 Φορτωτικές για είσπραξη

Η Φορτωτική όπως είχαμε αναφέρει και σε προηγούμενο κεφάλαιο (§ 4.3.1.2) είναι πιστωτικός τίτλος που εκδίδεται από το μεταφορέα και αποτελεί απόδειξη της φόρτωσης και της παραλαβής των εμπορευμάτων και μέσο ενεχυρίασης και μεταβίβασης της κυριότητας αυτών.

Η είσπραξη των φορτωτικών εγγραφών από την τράπεζα είναι μια συναλλαγή κατά την οποία ο πελάτης εκχωρεί το δικαίωμα είσπραξης στην τράπεζα του, η οποία είναι υποχρεωμένη να παρακολουθεί τα εμπορεύματα και να λαμβάνει αναγκαία μέτρα για

την διαφύλαξη αυτών. Μάλιστα, σε περίπτωση μη έγκαιρης παραλαβής των εμπορευμάτων από τον πληρωτή, η τράπεζα είναι υποχρεωμένη για την αποθήκευση και την ασφάλιση τους.

5.4.2.1 Λογιστική ανάλυση

Για την λογιστική απεικόνιση των λογιστικών εγγραφών παραθέτουμε το εξής παράδειγμα: ο Α. Αντωνίου λαδέμπορος παραδίνει στο Κατάστημα Ηρακλείου της τράπεζας φορτωτική αξίας 100€ για να επιμεληθεί την είσπραξη της από τον Α. Ανδρέου. Το Κατάστημα Ηρακλείου αποστέλλει τη φορτωτική στο αρμόδιο κατάστημα του Πειραιά που εισπράττει τη φορτωτική. Κρατούνται προμήθεια 60€ και ταχυδρομικά 2€.

Θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

Στο κατάστημα Ηρακλείου η παράδοση των φορτωτικών από τον πελάτη Α. Αντωνίου στην τράπεζα γίνεται με λογαριασμούς τάξεως:

01.	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία	100	
01.07	αξίες τρίτων για είσπραξη (φορτωτική)		
05.	Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων		100
05.07	Κομιστές αξιών για είσπραξη (Α. Αντωνίου)		

Η προμήθεια και τα έξοδα προεισπράττονται:

38.00	Ταμείο	62	
74	Έσοδα από προμήθειες		60
74.34	Διαχειρίσεις τίτλων πελατών		
75	Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών		2
75.11	Εισπράξεις τελών επικοινωνίας		

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστέλλεται η φορτωτική στο κατάστημα Πειραιά για να εισπραχθεί:

30	Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων	100	
30.01	Απαιτήσεις από προμήθειες διαχείρισεως τίτλων (κατάστημα Πειραιά)		
01.	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία		100
01.07	αξίες τρίτων για είσπραξη (φορτωτική)		

Παραλαβή φορτωτικής από το Κατάστημα Πειραιά:

01.	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία	100	
01.07	αξίες τρίτων για είσπραξη (φορτωτική)		
59	Λοιπές υποχρεώσεις		100
59.33	Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό λοιπών τρίτων (κατάστημα Ηρακλείου)		

Είσπραξη φορτωτικής από το κατάστημα Πειραιά:

38.00	Ταμείο	100	
48.00	Κατάστημα Ηρακλείου		100

Εγγραφή από το κατάστημα Ηρακλείου:

48.00	Κατάστημα Ηρακλείου	100	
59	Λοιπές υποχρεώσεις		100
59.33	Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό λοιπών τρίτων (Α. Αντωνίου)		

Και τέλος γίνεται ο αντιλογισμός των λογαριασμών τάξεως:

Στο κατάστημα Πειραιά:

59	Λοιπές υποχρεώσεις	100	
59.33	Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό λοιπών τρίτων (κατάστημα Ηρακλείου)		
01.	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία		100
01.07	Αξίες τρίτων για εισπραξη (φορτωτική)		

Και στο κατάστημα Ηρακλείου:

05.	Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων	100	
05.07	Κομιστές αξιών για εισπραξη (Α. Αντωνίου)		
30	Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων		100
30.01	Απαιτήσεις από προμήθειες διαχείρισεως τίτλων (κατάστημα Πειραιά)		

5.5 Εργασίες φύλαξης τίτλων

5.5.1 Γενικά

Σκοπός της κατάθεσης των τίτλων στην τράπεζα είναι είτε για πρόσθετη ασφάλεια χορήγησης της τράπεζας, είτε για την πώληση είτε την φύλαξη τους.

Η τράπεζα αναλαμβάνει τη φύλαξη τίτλων (ομολογίες μετοχές), με βάση σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ αυτής και του πελάτη της μέσα στην οποία περιγράφονται λεπτομερώς οι τίτλοι που έχουν κατατεθεί στην τράπεζα. Εν συνεχεία η τράπεζα παραδίδει στον πελάτη της την απόδειξη παραλαβής των τίτλων, η οποία είναι ονομαστική και δεν μεταβιβάζεται σε τρίτους. Σε περίπτωση απώλειας της απόδειξης, ο πελάτης παραλαμβάνει τους τίτλους υπογράφοντας μια υπεύθυνη δήλωση που αναφέρει την απώλεια της απόδειξης και την παύση της ισχύος της.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι η τράπεζα δεν αποκτά την κυριότητα των τίτλων που κατατέθηκαν (όπως γίνεται με τις καταθέσεις των χρημάτων), αλλά έχει την ευθύνη απόδοσης αυτούσιων των τίτλων.

Για την συγκεκριμένη υπηρεσία η τράπεζα εισπράττει προκαταβολικά αμοιβή (φύλακτρα) και συνήθως συνάπτεται σύμβαση για χρονική περίοδος ενός έτους.

5.5.2 Λογιστική ανάλυση

Παράδειγμα: Ο πελάτης Α. Ανδρέου καταθέτει για φύλαξη στο κατάστημα της τράπεζας «Τ» Ηρακλείου για φύλαξη 100 μετοχές της Α.Ε «Χ» ονομαστικής αξίας 10.000€ οι οποίες δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο και 100 ομολογίες δανείου οικονομικής ανάπτυξης ονομαστικής αξίας 50.000€ και χρηματιστηριακής αξίας 45.000€. Το κατάστημα με βάση την υπογραφόμενη σύμβαση υπολογίζει τα ετήσια φύλακτρα 240€. Επίσης εισπράττει τα μερίσματα και τα τοκομερίδια των παραπάνω χρεογράφων που είναι:

-από τις μετοχές «Χ» (μετά την αφαίρεση του φόρου)	400€
-από τις ομολογίες οικ. ανάπτυξης	300€
	<hr/>
Σύνολο	700€

Και στην συνέχεια εισπράττει προμήθεια 4€, η οποία υπολογίζεται με ποσοστό επί της αξίας των ποσών που εισπράττει η τράπεζα από τα τοκομερίδια και μερίσματα.

Θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

Η απεικόνιση των τίτλων που κατατέθηκαν στην τράπεζα για φύλαξη θα γίνει με λογαριασμούς τάξεως:

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

01.	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία	200	
01.06	Αξίες τρίτων για φύλαξη		
05.	Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων		200
05.06	Κομιστές αξιών για φύλαξη Α. Ανδρέου 100 μετοχές της "Χ", 100 ομολογίες οικ. ανάπτ.		

Η είσπραξη των ετήσιων φυλάκτρων:

38.00	Ταμείο	295,2	
74	Έσοδα από προμήθειες		240
74.34	Διαχειρίσεις χρεογράφων και ξένων περιουσιακών στοιχείων		
74.34.01	Διαχειρίσεις τίτλων πελατών (φύλακτρα τίτλων)		
54	Υποχρεώσεις από φόρους -Τέλη		55,2
54.00	Φ.Π.Α 23%		

Είσπραξη μερισμάτων και τοκομεριδίων από την τράπεζα για λογαριασμό του πελάτη Α. Ανδρέου:

38.00	Ταμείο	700	
59	Λοιπές υποχρεώσεις		700
59.33	Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό λοιπών τρίτων (Α. Ανδρέου)		

Η είσπραξη της προμήθειας της τράπεζας:

59	Λοιπές υποχρεώσεις	4,92	
59.33	Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό λοιπών τρίτων (Α. Ανδρέου)		
74	Έσοδα από προμήθειες		4
74.34	Διαχειρίσεις χρεογράφων και ξένων περιουσιακών στοιχείων		
74.34.01	Διαχειρίσεις τίτλων πελατών (προμήθεια)		
54	Υποχρεώσεις από φόρους -Τέλη		0,92
54.00	Φ.Π.Α 23%		

5.6 Αγοραπωλησία χρεογράφων για λογαριασμό τρίτων

5.6.1 Γενικά

Χρεόγραφο είναι ένα επενδυτικό διαπραγματεύσιμο προϊόν που εκδίδεται από μια κυβέρνηση, μια εταιρεία ή κάποιο άλλο οργανισμό και αποτελεί αποδεικτικό χρέους ή δικαίωμα στα διανεμόμενα κέρδη. Στην λογιστική, τα χρεόγραφα είναι οι μετοχές που έχει μια επιχείρηση στο χαρτοφυλάκιο της με σκοπό τη σύντομη διάθεση τους.

Η διαδικασία ξεκινάει καταθέτοντας ο πελάτης τα χρεόγραφα (μετοχές) στην τράπεζα και η τράπεζα κατόπιν εντολής και για λογαριασμό του πελάτη της, διαχειρίζεται τους τίτλους αυτούς (αγοραπωλησίες ομολογιών, μετοχών κ.α.) υπολογίζοντας την αντίστοιχη προμήθεια και τον ανάλογο φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α) επί της προμήθειας.

Στην σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ του πελάτη και της τράπεζας γράφονται λεπτομερείς οδηγίες για το είδος και την ποσότητα των χρεογράφων που πρέπει να αγοράσει η να πωλήσει η τράπεζα καθώς και η ανώτατη τιμή που μπορεί να γίνει η αγορά. Αν τα χρεόγραφα είναι εισηγμένα στο χρηματιστήριο η αγορά ή πώληση γίνεται μέσω χρηματιστή διαφορετικά μέσω μεσίτη . Οι συναλλαγές αυτές γίνονται πάντοτε στο όνομα της τράπεζας.

Όταν ολοκληρωθεί η αγοραπωλησία, η τράπεζα δίνει το εκκαθαριστικό στο πελάτη της, όπου αναγράφεται η προμήθεια της τράπεζας, η προμήθεια του χρηματιστή ή του μεσίτη και τα υπόλοιπα έξοδα που απαιτήθηκαν για την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης διαδικασίας.

5.6.2 Λογιστική ανάλυση

Παράδειγμα Αγοράς μετοχών: Έστω ότι ο πελάτης «Ψ» έδωσε εντολή στην τράπεζα να αγοράσει για λογαριασμό του 200 μετοχές της εταιρείας «Β» Α.Ε προς 100€ τη μία. Το αντίτιμο αγοράς των μετοχών καταβάλλεται από την τράπεζα και θεωρείται δάνειο εξασφαλισμένο με ενέχυρο επί των μετοχών που αγοράστηκαν. Ο πελάτης καταβάλλει μετά από εξάμηνο το αντίτιμο των μετοχών με επιπλέον τόκους 8€ και προμήθεια για την αγορά των χρεογράφων 3€καθώς και τον ανάλογο Φ.Π.Α 23%.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αρχικά γίνονται οι εγγραφές τάξεως:

04	Χρεωστικοί λογαριασμοί πληροφοριών	200	
04.06	Χρεόγραφα τρίτων σε ενέχυρα (200 μετοχές σε ενέχυρο)		
08.	Πιστωτικοί λογαριασμοί πληροφοριών		200
08.06	Δικαιούχοι χρεογράφων σε ενέχυρα		

Στην συνέχεια γίνεται η εγγραφή καταβολής δανείου:

20	Χορηγήσεις	20.000	
20.40	χορηγήσεις σε υπηρεσίες (με ενέχυρο χρεόγραφα)		
38.00	Ταμείο		20.000

Χρεώνει τους αντίστοιχους τόκους, την προμήθεια και τα διάφορα έξοδα:

20	Χορηγήσεις	11,69	
20.40	χορηγήσεις σε υπηρεσίες (με ενέχυρο χρεόγραφα)		
70	Έσοδα από τόκους χορηγήσεων		8
70.40	Έσοδα από τόκους χορηγήσεων για υπηρεσίες		
74	Έσοδα από προμήθειες		3
74.34	Διαχειρίσεις χρεογράφων και ξένων περιουσιακών στοιχείων		
74.34.04	Διαπραγματεύσεις - Αγοραπωλησίες χρεογράφων πελατών		
54	Υποχρεώσεις από φόρους -Τέλη		0,69
54.00	Φ.Π.Α 23%		

Είσπραξη συνολικού ποσού (δανείου και εξόδων) από τον πελάτη:

38.00	Ταμείο	20011,69	
20	Χορηγήσεις		20011,69
20.40	Χορηγήσεις σε υπηρεσίες (με ενέχυρο χρεόγραφα)		

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Και τέλος γίνεται η εγγραφή αντιλογισμού των λογαριασμών τάξεως:

08.	Πιστωτικοί λογαριασμοί πληροφοριών	200	
08.06	Δικαιούχοι χρεογράφων σε ενέχυρα		
04	Χρεωστικοί λογαριασμοί πληροφοριών		200
04.06	Χρεόγραφα τρίτων σε ενέχυρα		

Παράδειγμα Πώλησης Μετοχών: Έστω ότι μια τράπεζα παραλαμβάνει για πώληση μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο, με Ο.Α €5.000. Στη συνέχεια πουλάει τις μετοχές μέσω χρηματιστή, αντί €6.000 και υπολογίζει προμήθεια (έστω €200) και το αντίστοιχο Φ.Π.Α 23%.

Παράδοση των μετοχών στην τράπεζα:

01.	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία		5.000	
01.01	Χρεόγραφα εκδόσεως τρίτων για διάθεση	5.000		
05.	Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων			5.000
05.01	Εκδότες χρεογράφων για διάθεση	5.000		

Πραγματοποίηση πώλησης:

38	Χρηματικά Διαθέσιμα		6.000	
38.00	Ταμείο	6.000		
59	Λοιπές Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			6.000
59.33	Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό λοιπών τρίτων	6.000		

Η αντίστοιχη εγγραφή υπολογισμού προμήθειας:

30	Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων		246	
30.01	Απαιτήσεις από προμήθειες διαχείρισης τίτλων			
74	Προμήθειες-Έσοδα	246		
74.34	Διαχείριση χρεογράφων και ξένων περιουσιακών στοιχείων	200		200
74.34.01	Διαχείριση τίτλων πελατών	200		

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

54	Υποχρεώσεις από φόρους -Τέλη			46
54.00	Φ.Π.Α 23%		46	

Και στην συνέχεια κάνει αντιλογισμό των εγγραφών τάξεως και καταβάλλει το καθαρό ποσό στον πελάτη:

05.	Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων			5.000
05.01	Εκδότες χρεογράφων για διάθεση	5.000		
01.	Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία		5.000	
01.01	Χρεόγραφα εκδόσεως τρίτων για διάθεση	5.000		

59	Λοιπές Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		6.000	
59.33	Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό λοιπών τρίτων	6.000		
30	Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων			246
30.01	Απαιτήσεις από προμήθειες διαχείρισης τίτλων	246		
38	Χρηματικά Διαθέσιμα			5.754
38.00	Ταμείο	5.754		

Στην περίπτωση που η τράπεζα διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία (ενοικίαση κτιρίων πελατών της σε τρίτους, εκτός από τίτλους, τότε χρεώνει τον λογαριασμό

30.02 «Απαιτήσεις από προμήθειες διαχείρισεως λοιπών περιουσιακών στοιχείων» και πιστώνει τον λογαριασμό εσόδων

74.34.03 «Διαχείριση λοιπών περιουσιακών στοιχείων πελατών» μαζί με το αντίστοιχο Φ.Π.Α.

Κωδ.30.03 «Απαιτήσεις από προμήθειες διαθέσεως, εξοφλήσεως ανανεώσεως χρεογράφων εκδόσεως τρίτων»

Επίσης όταν η τράπεζα, κατόπιν εντολής και για λογαριασμό των πελατών της, προβαίνει σε προεγγραφές και διάθεση στο κοινό τίτλων ομολογιακών δανείων και μετοχών, αναλαμβάνει την εξόφληση στους κομιστές τοκομεριδίων και μερισματαποδείξεων και προβαίνει σε ανανεώσεις τίτλων, υπολογίζει την αντίστοιχη προμήθεια και το ανάλογο Φ.Π.Α.

30	Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων
30.03	Απαιτήσεις από προμήθειες διαθέσεως, εξοφλήσεως ανανεώσεως χρεογράφων εκδόσεως τρίτων
74	Προμήθειες-Εσοδα
74.34	Διαχείριση χρεογράφων και ξένων περιουσιακών στοιχείων
74.34.04	Διαπραγματεύσεις-αγοροπωλησίες χρεογράφων πελατών
74.34.04.00	Εταιρεία «Α»
54	Υποχρεώσεις από φόρους -Τέλη
54.00	Φ.Π.Α

5.7 Ενοικίαση θυρίδων χρηματοκιβωτίων

5.7.1 Γενικά

Οι τράπεζες ενοικιάζουν στους πελάτες τους τραπεζικές θυρίδες (χρηματοκιβώτια) για να φυλάξουν σ' αυτά μεγάλης αξίας αντικείμενα (κοσμήματα, τιμαλφή, μετρητά, τίτλους, και άλλα αντικείμενα συναισθηματικής αξίας προκειμένου να τα προφυλάξουν από διάφορους κινδύνους όπως κλοπή, πυρκαγιά κ.α. Ο χώρος αυτός βρίσκεται μέσα στο κατάστημα της τράπεζας και αποτελεί ευθύνη της τράπεζας. Η χρήση της τραπεζικής θυρίδας επιτρέπεται μόνο από τον δικαιούχο ή και τον πληρεξούσιο του και

μόνο κατά τις εργάσιμες ώρες. Για να ανοίξει η θυρίδα χρησιμοποιούνται δύο κλειδιά, ένα από τον δικαιούχο και ένα από την τράπεζα.

Για την ενοικίαση θυρίδων (χρηματοκιβωτίων) συνάπτεται σύμβαση μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη όπου καθορίζεται το μίσθωμα, που στις περισσότερες περιπτώσεις είναι ετήσιο και εισπράττεται προκαταβολικά μαζί με το αντίστοιχο Φ.Π.Α. Το ύψος της αμοιβής αυτής κυμαίνεται ανάλογα με το μέγεθος της τραπεζικής θυρίδας. Σε πολλές περιπτώσεις οι τράπεζες απαιτούν και μια εφάπαξ εγγύηση από τον ενδιαφερόμενο για να εξασφάλιση των όρων της σχετικής σύμβασης, η οποία επιστρέφεται με την λήξη του μισθώματος της θυρίδας.

5.7.2 Λογιστική ανάλυση

Παράδειγμα: Έστω μια τράπεζα ενοικιάζει θυρίδα στο θησαυροφυλάκιο της και εισπράττει προκαταβολικά το ετήσιο ενοίκιο €1.000 και Φ.Π.Α 23% καθώς και €1.500 ως εγγύηση.

Εισπράττει την εγγύηση και την προμήθεια:

38	Χρηματικά Διαθέσιμα		1.230	
38.00	Ταμείο	1.230		
75	Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών			1.000
75.12	Μισθώματα θυρίδων θησαυροφυλακίου	1.000		
54	Υποχρεώσεις από φόρους – Τέλη			230
54.00	Φ.Π.Α 23%	230		

38	Χρηματικά Διαθέσιμα		1.500	
38.00	Ταμείο	1.500		
59	Λοιπές Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			1.500
59.98	Λοιπές υποχρεώσεις	1.500		
59.98.00	Λοιπές υποχρεώσεις	1.500		
59.98.00.00	Από εγγυήσεις ενοικίασης θυρίδων	1.500		

5.8 Εργασίες πιστωτικών καρτών

5.8.1 Γενικά

Η πιστωτική κάρτα μορφή του λεγόμενου «πλαστικού χρήματος», αποτελεί τον πιο σύγχρονο και διαδεδομένο τρόπο συναλλαγών που παρέχει τη δυνατότητα αγοράς αγαθών ή υπηρεσιών χωρίς την άμεση εκταμίευση μετρητών για πληρωμή της αξίας τους¹⁷. Οι κάτοχοι της κάρτας εκτός από την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών μπορούν να πάρουν προκαταβολές σε μετρητά από τα υποκαταστήματα της τράπεζας ή από τα Α.Τ.Μ.

Για την έκδοση πιστωτικής κάρτας ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση σε ειδικό έντυπο που συγχρόνως αποτελεί και σύμβαση η οποία περιέχει στοιχεία ταυτότητας και πληροφοριακά στοιχεία του αιτούντος. Η αίτηση εξετάζεται από το αρμόδιο τμήμα της τράπεζας και αφού διαπιστωθεί η φερεγγυότητα του ενδιαφερομένου, προσδιορίζεται ένα ανώτατο όριο χρηματοδότησης και χορηγείται σ' αυτόν η κάρτα.

Κατά την αγορά αγαθών και υπηρεσιών ο δικαιούχος της κάρτας δεν καταβάλλει μετρητά αλλά επιδεικνύει στον πωλητή την κάρτα του και συμπληρώνεται το σχετικό δελτίο αγοράς. Ο έμπορος παρουσιάζει τα δελτία αγοράς στην τράπεζα και εισπράττει την αξία τους, αφού αφαιρεθεί το ανάλογο ποσοστό προμήθειας της τράπεζας.

Ο κάτοχος της κάρτας λαμβάνει μηνιαίο λογαριασμό το οποίο πρέπει να εξοφλήσει σε ορισμένο χρονικό διάστημα, διαφορετικά επιβαρύνεται με τόκους υπερημερίας.

Με την έκδοση πιστωτικών καρτών οι τράπεζες στοχεύουν τόσο στην αύξηση της πελατείας τους όσο και την αύξηση των κερδών τους.

5.8.2 Λογιστική ανάλυση

Στις 19/05/2013 ο «X» κάτοχος της πιστωτικής κάρτας, αγοράζει από την επιχείρηση Α. Γεωργίου Ο.Ε ένα ζευγάρι παπούτσια 90 €. Στις 20/05/2013 ο έμπορος Α. Γεωργίου εμφανίζει στην τράπεζα «Α» για είσπραξη το Δελτίο Λιανικής Πώλησης. Η εξόφληση του δανείου γίνεται μέσω πιστωτικής κάρτας σε 10 μηνιαίες δόσεις και

¹⁷ <http://www.neo.gr>

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

υπολογίζεται τόκος 21,50%, ταχυδρομικά 0,50 € και προμήθεια 1,8 €. Η τράπεζα έχει εισπράξει τις πρώτες δύο δόσεις.

Λύση:

Η επιχείρηση Α. Γεωργίου θα εισπράξει:

$$90 \text{ €} - 1,8 \text{ €} = 88,2 \text{ €}$$

Η πρώτη δόση θα είναι $90 \text{ €} : 10 \text{ δόσεις} = 9 \text{ €} + 0,50 \text{ €} = 9,50 \text{ €}$

	+ 1,65 € τόκος
	<hr/>
Σύνολο	11,15 €

Η δεύτερη δόση θα είναι $90 \text{ €} : 10 \text{ δόσεις} = 9 \text{ €} + 0,50 \text{ €} = 9,50 \text{ €}$

$$+ 1,45 \text{ € τόκος}$$

$$\text{-----}$$
$$10,95 \text{ €}$$

Οι εγγραφές στα λογιστικά βιβλία της τράπεζας θα γίνουν ως εξής:

Χορήγηση Δανείου:

20	Χορηγήσεις	90	
20.45	Χορηγήσεις σε λοιπούς κλάδους		
20.45.31	Χορηγήσεις με πιστωτικές κάρτες Α. Γεωργίου		
38.00	Ταμείο		88,2
74	Έσοδα από προμήθειες		1,8
74.46	Πιστωτικών καρτών και καταναλωτικής πίστωσης		

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Είσπραξη πρώτης δόσης:

38.00	Ταμείο	11,15	
20	Χορηγήσεις		11,15
20.45	Χορηγήσεις σε λοιπούς κλάδους		
20.45.31	Χορηγήσεις με πιστωτικές κάρτες Α. Γεωργίου		

Είσπραξη δεύτερης δόσης:

38.00	Ταμείο	10,95	
20	Χορηγήσεις		10,95
20.45	Χορηγήσεις σε λοιπούς κλάδους		
20.45.31	Χορηγήσεις με πιστωτικές κάρτες Α. Γεωργίου		

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6⁰ - ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ**

6.1 Εισαγωγή

Οι εργασίες εξωτερικού είναι από τις πιο κερδοφόρες μεσολαβητικές εργασίες των τραπεζών και αυτό γιατί από τις εργασίες αυτές προκύπτουν σημαντικά χρηματικά ποσά προμηθειών¹⁸ και συναλλαγματικών διαφορών. Οι διεθνείς συναλλαγές (εισαγωγές – εξαγωγές αγαθών, υπηρεσιών, τίτλων) έχουν σαν σημείο αναφοράς τα εθνικά κράτη, τα οποία αποτελούν τα δύο σημεία συναλλαγής. Οι εισαγωγές – εξαγωγές πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία των εθνικών οικονομικών μονάδων, οι οποίες στρέφονται στο εξωτερικό προς ικανοποίηση των αναγκών τους. Αγοράζουν δηλαδή ή πωλούν στο εξωτερικό αγαθά, υπηρεσίες και τίτλους που δεν μπορούν (ή δεν επιθυμούν) να βρουν ή να διαθέσουν στην εσωτερική αγορά.

Οι διεθνείς συναλλαγές χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες.

- Στις *εμπορικές συναλλαγές* αντικείμενο των οποίων είναι οι εισαγωγές και εξαγωγές εγχώριων αγαθών και υπηρεσιών και
- Στις *χρηματοοικονομικές συναλλαγές* αντικείμενο των οποίων είναι η μεταφορά κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό.

Οι επιχειρήσεις που διεξάγουν συναλλαγές με το εξωτερικό, πληρώνουν ή δέχονται πληρωμές σε συνάλλαγμα. Η αναζήτηση κερδών ή ακόμα η αποφυγή κινδύνου, αναγκάζει την επιχείρηση να προβαίνει στη διαφοροποίηση χαρτοφυλακίου της σε συνάλλαγμα, περνώντας από νόμισμα σε νόμισμα. Η αλλαγή της σύνθεσης του χαρτοφυλακίου συνεπάγεται μια σειρά συναλλαγματικών πράξεων. Στην χρηματοδότηση κεφαλαίων που συνδέονται με την χρηματοδότηση εμπορικής συναλλαγής εμπλέκονται συνήθως δύο νομίσματα: της χώρας του εισαγωγέα και της χώρας του εξαγωγέα.

¹⁸ Βασίλειος Λουμιώτης ,(2010), «Ειδικά θέματα εφαρμοσμένης λογιστικής και ελεγκτικής των τραπεζών» σελ.48

6.2 Ο ρόλος των εμπορικών τραπεζών στις εισαγωγές – εξαγωγές

Η μεσολάβηση των εμπορικών τραπεζών στη διεξαγωγή των συναλλαγών από και προς το εξωτερικό κρίνεται απαραίτητη για τους συναλλασσόμενους (εισαγωγείς – εξαγωγείς), γιατί με την παρέμβαση τους, διαλύουν το κλίμα δυσπιστίας που πιθανόν να υπάρχει σ' αυτούς. Εξάλλου με την δικτύωση τους, με τις «ανταποκρίτριες»¹⁹ τράπεζες στο εξωτερικό είναι σε θέση να εξασφαλίζουν πλήρη εξυπηρέτηση των συναλλασσόμενων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η τράπεζα αναλαμβάνει, εκτελώντας τις οδηγίες του πελάτη της, όλη την διαδικασία της εισαγωγής- εξαγωγής δηλαδή να πληρώσει τον πωλητή, να παραλάβει τα φορτωτικά έγγραφα και να παραδώσει στον αγοραστή τα εμπορεύματα και τα συνοδευτικά έγγραφα.

Η μεταβίβαση κεφαλαίων μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους:

- Να αντλήσει από τα υπάρχοντα συναλλαγματικά της αποθέματα το επιθυμητό ποσό και να το στείλει ταχυδρομικώς στη ανταποκρίτρια τράπεζα,
- Να εκδώσει επιταγή ή συναλλαγματική εξωτερικού στο όνομα του εξαγωγέα και να την αποστείλει για εξόφληση στην ανταποκρίτρια τράπεζα,
- Να δώσει, τηλεφωνικώς ή με φαξ, εντολή πληρωμής στην ανταποκρίτρια τράπεζα και υπέρ του εξαγωγέα, που είναι και ο πλέον συνηθισμένος τρόπος μεταφοράς κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό.

6.3 Διεθνείς εμπορικοί όροι (Incoterms / International Commercial Terms)

Οι Διεθνείς Εμπορικοί όροι είναι κωδικοποιημένοι εμπορικοί όροι που έχει θεσπίσει το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο και αφορούν την διακίνηση των εμπορευμάτων. Οι

¹⁹ Οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες διατηρούν σχέσεις με τράπεζες του εξωτερικού, τις λεγόμενες «ανταποκρίτριες». Οι σχέσεις αυτές παίρνουν συνήθως την μορφή της διατήρησης αμοιβαίων λογαριασμών στα βιβλία τους στο εθνικό νόμισμα της καθεμίας. Είναι οι λογαριασμοί εγχώριων τραπεζών σε τράπεζες του εξωτερικού και οι λογαριασμοί ξένων τραπεζών στα βιβλία ελληνικών εμπορικών τραπεζών.

εμπορικοί αυτοί όροι έχουν ομαδοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε ομάδα να προσδιορίζει με σαφήνεια ποιος είναι υπεύθυνος (ο αγοραστής ή ο πωλητής) για την διακίνηση των εμπορευμάτων καθώς επίσης και ποιος θα καταβάλλει τις δαπάνες που θα προκύψουν. Η κάθε ομάδα όρων περιγράφεται με τρεις λατινικούς χαρακτήρες π.χ. EXW, CIF, που ισχύουν διεθνώς και γίνονται αποδεκτοί από κυβερνήσεις, τελωνιακές και δικαστικές αρχές αλλά και από τους συναλλασσόμενους. Ερμηνεύονται κατά τον ίδιο τρόπο από όλους περιορίζοντας την εσφαλμένη ερμηνεία.

Οι όροι χωρίζονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

Ομάδα E

- EXW- Ex Works (Εκ του εργοταξίου): Σημαίνει ότι ο πωλητής εκπληρώνει την υποχρέωση του για παράδοση όταν έχει τα εμπορεύματα στη διάθεση του αγοραστή στις εγκαταστάσεις του (εργοστάσιο, αποθήκη) χωρίς να είναι υπεύθυνος για την φόρτωση των εμπορευμάτων στο όχημα που απέστειλε ο αγοραστής. Ο αγοραστής αναλαμβάνει όλα τα έξοδα και τους κινδύνους στον τόπο προορισμού.

Ομάδα F

Όροι όπου ο πωλητής καλείται να παραδώσει τα εμπορεύματα στον μεταφορέα που θα του υποδείξει ο αγοραστής.

- FAS – Free alongside Ship (Ελεύθερο παράπλευρα του πλοίου)
- FCA – Free Carrier (ελεύθερο στον μεταφορέα)
- FOB – Free On Board (ελεύθερο επί του πλοίου)

Ομάδα C

Όροι όπου ο πωλητής υποχρεώνεται να συνάψει σύμβαση μεταφοράς, αλλά χωρίς να αναλαμβάνει τον κίνδυνο της απώλειας ή της ζημιάς των εμπορευμάτων ή πρόσθετων εξόδων που ενδέχεται να προκύψουν μετά την φόρτωση και αποστολή των εμπορευμάτων.

- CFR – Cost and freight (αξία και ναύλος)
- CIF – Cost, insurance and freight (αξία, ασφάλεια και ναύλος)

- CPT – Carriage paid to (μεταφορά πληρωμένη μέχρι...)
- CIP – Carriage and insurance paid to (μεταφορά και ασφάλεια πληρωμένη μέχρι...)

Ομάδα D

Όροι όπου ο πωλητής αναλαμβάνει το απαιτούμενο κόστος και κινδύνους για την μεταφορά των εμπορευμάτων στην χώρα προορισμού.

- DAF – Delivered at frontier (παραδοτέο στα σύνορα)
- DES – Delivered ex ship (παραδοτέο εκ του πλοίου)
- DEQ – Delivered ex quay (Duty paid) (παραδοτέο εκ της προκυμιάς (δασμός πληρωμένος)
- DDU – Delivered duty unpaid (παραδοτέο, δασμός απλήρωτος...)
- DDP – Delivered duty paid (παραδοτέο, δασμός πληρωμένος...)

6.4 Εισαγωγές εμπορευμάτων από το εξωτερικό

6.4.1 Στάδια εισαγωγικών εργασιών

Όταν μια επιχείρηση λοιπόν, πραγματοποιεί εισαγωγές (αγορές) πρέπει να συνεργαστεί με μια τράπεζα για να διεκπεραιώσει τις εργασίες εισαγωγής και να σταλεί μέσω αυτής συνάλλαγμα ίσο με την αξία του τιμολογίου αγοράς εξωτερικού στον προμηθευτή του εξωτερικού. Τα στάδια από τα οποία διέρχεται μια εισαγωγή μετά τη συμφωνία αγοραστή (εισαγωγέα) και προμηθευτή εξωτερικού είναι τα ακόλουθα:

- *Χορήγηση της έγκρισης εισαγωγής.* Η έγκριση είναι δήλωση η οποία χορηγείται από την μεσολαβούσα τράπεζα ή από την τράπεζα της Ελλάδος και απευθύνεται προς τον εισαγωγέα, αναφέροντας ότι επιτρέπεται η εισαγωγή του εμπορεύματος στην χώρα μας και ότι θα διατεθεί το απαραίτητο συνάλλαγμα για την πληρωμή της αξίας του.

Για την χορήγηση της άδειας εισαγωγής ορισμένων ειδών απαιτείται προκαταβολή από τον εισαγωγέα, έναντι δασμών και λοιπών φόρων που αναλογούν στο εισαγόμενο είδος. Οι δασμοί και οι φόροι υπολογίζονται σε ποσοστά πάνω στην αξία των εισαγομένων εμπορευμάτων και αναγγέλλονται

συγκεντρωτικά κάθε μέρα στην Τράπεζα Ελλάδος, με ειδικό έντυπο με το οποίο οι μεσολαβούσες τράπεζες ζητούν από την Τράπεζα Ελλάδος, να χρεωθεί ο τρεχούμενος λογαριασμός κατάθεση τους σ' αυτήν.

Οι χρηματικές προκαταβολές αποδίδονται στον εισαγωγέα μετά από 2μηνο ή 4τρίμηνο από την ημέρα που ενέργησε την προκαταβολή, έστω και αν έχει πραγματοποιηθεί διακανονισμός της αξίας του εμπορεύματος. Η μεσολαβούσα τράπεζα συντάσσει καθημερινά το ειδικό έντυπο στο οποίο καταχωρεί τα ποσά των προκαταβολών που απέδωσε στους δικαιούχους και ζητά από την Τράπεζα Ελλάδος να πιστώσει με το συνολικό ποσό τον λογαριασμό της.

Μετά την έκδοση της «Έγκριση Εισαγωγής», η τράπεζα εκδίδει γραμμάτιο είσπραξης με το οποίο εισπράττει:

- ✓ Παράβολο έγκρισης υπέρ της Τράπεζας Ελλάδος που αποδίδεται κάθε μήνα,
 - ✓ Προμήθεια έγκρισης υπέρ της τράπεζας,
 - ✓ Ανταποδοτικό τέλος ελέγχου συναλλάγματος εισαγωγών και
 - ✓ Τυχόν προκαταβολές δασμών, οι οποίες αν είναι μικρά χρηματικά ποσά αποδίδονται αυθημερόν στην Τράπεζα Ελλάδος, διαφορετικά παραμένουν στην τράπεζα.
- *Άνοιγμα της πίστωσης* ή διενέργεια προεμβάσματος ή αναγγελία της έγκρισης στον πωλητή, γίνεται ανάλογα με τον τρόπο διακανονισμού της αξίας των εισαγόμενων εμπορευμάτων.
- *Τροποποιήσεις της έγκρισης εισαγωγής.* Οι τροποποιήσεις αναφέρονται στον τρόπο διακανονισμού, στις προθεσμίες κ.λπ. και γίνονται είτε από την μεσολαβούσα τράπεζα είτε από την αρμόδια Νομαρχία.
- *Διακανονισμός της αξίας του εμπορεύματος.* Δηλαδή την πληρωμή του αγοραστή μέσω μια τράπεζας, της αξίας των εισαγόμενων εμπορευμάτων καθώς και των εξόδων που έχουν σχέση με την εισαγωγή τους.
- *Εκτελωνισμός των εμπορευμάτων.* Για να παραδοθούν τα εμπορεύματα ελεύθερα στον εισαγωγέα πρέπει προηγουμένως να εκτελωνιστούν, ακόμα και αν εισάγονται ατελώς.

6.4.2 Εισαγωγές με ενέγγυες πιστώσεις

«Ενέγγυος πίστωση» όπως είχαμε αναφέρει και σε προηγούμενο κεφάλαιο (§ 4.3.1.3) είναι η τραπεζική πίστωση εγγυημένη με εμπορεύματα, η οποία συνοδεύεται με τα απαραίτητα παραστατικά (φορτωτικά έγγραφα, τιμολόγια εμπορευμάτων κ.α.) με τα οποία αποδεικνύεται η αποστολή εμπορευμάτων. Η διαδικασία αυτή αποτελεί έναν από τους πολλούς τρόπους πληρωμής μιας εμπορικής συναλλαγής που χρησιμοποιούνται ευρύτατα στο εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο.

Στην ενέγγυο πίστωση συμμετέχουν :

- *Ο εντολέας (αγοραστής – εισαγωγέας) που δίνει την σχετική εντολή στην τράπεζα για το άνοιγμα πίστωσης.*
- *Η πιστώτρια τράπεζα που δέχεται την εντολή για να ανοίξει την πίστωση,*
- *Η ανταποκρίτρια τράπεζα που δέχεται την εντολή από την εκδότρια να κοινοποιήσει την πίστωση στο δικαιούχο και να τον πληρώσει και*
- *Ο δικαιούχος της πίστωσης (πωλητής), ο οποίος οφείλει να παρουσιάσει στην ανταποκρίτρια τράπεζα τα φορτωτικά έγγραφα που αποδεικνύουν τη φόρτωση του εμπορεύματος.*

Με την μεσολάβηση της τράπεζας φεύγει κάθε δυσπιστία μεταξύ των συναλλασσομένων και διευκολύνονται οι συναλλαγές. Παρουσιάζει ιδιαίτερη ασφάλεια για τον πωλητή ο οποίος γνωρίζει ότι, εφόσον καταθέσει στην ανταποκρίτρια τράπεζα τα φορτωτικά έγγραφα, σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης, για τα εμπορεύματα που πούλησε, θα εισπράξει την αξία τους. Όμως εξασφαλίζει και τον αγοραστή, ο οποίος καταβάλλει το τίμημα αφού πρώτα πραγματοποιηθεί η φόρτωση των εμπορευμάτων και εκδοθούν τα σχετικά φορτωτικά έγγραφα.

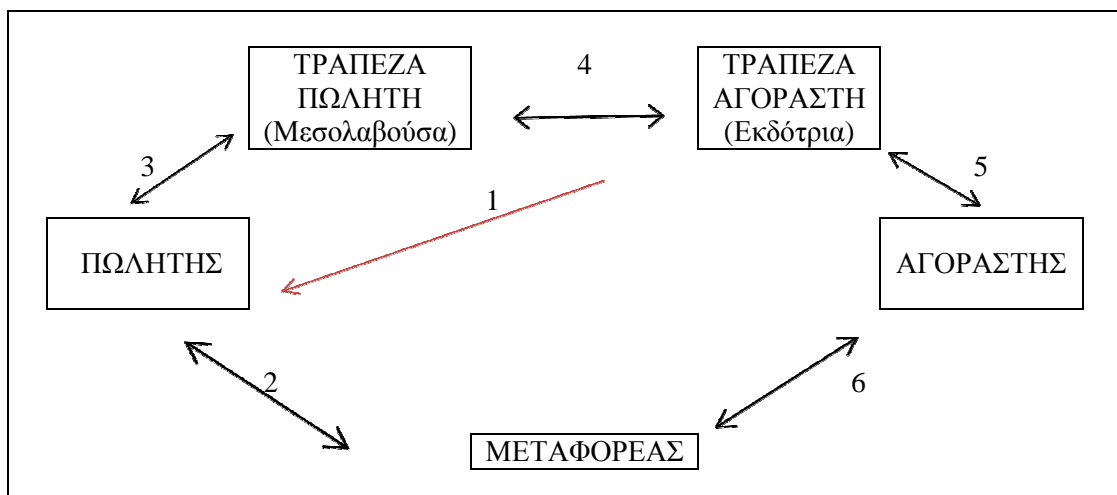
6.4.2.1 Τρόπος λειτουργίας

Όπως παρατηρούμε και στο παρακάτω σχήμα 6.4.2.1, η λειτουργία της ενέγγυο πιστώσης έχει ως εξής:

1. Με την σύναψη σύμβασης μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή, η τράπεζα του αγοραστή παρέχει μια ενέγγυα πίστωση στον πωλητή.

2. Ο πωλητής παραδίδει τα αγαθά σε έναν μεταφορέα με αντάλλαγμα τα φορτωτικά έγγραφα.
3. Ο πωλητής παρέχει τα φορτωτικά έγγραφα στην τράπεζα του με αντάλλαγμα την πληρωμή.
4. Η τράπεζα του πωλητή δίνει τα φορτωτικά έγγραφα στην τράπεζα του αγοραστή με αντάλλαγμα την πληρωμή.
5. Η τράπεζα του αγοραστή δίνει στον πελάτη της τα φορτωτικά έγγραφα για να πληρώσει και τέλος,
6. Ο αγοραστής παρέχει τα φορτωτικά έγγραφα στο μεταφορέα και παραλαμβάνει τα αγαθά.

Διάγραμμα 6.4.2.1 Λειτουργία ενέγγυου πίστωσης

6.4.2.2 Είδη ενέγγυων πιστώσεων

Οι ενέγγυες πιστώσεις διακρίνονται σε ανακλητές και ανέκκλητες.

Ανακλητή ενέγγυα πίστωση (Revocable documentary credit). Είναι απλή και προσωρινά δεσμευτική ειδοποίηση της εκδότριας τράπεζας προς τον δικαιούχο για το άνοιγμα της πίστωσης και ισχύει μέχρι να ανακληθεί από την εκδότρια τράπεζα. Επειδή δεν υπάρχει οριστικός δεσμός, η πίστωση αυτή μπορεί να τροποποιηθεί ή να ακυρωθεί

οποτεδήποτε χωρίς την σύμφωνη γνώμη του δικαιούχου. Η πίστωση και η σχετική ειδοποίηση της τράπεζας εφόσον δεν περιλαμβάνει τον όρο «ανακλητή» τότε γίνεται ανέκκλητη όταν ο δικαιούχος δηλώσει έγγραφα ότι αποδέχεται την πίστωση.

Ανέκκλητη ενέγγυα πίστωση (Irrevocable documentary credit). Πρόκειται για οριστική δέσμευση της εκδότριας τράπεζας που την υποχρεώνει έναντι του δικαιούχου να πληρώσει το ποσό της πίστωσης εφόσον έχουν τηρηθεί οι όροι της σύμβασης και ιδιαίτερα η κατάθεση των προβλεπόμενων φορτωτικών εγγράφων. Σήμερα, η μορφή αυτή έχει πλήρως επικρατήσει δεδομένου ότι είναι η μόνη που προσφέρει πλήρη ασφάλεια των συναλλαγών.

Οι τύποι της ανέκκλητης πίστωσης είναι οι ακόλουθοι:

- Ενέγγυες πιστώσεις βεβαιωμένες από την μεσολαβούσα τράπεζα και εκτελεστές σε αυτή,
- Ενέγγυες πιστώσεις μη βεβαιωμένες από την μεσολαβούσα τράπεζα και εκτελεστές όμως σε αυτή,
- Διαπραγματεύσιμες ενέγγυες πιστώσεις, η πίστωση είναι εκτελεστέα στην εκδότρια τράπεζα η οποία ειδοποιεί τον δικαιούχο ότι θα καταβάλλει το ποσό της πίστωσης εφόσον αυτός της παρουσιάζει υποσχετική επιστολή συνοδευόμενη από φορτωτικά έγγραφα.
- Ενέγγυες πιστώσεις βεβαιωμένες από την μεσολαβούσα τράπεζα και διαπραγματεύσιμες,
- Μεταφερτή ενέγγυα πίστωση (Transferable documentary credit), η πίστωση που παρέχει το δικαίωμα στο δικαιούχο-πωλητή να μεταφέρει σε περισσότερους δικαιούχους όλο ή μέρος αυτής
- Επαναληπτική ή ανανεωμένη ενέγγυα πίστωση (Revolving documentary credit). Ορίζεται ένα ανώτατο ποσό μέχρι του οποίου είναι δυνατόν να επαναληφτεί η πίστωση προς τον εντολέα.
- Ενέγγυα πίστωση ερυθράς ρήτρας (Red clause documentary credit). Η μεσολαβούσα τράπεζα εξουσιοδοτείται να χορηγεί στον δικαιούχο της πίστωσης χρηματικές προκαταβολές έναντι υποσχετικής επιστολής του με την οποία παρουσιάζει μέσα στην ισχύ της πίστωσης τα προβλεπόμενα φορτωτικά έγγραφα.

- Βοηθητική ενέγγυα πίστωση (Back to Back documentary credit). Όταν ο δικαιούχος της πίστωσης δεν έχει τα οικονομικά μέσα ή δεν θέλει να εκταμιεύσει ίδια διαθέσιμα για την παραγωγή ή την προμήθεια του εμπορεύματος που θα παραδώσει ζητάει από την μεσολαβούσα τράπεζα το άνοιγμα νέας όμοιας πίστωσης υπέρ του τρίτου προσώπου.

6.4.3 Εισαγωγές έναντι φορτωτικών εγγράφων

Στις εισαγωγές έναντι φορτωτικών εγγράφων ο εξαγωγέας παραδίδει τα φορτωτικά έγγραφα στην τράπεζα του με εντολή να τα προωθήσει στην ανταποκρίτρια τράπεζα στη χώρα του εισαγωγέα, η οποία στη συνέχεια θα τα παραδώσει σ' αυτόν, αφού εισπράξει την αξία των εμπορευμάτων.

Η φορτωτική εκδίδεται «εις διαταγή» της μεσολαβούσας τράπεζας και αφού διενεργηθεί ο σχετικός έλεγχος σ' αυτήν και τα υπόλοιπα έγγραφα που την συνοδεύουν (τιμολόγια, ασφαλιστήρια συμβόλαια, κ.α.), οπισθογραφεί τη φορτωτική σε διαταγή της ανταποκρίτριας τράπεζας. Η ανταποκρίτρια τράπεζα αφού ελέγξει τα φορτωτικά έγγραφα και διαπιστώσει ότι συμφωνούν με τα σχετικά προτιμολόγια και τους όρους εισαγωγής, κάνει διακανονισμό της αξίας των εμπορευμάτων και παραδίδει τα φορτωτικά έγγραφα στον εισαγωγέα.

Ο διακανονισμός μπορεί να γίνει είτε «μετρητοίς» είτε «επί προθεσμία», είτε και με τους δύο τρόπους ανάλογα την συμφωνία εισαγωγέα-εξαγωγέα.

6.4.3.1 Διαδικασία εισαγωγής έναντι φορτωτικών εγγράφων

Η διαδικασία εισαγωγής έναντι φορτωτικών εγγράφων διακρίνεται στα παρακάτω στάδια:

Έγκριση εισαγωγής. Η διαδικασία είναι ίδια όπως την έχουμε περιγράψει και σε προηγούμενη παράγραφο (§ 6.4.1),

Παραλαβή και έλεγχος των φορτωτικών εγγράφων από την μεσολαβούσα τράπεζα. Μετά τη φόρτωση των εμπορευμάτων για τον τόπο προορισμού τους, ο εξαγωγέας

αποστέλλει τα φορτωτικά έγγραφα στην μεσολαβούσα τράπεζα είτε μέσω μεταφορικής εταιρίας είτε μέσω της τράπεζας του εξωτερικού και

Διακανονισμός της αξίας των εισαγόμενων εμπορευμάτων και έκδοση της άδειας εκτελωνισμού. Ο διακανονισμός θα πρέπει να γίνει μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα από την άφιξη τους, διαφορετικά ο εισαγωγέας θα καταβάλλει προμήθεια υπέρ της Τράπεζας της Ελλάδος για εκπρόθεσμο διακανονισμό.

Στην συνέχεια η τράπεζα εκδίδει γραμμάτιο είσπραξης ή συναλλαγματική και με βάση αυτό εισπράττει:

- ✓ Την αξία των εμπορευμάτων,
- ✓ Την προμήθεια του αντιπροσώπου,
- ✓ Τα ασφάλιστρα μεταφοράς των εμπορευμάτων,
- ✓ Την προμήθεια της τράπεζας,
- ✓ Τα ταχυδρομικά, τηλεγραφικά και άλλα έξοδα που πραγματοποίησε η τράπεζα,
- ✓ Το κέρδος από την πώληση του συναλλάγματος, το οποίο υπολογίζεται με σχετική εγκύκλιο,
- ✓ Τα παράβολα υπέρ της Τράπεζας της Ελλάδος και τις προμήθειες υπέρ της τράπεζας για τυχόν τροποποιήσεις στους όρους εισαγωγείς (προφόρτωση, υπέρβαση ποσού έγκρισης κ.α.).

6.4.4 Εισαγωγές με προέμβασμα συναλλάγματος

Στις εισαγωγές με προέμβασμα, ο εισαγωγέας δίνει εντολή στην τράπεζα του να προεμβάσει στον εξαγωγέα ένα μέρος ή και ολόκληρη την αξία των εμπορευμάτων πριν από την φόρτωση τους. Ο εισαγωγέας προκαταβάλλει στην τράπεζα του το ποσό του προεμβάσματος και αν αυτό αφορά μέρος της αξίας των εμπορευμάτων τότε με σχετική επιστολή του προς την τράπεζα καθορίζει τον τρόπο πληρωμής της υπόλοιπης αξίας των εμπορευμάτων.

Η τράπεζα δεν φέρει καμία ευθύνη για τον αν ο εξαγωγέας θα πληρωθεί το υπόλοιπο ή όχι. Απλώς δηλώνει ότι εάν δεν εκπληρωθούν οι όροι που έχουν συμφωνηθεί με τον πωλητή δεν θα παραδώσει τα φορτωτικά έγγραφα στον αγοραστή. Επίσης η τράπεζα δεν ευθύνεται για την γνησιότητα των εγγράφων που θα προσκομιστούν αργότερα όπως αλλαγές της τιμής συναλλάγματος, ασφάλιση εμπορεύματος κ.α.

Με εντολή της εκδότριας τράπεζας, η ανταποκρίτρια θα προκαταβάλλει το ποσό (προέμβασμα) στον πωλητή και ως συνήθως γίνεται έναντι τραπεζικής εγγυητικής επιστολής. Με την συγκεκριμένη εγγυητική επιστολή ο πωλητής εγγυάται ότι θα προσκομίσει τα σχετικά φορτωτικά έγγραφα μέσα στο χρονικό όριο που καθορίζεται, διαφορετικά θα επιστρέψει στην τράπεζα το ποσό του προεμβάσματος. Σε περίπτωση που η ανταποκρίτρια τράπεζα δεν ζητήσει την εγγυητική επιστολή από τον πωλητή, επειδή εκτιμά ότι είναι φερέγγυο πρόσωπο, ευθύνεται η ίδια εξ ολοκλήρου. Σήμερα για να γίνει προέμβασμα χρειάζεται έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος.

6.5 Εξαγωγές εμπορευμάτων στο εξωτερικό

6.5.1 Γενικά

Ο διακανονισμός πληρωμής της αξίας των εξαγόμενων προϊόντων μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους:

- Άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης από το εξωτερικό,
- Έναντι φορτωτικών εγγράφων (είτε μετρητοίς, είτε με προθεσμία) και
- Με προεισαγωγή (προέμβασμα) συναλλάγματος από το εξωτερικό.

Και τα μέσα πληρωμής για την αγορά των εμπορευμάτων:

- Με ελεύθερο συνάλλαγμα όπου η αξία των εμπορευμάτων καταβάλλεται στο νόμισμα της χώρας του πωλητή ή στο νόμισμα που προτιμάει και
- Σε συνάλλαγμα κλίρινγκ, όπου ο διακανονισμός των λογαριασμών γίνεται χωρίς την χρησιμοποίηση χρημάτων αλλά αμοιβαίο συμφητισμό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Προκειμένου σήμερα να πραγματοποιηθεί μια εξαγωγή, ο εξαγωγέας θα πρέπει να θεωρήσει τη δήλωση-τιμολόγιο εξαγωγής όπου αναγράφονται τα στοιχεία του εξαγωγέα και του αγοραστή, η ποσότητα, η τιμή μονάδας, η αξία των εμπορευμάτων που εξάγονται, ο τρόπος πληρωμής και ο τρόπος μεταφοράς των εμπορευμάτων.

Η δήλωση – τιμολόγιο εξαγωγής θεωρείται από τη μεσολαβούσα τράπεζα και εκδίδεται σε πέντε αντίγραφα. Το ένα μένει στην τράπεζα, το δεύτερο στέλνεται από

την μεσολαβούσα τράπεζα στην Τράπεζα Ελλάδος και συγκεκριμένα στην επιτροπή ελέγχου συναλλάγματος και τα υπόλοιπα τρία δίνονται στον εξαγωγέα όπου το ένα μένει στο τελωνείο, ένα επιστρέφεται στη μεσολαβούσα τράπεζα και το άλλο κρατείται από τον εξαγωγέα.

Κατά την θεώρηση της δήλωσης – τιμολόγιο εξαγωγής η τράπεζα εισπράττει ανταποδοτικό τέλος για το Εμπορικό – Βιομηχανικό Επιμελητήριο Εξαγωγέων (ΕΒΕΕ) και ισχύει τρεις μήνες για τη φόρτωση των εξαγόμενων εμπορευμάτων.

6.5.2 Εξαγωγές με ενέγγυες πιστώσεις

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως αναφέραμε και σε προηγούμενη παράγραφο (§ 6.4.2) αλλά με αντίθετη φορά. Δηλαδή ο εισαγωγέας (αγοραστής εξωτερικού), μέσω της τράπεζας του ανοίγει μια πίστωση υπέρ του εξαγωγέα (Ελληνα), η οποία θα εκτελεστεί μέσω της ανταποκρίτριας τράπεζας στην Ελλάδα με την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν οι όροι της πίστωσης. Η ανταποκρίτρια τράπεζα στην Ελλάδα παραλαμβάνει από τον εξαγωγέα (Ελληνα) τα φορτωτικά έγγραφα που προβλέπονται από την πίστωση και καταβάλλει σ' αυτόν το ποσό της πίστωσης.

Υπάρχει περίπτωση η ανταποκρίτρια τράπεζα στην Ελλάδα κατόπιν εντολής της εκδότριας (εξωτερικού) να χορηγήσει δική της πίστωση υπέρ του εξαγωγέα (Ελληνα), στην οποία να προσθέσει και την πίστωση της εκδότριας του εξωτερικού ή ακόμα και να διαβιβάσει στον εξαγωγέα (Ελληνα) πιστωτική επιστολή του εισαγωγέα (αγοραστή εξωτερικού).

Στην διαδικασία αυτή ακολουθούνται τα εξής στάδια:

Ανακοίνωση ή άνοιγμα της πίστωσης. Η ελληνική τράπεζα ελέγχει τους όρους της πίστωσης και την φερεγγυότητα της τράπεζας που δίνει την εντολή και μετά την καταχωρεί σε ειδικό μητρώο. Μετά η τράπεζα ανακοινώνει την πίστωση στο δικαιούχο χωρίς καμία δική της δέσμευση.

Εκτέλεση της πίστωσης. Ο εξαγωγέας με σχετική συνοδευτική επιστολή παραδίδει τα φορτωτικά έγγραφα, (τιμολόγιο, φορτωτική) στην τράπεζα. Στην συνέχεια ελέγχονται από τα αρμόδια όργανα της τράπεζας, αν δηλαδή τηρούνται οι όροι της πίστωσης

(είδος, ποσότητα εμπορεύματος, αξία, διακανονισμός, κ.λπ.) και αν από τον έλεγχο των φορτωτικών εγγράφων προκύψουν παραλείψεις, τότε τακτοποιούνται, διαφορετικά ο δικαιούχος πρέπει να ζητήσει από τον εντολέα τροποποίηση των όρων της πίστωσης. Μετά την τακτοποίηση η ελληνική τράπεζα καταβάλλει την αξία των εμπορευμάτων στον εξαγωγέα και τα ταχυδρομεί. Για να καλυφθεί ο κίνδυνος απώλειας των εγγράφων, ταχυδρομούνται σε δύο διαδοχικές αποστολές.

6.5.3 Προχρηματοδότηση εξαγωγών

Για να μπορέσει ο εξαγωγέας (πωλητής) να ετοιμάσει τα εμπορεύματα (συσκευασία, φόρτωση) για τα οποία ανοίχθηκε η πίστωση, επιτρέπεται η προχρηματοδότηση αυτού μέχρι ενός ποσοστού επί του ποσού της ενέγγυας πίστωσης ή της αξίας της παραγγελίας.

Το πόσο της προχρηματοδότησης καταχωρείται στον λογαριασμό «προσωρινά δάνεια εξωτερικού εμπορίου» ή στο λογαριασμό «χορηγήσεις για εξαγωγικό εμπόριο».

Για τις προχρηματοδοτήσεις ισχύουν τα εξής:

- Οι τράπεζες μπορούν να προβαίνουν σε προχρηματοδοτήσεις εξαγωγών οπότε αυτές το θεωρήσουν αναγκαίο λαμβάνοντας υπόψη τις ενέγγυες πιστώσεις οι οποίες έχουν ανοιχθεί για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις.
- Κατά την χορήγηση προχρηματοδότησης μπαίνει ποινική ρήτρα υπέρ του ελληνικού Δημοσίου και αφορά περιπτώσεις που δεν έχει ολοκληρωθεί η προχρηματοδότηση ή δεν πραγματοποιηθεί μέσα στις συγκεκριμένες προθεσμίες.
- Οι τράπεζες ελέγχουν αν το ποσό της προχρηματοδότησης έχει διατεθεί στην παραγωγή και την προετοιμασία του εξαγόμενου προϊόντος ή αν πραγματοποιήθηκε η εξαγωγή.
- Στην περίπτωση που έχει ανοιχθεί ενέγγυα πίστωση, το ποσό της προχρηματοδότησης, συμψηφίζεται μετά την παράδοση των φορτωτικών εγγράφων.
- Και τέλος τα επιτόκια καθορίζονται σύμφωνα με σχετικές εγκύκλιους και είναι διαφορετικά για κάθε χρονικό διάστημα που ισχύει η χρηματοδότηση.

Η χορήγηση αυτή γίνεται συνήθως μέσω ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού, σε ασφάλεια του οποίου ενεχυριάζεται η ενέγγυα πίστωση ή τα φορτωτικά έγγραφα.

6.5.4 Εξαγωγές έναντι φορτωτικών εγγράφων

Ο εξαγωγέας αποστέλλει μέσω της τράπεζας του, στην τράπεζα του εξωτερικού τα φορτωτικά έγγραφα σαν αξίες προς είσπραξη. Η είσπραξη των φορτωτικών εγγράφων μπορεί να γίνει είτε «μετρητοίς» είτε «επί προθεσμία».

Όταν η είσπραξη γίνει επί προθεσμίας ο αγοραστής αποδέχεται συναλλαγματική ή γραμματίο «εις διαταγή» ή απλώς υποσχετική επιστολή και αφορά ολόκληρη ή ένα μέρος της αξίας των φορτωτικών εγγράφων.

Η τράπεζα ελέγχει τα φορτωτικά έγγραφα και αφού τα καταχωρήσει στο ειδικό βιβλίο «Βιβλίο Εγγραφής Αξιών Προς είσπραξη» τα ταχυδρομεί αναγράφοντας τις οδηγίες του εξαγωγέα για την είσπραξη των φορτωτικών εγγράφων. Η αποστέλλουσα τράπεζα κρατάει αντίγραφα των φορτωτικών εγγράφων σε ιδιαίτερο φάκελο στο αρχείο της.

Στην συνέχεια η άλλη τράπεζα εισπράττει τα φορτωτικά έγγραφα και εμβάζει την αξία τους στην αποστέλλουσα τράπεζα και την ειδοποιεί ότι πίστωσε το λογαριασμό της. Η αποστέλλουσα τράπεζα υπολογίζει τις προμήθειες και τα σχετικά έξοδα και καταβάλλει το υπόλοιπο ποσό στον εξαγωγέα πελάτη της.

Μετά την εκκαθάριση ο φάκελος αρχειοθετείται και ενημερώνεται το «Βιβλίο Εγγραφής Αξιών προς είσπραξη».

6.5.5 Εξαγωγές με προεισαγωγή συναλλάγματος (προέμβασμα)

Ο εισαγωγέας αποστέλλει (προεμβάζει) στον εξαγωγέα είτε ολόκληρη την αξία του εμπορεύματος είτε ένα μέρος αυτής έτσι ώστε να διευκολυνθεί με την προετοιμασία των εμπορευμάτων προς εξαγωγή. Στην συνέχεια το ποσό του προεμβάσματος συμψηφίζεται με την αξία των εμπορευμάτων που εξάγονται.

Στην περίπτωση που το προέμβασμα καλύπτει ένα μέρος της αξίας των εμπορευμάτων το άλλο καλύπτεται έναντι φορτωτικών εγγράφων ή με ενέγγυο πίστωση και η Τράπεζα Ελλάδος εκδίδει βεβαίωση χρέωσης του λογαριασμού συναλλάγματος που τηρείται σ' αυτήν.

Η τράπεζα εξωτερικού μόλις λάβει την εντολή πληρωμής:

- Καταχωρεί το προέμβασμα σε ειδικό βιβλίο,
- Συμπληρώνει σχετικό φάκελο και
- Ειδοποιεί τηλεφωνικώς το δικαιούχο να έρθει να εισπράξει το ποσό.

Ο δικαιούχος καταθέτει στην τράπεζα μια υπεύθυνη δήλωση (όπου αναφέρει, το είδος του νομίσματος και το ποσό του συναλλάγματος που μετατράπηκε σε ευρώ, το είδος του εμπορεύματος και την προμήθεια εξαγωγής) και οποιαδήποτε άλλο έγγραφο έχει που καθορίζονται οι όροι του προεμβάσματος.

Μετά την πληρωμή ειδοποιείται η τράπεζα του εξωτερικού για την εκτέλεση της εντολής και αποστέλλεται η απόδειξη πληρωμής υπογεγραμμένη από τον δικαιούχο.

Τέλος με την πραγματοποίηση της εξαγωγής ο δικαιούχος του προεμβάσματος παραδίδει τα σχετικά φορτωτικά έγγραφα στην τράπεζα για να αποσταλούν στην τράπεζα του εξωτερικού. Η αποστολή τους πραγματοποιείται με συστημένη επιστολή όπου αναφέρονται τα στοιχεία του προεμβάσματος και οι σχετικές οδηγίες για την παράδοση των φορτωτικών στον αποστολέα του προεμβάσματος «ελεύθερα πληρωμής» (free of payment).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την εργασία αυτή, παρατηρούμε ότι τις τελευταίες δεκαετίες ο τραπεζικός κλάδος αποτελεί πεδίο μεγάλων αλλαγών. Σταδιακά, μέσω της διαδικασίας απελευθέρωσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος καθώς και της διαδικασίας της ιδιωτικοποίησης και διεθνοποίησης των τραπεζικών εργασιών, διαμορφώνεται η δομή, η οργάνωση αλλά και η λειτουργία των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο πυρήνας όμως της λειτουργίας τους παραμένει η διαχείριση των αποταμιεύσεων της κοινωνίας και η κάλυψη των αναγκών χρηματοδότησης της.

Οι τραπεζικές επιχειρήσεις, συγκρινόμενες με τις επιχειρήσεις των άλλων κλάδων της οικονομίας, παρουσιάζουν πολλές ιδιομορφίες και ιδιαιτερότητες ως προς το αντικείμενο δράσης τους, που έγκειται στην εμπορία του χρήματος και παροχή της πίστης τους. Αυτές τις ιδιαιτερότητες έρχεται να καλύψει το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών, η κατάρτιση του οποίου βασίστηκε στο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο.

Ο μεγάλος όγκος των τραπεζικών συναλλαγών, κυρίως σε παροχή υπηρεσιών, απαιτεί την αναλυτική παρακολούθηση των τραπεζικών τμημάτων και προϊόντων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ο πιο απλός τρόπος διευκόλυνσης των συναλλαγών που προσφέρει μια τράπεζα είναι η πίστωση και η μεταφορά κεφαλαίων από λογαριασμό σε λογαριασμό.

Οι τράπεζες ως εμπορικές επιχειρήσεις επιδιώκουν πρωταρχικά το κέρδος. Στην επιδίωξη του σκοπού αυτού και μέσα στα πλαίσια των κύριων δραστηριοτήτων τους εκμεταλλεύονται τόσο τις οργανωμένες υπηρεσίες που διαθέτουν και μεσολαβούν στην διεκπεραίωση ορισμένων εργασιών (μεταφορά χρηματικών ποσών από λογαριασμό σε λογαριασμό, φύλαξη τίτλων, αγοραπωλησία χρεογράφων, ενοικίαση τραπεζικών θυρίδων, εργασίες εσωτερικού - εξωτερικού κ.α.) εκεί όπου ο πελάτης αδυνατεί ή δεν θέλει, για διάφορους λόγους να διεκπεραιώσει ο ίδιος τις εργασίες αυτές, και βέβαια με την καταβολή αμοιβή (προμήθειας).

Συνεπώς, πέρα από τα κύρια έσοδα των τραπεζών (τόκους λογαριασμών χορηγήσεων, ομολόγων ή δανεισμό σε άλλες τράπεζες), ένα μεγάλο μέρος των κερδών τους προέρχεται από την είσπραξη προμηθειών μεσολαβητικών ή βοηθητικών εργασιών.

Επιπλέον αποκτούν και έμμεση ωφέλεια από την διεξαγωγή των προαναφερόμενων εργασιών γιατί τα χρηματικά ποσά που εισπράττει η τράπεζα από τις εργασίες αυτές παραμένουν στα ταμεία της άτοκα για ένα χρονικό διάστημα, (από την ημέρα είσπραξης έως την ημέρα καταβολής στον δικαιούχο) και οποία αποτελούν το μεταβατικό κεφάλαιο, το οποίο χρησιμοποιείται από την τράπεζα για την διενέργεια βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Διάγραμμα Διάρθρωσης του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Τραπεζών

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ					ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ		ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ
ΠΛΑΤΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ, ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ, ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ, ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ
ΟΜΑΔΑ 1	ΟΜΑΔΑ 2	ΟΜΑΔΑ 3	ΟΜΑΔΑ 4	ΟΜΑΔΑ 5	ΟΜΑΔΑ 6	ΟΜΑΔΑ 7
10 Εδαφικές εκτάσεις	20 Χορηγήσεις	30 Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων	40 Κεφάλαιο	50 Καταθέσεις απευθείας	60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	70 Τόκοι-Εσοδα από χορηγήσεις
11 Κτίρια-Εγκαταστάσεις κτηρίων	21 Χορηγήσεις σε συνδεδεμένες και σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις	31 Έντοκα Γραμμάτια Δημοσίου	41 Αποθεματικά και Διαφορές αναπροσαρμογής	51 Καταθέσεις ταμειοφύλαξης	61 Αμοιβές και έξοδα τρίτων	71 Άλλοι τόκοι-εσοδα
12 Μηχανήματα-Μηχανολογικός εξοπλισμός	22	32	42 Αποτελέσματα εις Νέο	52 Καταθέσεις προθεσμιακής-Τραπεζικά Ομόλογα	62 Παραοχές τρίτων	72 Έσοδα συμμετοχών
13 Μεταφορικά Μέσα	23	33	43 Ποσά προοριζόμενα για αύξηση κεφαλαίου	53 Άλλες κατηγορίες καταθέσεων	63 Φόροι-Τέλη	73 Έσοδα χρεολογίων
14 Έπιπλα, Ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός	24 Χορηγήσεις σε καθυστέρηση	34 Χρεώγραφα	44 Προβλέψεις	54 Υποχρεώσεις από φόρους-Τέλη	64 Διαφορα Έσοδα	74 Προμήθειες-Εσοδα
15 Ακίνητοποιήσεις υπό κατασκευή και Προκαταβολές κτήσεως παγίων	25 Χορηγήσεις σε καθυστέρηση σε συνδεδεμένες και συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις	35 Λογαριασμοί διαχειρίσεως πρακτασβόλων	45 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις εκτός καταθέσεων	55 Ασφαλιστικοί Οργανισμοί	65 Τόκοι και Πραμίες	75 Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών
16 Ασημένιες ακίνητοποιήσεις και έξοδα πωλείσεως απόσβεσης	26	36 Μεταβατικοί Λογαριασμοί Ενεργητικού	46 Συναλλαγματική Θέση	56 Μεταβατικοί Λογαριασμοί Παθητικού	66 Αποσβέσεις Παγίων ενσωματωμένες στο Κόστος	76
17 Συμμετοχές και λοιποί τίτλοι με χαρακτήρα ακινοποίησης	27 Επισφαλείς χορηγήσεις	37 Ειδικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα	47 Αποθεμα ξένων Τραπεζογραμματίων	57 Επιστάσεις και εντολές πληρωτέες	67	77
18 Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων	28 Χορηγήσεις με μίσηρα συναλλάγματα	38 Διαθέσιμα	48 Λογαριασμοί συνόλου καταστημάτων	58 Λογαριασμοί περιοδικής καινομής	68 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	78 Έσοδα από προβλέψεις εκμεταλλεύσεως
19 Τραπεζές-Καταθέσεις σε συναλλάγμα	29 Χορηγήσεις σε συναλλάγμα	39 Λοιποί κινητικοί λογαριασμοί σε συναλλάγμα	49	59 Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	69 Διαφορές (κλειστικές) από πράξεις σε συναλλάγμα	79 Διαφορές (κλειστικές) από πράξεις σε συναλλάγμα
		ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ				
		ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ (ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ)		ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ		
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		ΟΜΑΔΑ 9		ΟΜΑΔΑ 0		
80 Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	90	00				
81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	91	01 Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία				
82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων	92	02 Συμβάσεις και συμφωνίες σταθμισμένων κινδύνων				
83 Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	93	03 Απαιτήσεις από αμοιβερωθείσες συμβάσεις				
84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	94	04 Διάφοροι λογαριασμοί πληροφοριών χρεωστικού				
85 Αποσβέσεις παγίων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	95	05 Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων				
86 Αποιελέσματα χρήσεως	96	06 Ενδεχόμενες σταθμισμένες υποχρεώσεις				
87	97	07 Υποχρεώσεις από αμοιβερωθείσες συμβάσεις				
88 Αποτελέσματα προς διάθεση	98	08 Διάφοροι λογαριασμοί πληροφοριών πιστωτικού				
89 Ισολογισμός	99	09				

Υπόδειγμα Εγγυητικής Επιστολής Καλής Εκτέλεσης

Όνομασία Τράπεζας
Κατάστημα
(Δ/νση οδός-αριθμός ΤΚ – τηλ-FAX)

Ημερομηνία έκδοσης
ΕΥΡΩ

Προς:

ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ υπ' αριθμόν ... για ΕΥΡΩ ...

Έχουμε την τιμή να σας γνωρίσουμε ότι εγγυώμεθα δια της παρούσης εγγυητικής επιστολής ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, παραιτούμενοι του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως μέχρι του ποσού των ΕΥΡΩ (και ολογράφως) στο οποίο και μόνο περιορίζεται η υποχρέωσή μας, υπέρ της Εταιρείας οδός....., αριθμός....., ΤΚ..... (ή σε περίπτωση Ένωσης υπέρ των εταιριών (1), (2), κ.λ.π ατομικά για κάθε μια από αυτές και ως αλληλέγγυα και εις ολόκληρον υπόχρεων μεταξύ τους, εκ της ιδιότητάς τους ως μελών της ένωσης προμηθευτών), για την καλή εκτέλεση από αυτή των όρων της με αριθμό σύμβασης, που υπέγραψε μαζί σας για την προμήθεια αντικειμένων με κωδικούς (αριθμός διακήρυξης/.....) προς κάλυψη αναγκών του ΥΠΕΠΘ και το οποίο ποσόν καλύπτει το 10% της συμβατικής προ Φ.Π.Α. αξίας ΕΥΡΩ αυτής.

Το παραπάνω ποσό τηρούμε στη διάθεσή σας και θα καταβληθεί με μόνη τη δήλωσή σας ολικά ή μερικά χωρίς καμία από μέρους μας αντίρρηση ή ένσταση και χωρίς να ερευνηθεί το βάσιμο ή μη της απαίτησης μέσα σε τρεις (3) ημέρες από απλή έγγραφη ειδοποίησή σας.

Σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγύησης το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου, το οποίο και μας βαρύνει.

Η παρούσα εγγύησή μας αφορά μόνο στην παραπάνω αιτία και ισχύει μέχρι την επιστροφή της σε εμάς, οπότε γίνεται αυτοδίκαια άκυρη και δεν έχει απέναντί μας καμία ισχύ.

Βεβαιούται υπεύθυνα ότι το ποσό των εγγυητικών μας επιστολών που έχουν δοθεί στο Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, συνυπολογίζοντας και το ποσό της παρούσας δεν υπερβαίνει το όριο εγγυήσεων που έχει καθοριστεί από το Υπουργείο Οικονομικών για την Τράπεζά μας.

(Εξουσιοδοτημένη Υπογραφή)

Υπόδειγμα Εγγυητικής Επιστολής Προκαταβολής

Όνομασία Τράπεζας

Κατάστημα

(Δ/ση οδός-αριθμός ΤΚ – τηλ-FAX)

Ημερομηνία έκδοσης

ΕΥΡΩ

Προς:

ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗΣ υπ' αριθμόν ... για ΕΥΡΩ ...

Έχουμε την τιμή να σας γνωρίσουμε ότι εγγυώμεθα δια της παρούσης εγγυητικής επιστολής ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, παραιτούμενοι του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως μέχρι του ποσού των ΕΥΡΩ (και ολογράφως) στο οποίο και μόνο περιορίζεται η υποχρέωσή μας, υπέρ της Εταιρείας, οδός....., αριθμός, ΤΚ..... (ή σε περίπτωση Ένωσης υπέρ των εταιριών (1), (2), κ.λ.π ατομικά για κάθε μια από αυτές και ως αλληλέγγυα και εις ολόκληρον υπόχρεων μεταξύ τους, εκ της ιδιότητάς τους ως μελών της ένωσης προμηθευτών), για την λήψη προκαταβολής ίσης με το% της συμβατικής αξίας προ ΦΠΑ εκ ΕΥΡΩ της με αριθμό σύμβασης, που υπέγραψε μαζί σας η εν λόγω εταιρεία (ή Ένωση εταιρειών) για την προμήθεια αντικειμένων με κωδικούς (αριθμός διακήρυξης/.....) προς κάλυψη αναγκών του ΥΠΕΠΘ, πλέον τόκων κατ' εφαρμογή των άρθρων του ΠΔ 118/2007.

Το παραπάνω ποσό τηρούμε στη διάθεσή σας και θα καταβληθεί με μόνη τη δήλωσή σας ολικά ή μερικά χωρίς καμία από μέρους μας αντίρρηση ή ένσταση και χωρίς να ερευνηθεί το βάσιμο ή μη της απαίτησης μέσα σε τρεις (3) ημέρες από απλή έγγραφη ειδοποίησή σας.

Σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγύησης το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου, το οποίο και μας βαρύνει.

Η παρούσα εγγύησή μας αφορά μόνο στην παραπάνω αιτία και ισχύει μέχρι την επιστροφή της σε εμάς, οπότε γίνεται αυτοδίκαια άκυρη και δεν έχει απέναντί μας καμία ισχύ.

Βεβαιούται υπεύθυνα ότι το ποσό των εγγυητικών μας επιστολών που έχουν δοθεί στο Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, συνυπολογίζοντας και το ποσό της παρούσας δεν υπερβαίνει το όριο εγγυήσεων που έχει καθοριστεί από το Υπουργείο Οικονομικών για την Τράπεζά μας.

(Εξουσιοδοτημένη Υπογραφή)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε' - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Υπόδειγμα Εγγυητικής Επιστολής Συμμετοχής

Όνομασία Τράπεζας ...

Κατάστημα ...

(Δ/νση οδός-αριθμός ΤΚ – τηλ-FAX)

Ημερομηνία έκδοσης ...

ΕΥΡΩ ...

Προς:

ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ υπ' αριθμόν ... για ΕΥΡΩ ...

Έχουμε την τιμή να σας γνωρίσουμε ότι εγγυώμεθα δια της παρούσης εγγυητικής επιστολής ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, παραιτούμενοι του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως μέχρι του ποσού των ΕΥΡΩ (και ολογράφως)

..... υπέρ της Εταιρείας
....., οδός....., αριθμός
....., ΤΚ (ή σε περίπτωση Ένωσης υπέρ των εταιριών (1)

....., (2), κ.λ.π ατομικά για κάθε μια από αυτές και ως αλληλέγγυα και εις ολόκληρον υπόχρεων μεταξύ τους, εκ της ιδιότητάς τους ως μελών της ένωσης προμηθευτών), δια την συμμετοχή της εις τον διενεργούμενο διαγωνισμό της

για την προμήθεια αντικειμένων με κωδικούς σύμφωνα με την υπ' αριθ. Διακήρυξη σας.

Η παρούσα εγγύηση καλύπτει μόνο τις από την συμμετοχή εις τον ανωτέρω διαγωνισμό απορρέουσες υποχρεώσεις της εν λόγω εταιρείας καθ' όλο το χρόνο ισχύος της.

Το παραπάνω ποσό τηρούμε στη διάθεσή σας και θα καταβληθεί με μόνη τη δήλωσή σας ολικά ή μερικά χωρίς καμία από μέρους μας αντίρρηση ή ένσταση και χωρίς να ερευνηθεί το βάσιμο ή μη της απαίτησης μέσα σε τρεις (3) ημέρες από απλή έγγραφη ειδοποίησή σας.

Σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγύησης το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου, το οποίο και μας βαρύνει.

Αποδεχόμαστε να παρατείνουμε την ισχύ της εγγύησης ύστερα από έγγραφο της Υπηρεσίας σας με την προϋπόθεση ότι το σχετικό αίτημά σας θα μας υποβληθεί πριν από την ημερομηνία λήξης της.

Η παρούσα ισχύει μέχρι και την

Βεβαιούται υπεύθυνα ότι το ποσό των εγγυητικών μας επιστολών που έχουν δοθεί στο Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, συνυπολογίζοντας και το ποσό της παρούσας δεν υπερβαίνει το όριο των εγγυήσεων που έχει καθορισθεί από το Υπουργείο Οικονομικών για την Τράπεζά μας.

(Εξουσιοδοτημένη Υπογραφή)

1 ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ: Ο χρόνος ισχύος πρέπει να είναι μεγαλύτερος κατά ένα (1) μήνα του χρόνου ισχύος της προσφοράς, όπως σχετικά αναφέρεται στη Διακήρυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θεόδωρος Λιανός, Αντώνιος Παπαβασιλείου, Ανδρέας Χατζηανδρέου «*Αρχές Οικονομικής Θεωρίας*» βιβλίο Γ' Λυκείου, σελ.151-158.
- Κ. Κωστής, (1986), «*Οι Τράπεζες Και Η Κρίση 1929-1932*», Ιστορικό Αρχείο Εμπορική Τ.Ε. , σελ.78.
- Γκόρτσος Χ. (1998), «*Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα*», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα.
- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (Ιανουάριος 2013) «*Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το2012*».
- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (2005), «*Τεχνολογική αλλαγή και εταιρική στρατηγική στον ελληνικό τραπεζικό τομέα*».
- Γιανίτσης, Τ. Ξανθάκης, Μ. Θωμάκης, Σ. Αλεξάκης, Π. Χατζηγιάννη, Ν. Παπαζήσης, (1995) «*Απελευθέρωση αγορών και μετασχηματισμοί στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα*», Αθήνα.
- Τριάρχης Δημήτριος, (2009), Σημειώσεις «*Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα*».
- Γεώργιος Κοντός, (2007), «*Λογιστική Τραπεζών και Εταιρειών Leasing & Factoring*», Εκδόσεις Διπλογραφία, σελ.79
- Παναγιώτης Βασ. Παπαδέας, (2007) «*Τραπεζικές εργασίες και Παράγωγα βάση Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Τραπεζών*», Γραφικές Τέχνες .
- Δρ. Π. Α. Κιόχος – Δρ. Γ. Δ. Παπανικολάου, (1999), «*Χρήμα – Πίστη – Τράπεζες*», β έκδοση Ελληνικά γράμματα.
- Σακέλλης Εμμανουήλ, (1987), «*Λογιστική και Ελεγκτική των Εμπορικών Τραπεζών*», Εκδόσεις ΒΡΥΚΟΥΣ ΕΕ.
- Γεώργιος Χρ. Δασκάλου, (1995), «*Διεθνές Εμπόριο*», Σύγχρονη Εκδοτική.
- Βασίλειος Ι. Λουμιώτης, (2010), «*Ειδικά Θέματα Εφαρμοσμένης Λογιστικής Και Ελεγκτικής Των Τραπεζών*», Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.
- Ν. Γκαργκανάς, (28,29 Ιουνίου 2006), Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Συνέδριο “*Greek Bulgarian and Romanian Business & Investment Summit*”, Αθήνα

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Επιχείρηση – «<http://el.wikipedia.org/wiki/>»
- Αρχαία ελληνικά νομίσματα
«http://www.tmth.edu.gr/aet/thematic_areas/p199.html»
- Η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος « <http://el.scribd.com/>»
- Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα «<http://www.ine.otoe.gr/>»
- Στρατηγικός σχεδιασμός στα ελληνικά τραπεζικά συστήματα
«<http://www.special-edition.gr/>»
- Πως αλλάζει το τραπεζικό πεδίο «<http://reviews.in.gr>»
- Το επίπεδο ανταγωνισμού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος
«<http://www.epistimonikomarketing.gr/>»
- Χρήσιμα συμπεράσματα από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων «www.taxheaven.gr/news/news/view/id/997/print/pdf»
- The Three Types of Financial Statements
«<http://artsandcrafts.about.com/od/accountingandpricing/tp/finstmt.htm>»
- Multichannel Banking «<http://www.bankersreview.gr/>»
- www.xrimatistirio.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

- Ελληνική Ένωση Τραπεζών «<http://www.hba.gr/>»
- Τράπεζα της Ελλάδος <http://www.bankofgreece.gr/>
- Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος <http://www.este.gr/index.asp>
- Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο <http://www.ttbank.gr/>
- Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων <http://www.tpd.gr/>

